

TEKNISKA HÖGSKOLAN
HÖGSKOLAN I JÖNKÖPING

**Arbetsmiljömodell för
bygg arbetsmiljösamordnare på små byggföretag**

**Work environment model for construction safety
coordinator in smaller construction companies**

Erik Alklid

Jakob Finnander

EXAMENSARBETE 2015

Byggnadsteknik

Detta examensarbete är utfört vid Tekniska Högskolan i Jönköping inom Byggnadsteknik. Författarna svarar själva för framförda åsikter, slutsatser och resultat.

Examinator: Henrik Linderoth

Handledare: Martin Lennartsson

Omfattning: 15 hp

Datum: 2015-10-01

Abstract

Purpose: The purpose of this study is to improve the influence by a safety construction coordinator at smaller enterprises.

Method: In order to reach this goal, the group has studied already existing studies within this field. Facts has been reflected with Arbetsmiljöverket, a Swedish institution that provide the industry with regulatory frameworks.

Collected facts are then used in interviews as a framework in order to dig deeper in the understanding of the problems.

Once the interviews are finished, patterns that are related to the theories are discussed in order to create the fundamental steps in the work environment model.

Findings:

A Safety construction coordinator must ensure that the workplace is safe by organizing and control the building process. Construction workers are aware about the risks, but due to stress or poor planning many mistakes are made. With the support of a work environment model as a complement to make the work easier for the safety construction coordinator could potentially reduce these problems.

Implication: With the help of this report problems that may be contributing causes gets informed, then with the help of theories and discussions deemed feasible for improvement.

Limitations: The results are based on the general problems identified in theory and through conversation.

Keywords: Safety construction coordinator, working environment, Safety, Bas-U, Bas-P

Sammanfattning

Syfte: Meningen med denna studie är att förbättra inflytandet hos en arbetsmiljösamordnare på små byggföretag

Metod: För att uppnå detta mål har gruppen studerat tidigare undersökningar och vetenskapliga artiklar inom området. Fakta jämförs med arbetsmiljöverkets uppsatta krav och regler. Sedan används detta i intervjuer med små och stora företag för att fördjupa sig i problemen. När intervjuer är klara sammanställs resultaten av intervjuer med teori för att komma fram till en lösning i form av en arbetsmiljömodell.

Resultat: En byggarbetsmiljösamordnare ska se till att samordna bygget på ett arbetsmiljövänligt sätt genom att organisera och kontrollera byggprocessen. Byggarbetare vet ofta om riskerna av vissa arbeten, men på grund av stress eller dålig planering begås misstag och slarv. Med hjälp av en arbetsmiljömodell som komplement till att förenkla arbetet för arbetsmiljösamordnaren kan dessa problem minska.

Konsekvenser: Med hjälp av den här rapporten kan problem som uppstår upplysas. Med hjälp av teorier och samtal kan detta bedömas möjligt för förbättring

Begränsningar: Resultatet baserar sig på generella problem hos små byggföretag som bedöms kunna förbättras. Person som är Arbetsmiljösamordnare har oftast även andra uppgifter på företaget vilket kan innebära att tidsresurser för arbetsmiljösamordnaren kan vara begränsad.

Nyckelord: Byggarbetsmiljösamordnare, Arbetsmiljö, Säkerhet, Bas-U, Bas-P

Innehållsförteckning

I	Inledning	I
1.1	BAKGRUND	1
1.2	PROBLEMBESKRIVNING.....	1
1.3	MÅL OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	2
1.4	AVGRÄNSNINGAR	2
1.5	DISPOSITION	3
2	Metod och genomförande	4
2.1	UNDERSÖKNINGSSTRATEGI.....	4
2.2	KOPPLING MELLAN FRÅGESTÄLLNINGAR OCH METODER FÖR DATAINSAMLING	4
2.3	VALDA METODER FÖR DATAINSAMLING	5
2.3.1	<i>Litteraturstudie</i>	5
2.3.2	<i>Intervjustudie</i>	5
2.4	ARBETSGÅNG.....	6
2.5	TROVÄRDIGHET	7
3	Teoretiskt ramverk	8
3.1	KOPPLING MELLAN FRÅGESTÄLLNINGAR OCH TEORI	8
3.2	BYGGARBETSMILJÖSAMORDNARENS ARBETSUPPGIFT	8
3.2.1	<i>Bas-P</i>	8
3.2.2	<i>Bas-U</i>	9
3.3	LAGAR OCH FÖRESKRIFTER.....	9
3.3.1	<i>Arbetsmiljölagen</i>	9
3.3.2	<i>Föreskrifter (AFS)</i>	9
3.3.3	<i>Straff och sanktionsavgifter</i>	9
3.4	ARBETSMILJÖPLANEN	10
3.5	PLANERING	11
3.6	PERSONLIGA EGENSKAPER	12
3.7	ORGANISATION	13
3.8	SAMMANFATTNING AV VALDA TEORIER.....	14

4	Empiri	15
4.1	INTERVJU – DANIEL LINDELL.....	15
4.2	INTERVJU – DANIEL HÅKANSSON	16
4.3	INTERVJU – LARS-ERIK JONASSON	17
4.4	INTERVJU – CURT BERGENDAHL.....	18
4.5	SAMMANFATTNING AV INSAMLAD EMPIRI	20
5	Analys och resultat	21
5.1	ANALYS	21
5.2	HUR SER ARBETET UT FÖR EN BYGGARBETSMILJÖSAMORDNARE I SMÅ BYGGFÖRETAG?	22
5.3	VILKA BRISTER INOM ARBETSMILJÖN FÖREKOMMER PÅ MINDRE BYGGFÖRETAG?	22
5.4	HUR KAN ARBETET FÖR BYGGARBETSMILJÖSAMORDNAREN PÅ MINDRE BYGGFÖRETAG FÖRBÄTTRAS	23
5.5	KOPPLING TILL MÅLET	23
5.6	ARBETSMILJÖMODELLEN	24
6	Diskussion och slutsatser	26
6.1	RESULTATDISKUSSION	26
6.2	METODDISKUSSION.....	26
6.3	BEGRÄNSNINGAR	26
6.4	SLUTSATSER OCH REKOMMENDATIONER	27
6.5	FÖRSLAG TILL VIDARE FORSKNING	27
	Referenser.....	28
	Bilagor.....	30

1 Inledning

Detta examensarbete är skrivet vid Jönköpings Tekniska Högskola och är det avslutande momentet i byggingenjörsprogrammet. Målet med rapporten är att skapa förståelse för arbetssäkerhet på mindre byggföretag och förenkla arbetet för en byggarbetsmiljösamordnare.

1.1 Bakgrund

I dagsläget är arbetsolyckor och arbetssjukdomar väl förekommande bland byggnadsarbetare, mer så än för många andra yrkesgrupper (Arbetsmiljöverket).

Internationell statistik visar på att det är ungefär 250 miljoner anställda som skadar sig, 150 miljoner smittas av olika sjukdomar och mer än 1,1 miljoner människor dör på sina arbetsplatser om året (Déjus T, 2013).

Samtidigt som många byggföretag strävar efter att göra byggarbetsplatsen lika säker som andra arbetsplatser anses byggindustrin som en högrisk bransch (Arbetsmiljöverket).

Anledningarna är bland annat arbete på höga höjder, farliga redskap, tunga material etc. Information och kommunikation verkar också vara ett problem, alltså att anställda inte blir informerade tillräckligt om farorna i de olika momenten (Lindell D, 2015). På byggföretag är förhållanden olika beroende på arbetsplats, vilket kan kräva mer inflytande och kompetens för en byggarbetsmiljösamordnare (Håkansson D, 2015).

Svenska företag är i framkant med att förespråka nollvisionen, som går ut på att ingen byggarbetare ska behöva skadas allvarligt för att utföra sina arbetsuppgifter. Men trots insatserna bland byggföretagen så har olyckor på senare tid inte minskat (Arbetsmiljöverket).

1.2 Problembeskrivning

Enligt (Arbetsmiljöverket) infördes 1 januari 2009 en ny lag som säger att alla byggprojekt måste ha en byggarbetsmiljösamordnare. Dennes arbete bör iakttas och studeras då planeringsarbetet som byggarbetsmiljösamordnare skall utföra kan bidra till en klar förbättring av säkerhet och skapa ekonomiska vinster (Almen & Larsson, 2014). Studier har i andra länder påvisat slarv, eller avsaknad av kompetens som kan vara viktiga faktorer till att en byggarbetsmiljösamordnare inte får det inflytande som behövs, ett vinstdrivande tankesätt är en bidragande orsak till detta (Serrano, Marcos, Palomo, Angel, Uruburu, 2012). Byggkulturen har genom historien haft ett dåligt säkerhetstänk där de anställda inte prioriteras som de borde menar en nyhetstidning (Ingenjören).

Tanke på säkerhet förknippas ofta med fördröjning av arbete, vilket skulle påverka företaget ekonomiskt (Antonio, Isabel, Sánchez, Uruburu, 2012).

Genom att förbättra byggföretagets arbete inom arbetsmiljö kan det innebära minskade trauma i samhället och även påverka samhällsekonomin positivt (Bulletin, Albin, Tinnerberg, 2013).

Genom att fördjupa sig i ämnet finns möjligheter till lösningar som gör säkerheten lönsam (Aspelin, B, 2015).

Införandet av en byggarbetsmiljösamordnare är ett av stegen som får byggföretag att förebygga skador, vilket man inte bara ser inom byggindustrin utan även på andra sorts branscher. Det inflytande på arbetsmiljön som byggarbetsmiljösamordnaren har är inte

tillräckligt, vad det kan bero på är viktigt att lösa för att åstadkomma en säkrare arbetsplats (Kines, Andersen, Nielsen, Pedersen, 2013).

Små såsom stora byggföretag är därmed i behov av att utvecklas genom att granska sin verksamhet angående säkerhet, som ett av stegen för att uppfylla arbetsmiljöverkets krav samtidigt som produktionen inte blir lidande.

Det största problemet varför olyckor sker beror i de flesta fall på dålig organisation, att byggarbetare inte följer anvisningar till en bra säkerhet eller att man blir dåligt informerad (Déjus T, 2013).

I Sverige sker flest arbetsolyckor på mindre byggföretag då många av dessa visar på allvarliga brister på arbets säkerhet (Arbetsmiljöverket). Små byggföretag kan bli mer konkurrenskraftiga om de utför arbeten på kortare tid, vilket kan innebära slarv bland de anställda (Håkansson D, 2015). Med hjälp av en arbetsmodell kan arbetet förenklas och bli mindre kostsamt för ett byggföretag.

1.3 Mål och frågeställningar

Målet är att skapa en vägledande modell för en byggarbetsmiljösamordnare på mindre byggföretag.

För att uppnå målet skall följande frågeställningar besvaras i rapporten:

- Hur ser arbetet ut för en arbetsmiljösamordnare på mindre byggföretag?
- Vilka brister i arbetsmiljön förekommer på mindre byggföretag?
- Hur kan arbetet för en byggarbetsmiljösamordnare på mindre byggföretag förbättras?

1.4 Avgränsningar

Modellen avgränsar sig till byggföretag där personalen är mindre än 20 anställda eftersom den endast berör mindre byggföretag. Arbetet omfattar inte arbetsprojekt där en arbetsmiljöplan inte behöver upprättas eftersom arbetet då inte medför något "arbete med särskild risk".

Arbetet omfattar dessutom inte byggarbetsmiljösamordnare som hyrs in utifrån byggföretagets verksamhet.

1.5 Disposition

Arbetet baseras på tidigare genomförda undersökningar som sedan tillsammans med Arbetsmiljöverket visar på det ansvar som måste uppfyllas på svenska byggarbetsplatser.

Intervjuer med två mindre byggföretag grundar på det som studerats. De brister som framkommer i dessa intervjuer kan sedan jämföras med Arbetsmiljöverkets syn på frågorna, för att sedan komma fram till en förbättring. Teori visar tillexempel på att kommunikationen angående säkerhet mellan entreprenören och dess underentreprenörer är en bidragande orsak till att risker uppstår. För att införskaffa tillräcklig kunskap om problemet utförs intervjuer även på ett större byggföretag, där arbetet med arbetsmiljö ser annorlunda ut.

När informationen är sammanställd kan arbetet på en vägledande arbetsmiljömodell för byggarbetsmiljösamordnaren på mindre byggföretag bearbetas som ett resultat av rapporten. Mallen kommer att fungera som en vägledning för byggarbetsmiljösamordnaren och hjälpa dem att undvika vanliga problem.

Kapitel 1 - Inledning

Presentation om varför det är relevant att fördjupa sig i problematiken om säkerhet på byggarbetsplatsen och vilka bakomliggande problem som finns. Mål i rapporten presenteras och de frågeställningar som skall besvaras för att nå målen redovisas. Avgränsningar som har gjorts framkommer med motivering.

Kapitel 2- Metod och genomförande

Beskrivning av de metoder som använts för att uppfylla mål och besvara rapportens frågeställningar. Rapportens frågeställningar beskrivs tillsammans med den datainsamling som använts. Kapitel 2 besvarar även arbetsgången och trovärdigheten.

Kapitel 3 - Teoretiskt ramverk

Teorier som ligger till grund för att besvara frågeställningar tillsammans med en sammanfattning av dessa teorier.

Kapitel 4 - Empiri

Redovisning av empiri som framkommit från fyra intervjuer som genomförts. Varje intervju sammanfattas i en flytande text och avslutas med en kortfattad sammanfattning av samtliga intervjuer.

Kapitel 5 - Analys och resultat

Analys av insamlad empiri och teoretiskt ramverk bidrar till det resultat som redovisas i form av en arbetsmiljömodell.

Kapitel 6 - Diskussion och analys

Diskussion angående resultatets trovärdighet och använda metoder. Arbetets begränsning diskuteras tillsammans med förslag på vidare forskning.

Referenser

Här sammanställs rapportens referenser som studien har använt.

Bilagor

Under bilagor redovisas de intervjufrågor som använts och bilagor från de elektroniska källor som använts.

2 Metod och genomförande

Under metod och genomförande beskrivs hur arbetet har genomförts och hur rapporten blir så trovärdig och pålitlig som möjligt. Strategier och beslut av olika metoder redovisas i kapitlet.

2.1 Undersökningsstrategi

Undersökningstrategin är ett kvalitativt angreppssätt som bygger på litteraturstudier och intervjuer (Justesen & Mik-Meyer, 2011). Med hjälp av kvalitativa metoder skapas en bättre förståelse för hur det verkliga tankesättet som idag existerar inom byggbranschen ser ut. Kvantitativa metoder, som istället bygger på mätvärden och statistik visar inte dessa tankesätt då den personliga aspekter inte berörs. Genom att använda kvalitativa metoder kan därmed en bättre uppfattning om hur beteendet på byggarbetsplatsen ser ut jämfört med kvantitativa metoder. Kvantitativa metoder är mer relevant till mätningar av olika angivna värden t.ex. skadestatistik, något som inte beaktas med hjälp av frågeställningarna i detta arbete.

Det krävs en förståelse i hur Sveriges arbetsmiljölagstiftning fungerar för att arbeta mot problemen, detta står tydligt på Arbetsmiljöverkets hemsida. Det tillkommer insamling av data genom annan litteraturstudie, i form av det teoretiska ramverket. Litteraturstudien följs upp utav intervjuer med kompetent personal inom området. Företag och myndighet som intervjuats är Finnvedens bygg, D. Håkansson's bygg, Peab och Arbetsmiljöverket.

2.2 Koppling mellan frågeställningar och metoder för datainsamling

Hur ser arbetet ut för arbetsmiljösamordnaren på mindre byggföretag?

Ett grundläggande kriterier för att förstå hur en situation kan förbättras är att undersöka hur det faktiskt fungerar idag. Baserat på Arbetsmiljöverkets uppsatta mål kan man läsa tidigare vetenskapliga artiklar som fördjupat sig i området. Det genomförs genom en datainsamling av relevanta teorier angående de vanligaste problem som förekommer, dessutom görs intervjuer på mindre byggföretag.

Vilka brister i arbetsmiljön förekommer på mindre byggföretag?

Baserad på tidigare fördjupad kunskap görs två intervjuer med mindre byggföretag, där problem kan diskuteras. För att få olika synvinklar och åsikter intervjuas dessutom en inspektör på Arbetsmiljöverket för att se hur dom uppfattar problemen.

Hur kan arbetet för en byggarbetsmiljösamordnare på mindre byggföretag förbättras?

Genom tidigare intervjuer med mindre byggföretag och Arbetsmiljöverket görs en ytterligare intervju med ett stort byggföretag som kan bidra med kunskaper och åsikter om hur en byggarbetsmiljösamordnarens arbete kan förbättras. De litteraturstudier som undersöks står också till grund för att frågeställningarna ska besvaras.

2.3 Valda metoder för datainsamling

Litteratur- och intervjustudier som står till grund för rapportens datainsamling.

2.3.1 Litteraturstudie

För att införskaffa sig kunskap inom området används databaser på Internet och litteratur från Jönköpings högskolebibliotek. På högskolan i Jönköping har det genomförts en genomgång över hur sökning i skolans databaser sker på bästa sett. Med hjälp av tidigare arbetens referenslista kan relevanta vetenskapliga artiklar, böcker och doktorshandlingar upptäckas (Ejvegård, 2009). För att litteraturstudien skall orientera kring aktuella forskningsfrågor inom ämnet används internationella litteraturstudier. Genom att använda engelska sökord som "*working environment*", "*construction safety coordinator*" och "*safety in construction projects*" kan relevanta källor för denna studie hittas.

2.3.2 Intervjustudie

Viktig del för problemlösningen är att komma i kontakt med de som arbetar inom området. Intervju med personer som är direkt berörda av att arbeta för en bättre arbetsmiljö är relevant för att skapa sig den förståelse som krävs.

Det finns olika former av intervjuer att använda sig av, parintervju, gruppintervju och panelintervju (Justesen & Mik-Meyer, 2011).

Parintervju: En som intervjuar och en intervjuad som tillsammans utgör ett par med gemensamt ansvar för att det ska bli en bra intervju.

Gruppintervju: Ibland kan man använda sig av flera personer på samma gång och som intervjuar styra diskussionen med frågor. I första hand går det ut på att lyssna på debatt för att sedan följa upp med frågor, rollen blir alltså mer styrande än frågande.

Panelintervju: Denna form av intervju innebär att flera intervjuare, intervjuar en enskild person åt gången. Tanken är att intervjuarna tillsammans ska kunna belysa olika aspekter av arbetet.

Panelintervju är främst det som används i datainsamlingen för detta arbete eftersom arbetet utförs av två personer, som båda deltar i intervjuerna. Arbetet handlar om arbetsmiljösamordnare vilket de flesta mindre byggföretag endast har en anställd för vilket gör en gruppintervju olämplig.

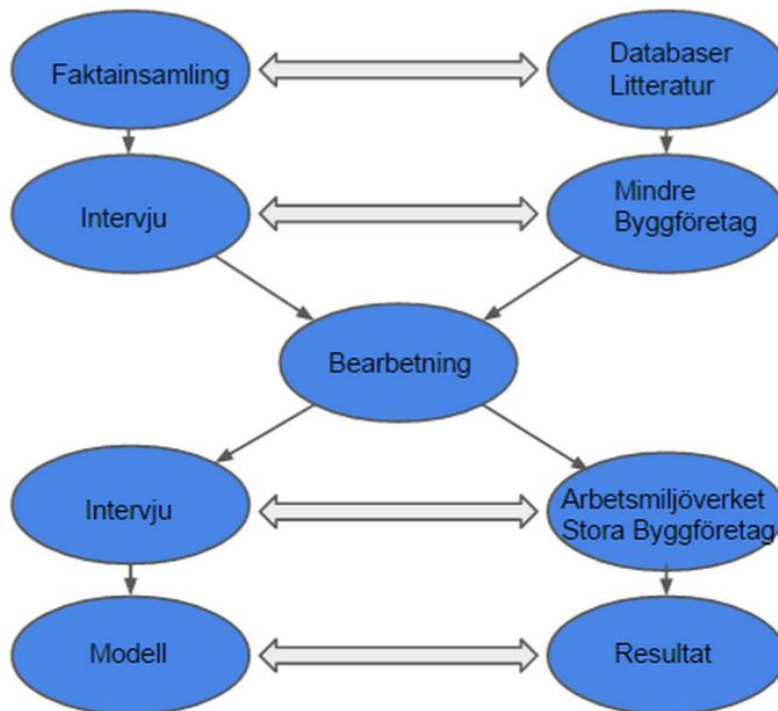
Innan intervjutillfället kommer man inom gruppen överens hur intervjun ska gå tillväga, en huvudintervjuare som för diskussionen framåt och en som mer inriktar sig på att lyssna och föra anteckningar. Den som för anteckningar kan samtidigt ställa frågor när det behövs. Brister enligt en äldre studie kan vara att personer med stort maktinflytande får för stor påverkan på bedömningen (Kahlke & Schmidt, 2002). De menar också att panelintervjuer kan bli mera formella än enskilda intervjuer och därmed minskar den sökandes möjligheter att prata fritt.

Viktigt att ta hänsyn till är att arbetet berör relativt känsliga frågor, utgångspunkten är att de som intervjuas kan ha varit med om olyckor eller hört om andra i branschen som råkat ut för något. Det är viktigt att förstå hur man ska gå tillväga för att få till en bra intervju och får den intervjuade intresserad för det problem som undersöks (Justesen & Mik-Meyer, 2011).

2.4 Arbetsgång

Arbetsmiljöverkets hemsida innehåller fakta om de krav som måste uppfyllas, där kan man läsa på de regler som behöver uppfyllas för att en säker arbetsmiljö ska uppfyllas. Dessa regleringar jämförs senare med hur arbetsmiljösamordnaren arbetar idag och visar på hur det kan förbättras. På Internet finns vetenskapliga artiklar inom området som är bra att läsa på inför intervjuer med byggföretag. Litteratur om arbetsmiljöns utveckling och hur en bra intervju ska genomföras ger goda kunskaper för att få fram den information som behövs.

Intervjuer görs med fyra olika intressenter, Arbetsmiljöverket, Peab, D.Håkanssons bygg och Finnvedens Bygg. Efter att intervjuer med Vd:n på D.Håkanssons bygg samt Finnvedens bygg har utförts bearbetas synpunkterna. Intervjuerna bär sedan kunskapsmässigt underlag inför senare intervjuer med en arbetsmiljöinspektör på Arbetsmiljöverket och en från affärsområde bygg på Peab. När fakta från teorier, arbetsmiljöverkets föreskrifter och intervjuer är avslutat påbörjas arbetet med att framföra ett resultat. Resultatet är i form av en arbetsmiljömodell som ger förslag till en process som kan användas för att förenkla arbetsmiljösamordnarens arbete och därmed skapa ett effektivare arbetsmiljöarbete.

2.5 Trovärdighet

För att få ihop en så trovärdig rapport som möjligt används Arbetsmiljöverket främst för pålitlig faktainsamling som senare kan användas i intervjuer. Eftersom Arbetsmiljöverket styrs av nationella regler och måste följa EG-direktiv blir informationen mer trovärdig. För att säkerställa att det som står på Arbetsmiljöverket är pålitligt används andra källor som AMPguiden tillsammans med vetenskapliga artiklar.

Intervjuer med byggföretag spelas in så att kommentarer redovisas korrekt. För att få ett säkrare resultat intervjuas två mindre byggföretag, ett stort byggföretag och Arbetsmiljöverket. Genom att föra en dialog på samtliga intervjuer kan en säker faktainsamling framställas.

Slutsatsen innefattar det resultat som framkommer i dessa konversationen och de studier som undersökts.

3 Teoretiskt ramverk

Kapitlet Teoretiskt ramverk ger en vetenskaplig grund till arbetsmiljö problemet. Här studeras behövande fakta på det Svenska regelverket och forskningsteorier.

3.1 Koppling mellan frågeställningar och teori

För att besvara frågeställningarna i detta arbete används främst intervjuer som underlag. Teorier som används i teoretiska ramverken är de teorier som anses mest relevanta i arbetet för att förenkla arbetsmiljöuppgifterna för byggarbetsmiljösamordnaren. Arbetsmiljöverkets fakta studeras, samtidigt påvisar teorier om bland annat planeringens tyngd av förbättrad arbetsprocess i planeringsskedet. Teorier används för att få en djupare förståelse i arbetet för att skapa arbetsmiljömodellen.

Teorier som är mest relevanta för arbetet berör organisation, planering och arbetsmiljösamordnarens personliga egenskaper. Dessa bör studeras djupare som underlag till modellen och tillsammans med intervjuer besvara samtliga av dessa frågeställningar.

3.2 Byggarbetsmiljösamordnarens arbetsuppgift

Den 1 januari 2009 började Arbetsmiljöverkets nya föreskrifter i byggnads- och anläggningsarbete (AFS 1999:3) att gälla. Ändringarna i de nya föreskrifterna innebär ett nytt system för hur ansvaret ska fördelas (Arbetsmiljöverket). I de nya föreskrifterna ska byggherren eller eventuellt uppdragstagaren välja lämplig byggarbetsmiljösamordnare för planering och projektering samt en för utförande. Den som är byggarbetsmiljösamordnare kan vara en fysisk eller juridisk person.

3.2.1 Bas-P

En byggarbetsmiljösamordnare för planering och projektering kallas för Bas-P. Byggherren måste visa att den som utsetts till Bas-P har rätt utbildning, kompetens och erfarenhet för att kunna driva det aktuella arbetsmiljöarbetet (Arbetsmiljöverket).

Den som blir befogad ansvar som Bas-P har som uppgift att sammanställa information om planeringen och projekteringen inom ett byggprojekt. Arkitekter, konstruktörer eller andra projektörer ska lämna sina uppgifter till Bas-P så att det kan sammanställas, vilket oftast dokumenteras genom en arbetsmiljöplan.

Bas-P ska se till att projektörerna tar hänsyn till varandras ritningar och lösningar så att alla installationer och konstruktioner får plats, samtidigt som det ska utföras på ett säkert sätt.

Som Bas-P ansvarar man även för beskrivningar av hur byggnadsarbetet ska utföras inför bruksskedet. Beskrivningarna ska innefatta information inför hur framtida drift, reparation, underhåll, rivningar eller ändringar kan utföras utifrån en säker arbetsmiljö (Arbetsmiljöverket).

3.2.2 Bas-U

Bas-U är en byggarbetsmiljösamordnare som ansvarar för utförandet, alltså det praktiska byggskedet. Att samordna arbeten ur en arbetsmiljösynpunkt och planera den gemensamma arbetsmiljön på arbetsplatsen är något som Bas-U ansvarar för (Arbetsmiljöverket). Den arbetsmiljöplan som Bas-P har upprättat i planeringsskedet ska anpassas till hur arbetet kommer att gå till och finnas tillgänglig för alla på arbetsplatsen.

Eftersom byggarbetsmiljösamordnaren ska se till att entreprenörer och arbetsgivare följer lämpliga arbetsmiljoregler på byggarbetsplatsen används olika kontroll- och övervakningssystem så att Bas-U ska vara uppdaterad och informerad. Dessa system kan vara platsträffar, gemensamma skyddsronder eller regelbundna uppföljningar med entreprenörerna.

Utöver att Bas-U ska kontrollera entreprenörer och arbetsgivare ska dessutom kontroller på besiktningspliktiga maskiner och verktyg utföras. Bas-U ansvarar även för att det finns personalutrymme med omklädningsrum, toaletter och dusch för byggnadsarbetarna (Arbetsmiljöverket).

3.3 Lagar och föreskrifter

De grundläggande lagar och föreskrifter som en byggarbetsmiljösamordnare måste ha förståelse för och arbeta efter är framförallt arbetsmiljölagen och olika föreskrifter (AFS). Det är de lagar som mindre byggföretag måste granska och förstå för att upprätthålla en bra arbetsmiljö.

3.3.1 Arbetsmiljölagen

Arbetsmiljölagens ändamål är att förebygga olycksfall och ohälsa i arbetet (Arbetsmiljölagen 1 kap. 1§). Arbetsmiljölagen är uppbyggd med övergripande regler som arbetstagare och andra skyddsansvariga ska följa. Lagen tar dessutom med regler om hur samverkan mellan arbetsgivare och ansvarstagare ska följas.

Arbetsmiljölagen tar hänsyn till tekniska-, fysiska-, sociala- och arbetsorganisatoriska faktorer, förhållanden i arbetet och arbetets innehåll (Arbetsmiljöverket).

3.3.2 Föreskrifter (AFS)

Ett komplement till arbetsmiljölagen är de föreskrifter som finns i Arbetsmiljöverkets författningssamling (AFS). Föreskrifterna är till för att skapa sunda och säkra arbetsmiljöer och har tagits fram via de mål som regeringen har beslutat att Arbetsmiljöverket ska arbeta efter (Arbetsmiljöverket).

3.3.3 Straff och sanktionsavgifter

Om föreskrifterna inte följs riskerar arbetsgivaren att få en sanktionsavgift. Sanktionsavgifter införskaffades 1 juli 2014 och kontrolleras av Arbetsmiljöverkets inspektörer. I vissa fall kan en inspektion eller ett olycksfall leda till att arbetsgivaren får betala vite eller får ett straff i domstol med olika typer av påföljder (Arbetsmiljöverket).

3.4 Arbetsmiljöplanen

En arbetsmiljöplan ska göras innan byggarbetsplatsen etableras. Den som ansvarar för att en arbetsmiljöplan tas fram är byggarbetsmiljösamordnaren för planering och projektering (AMP guiden). Arbetsmiljöplanen ska senare användas som en byggsten för hur eventuella risker på byggarbetsplatsen kan förebyggas. När arbetsmiljöplanen är upprättad övergår ansvaret till byggarbetsmiljösamordnaren för utförande som ska se till att den finns tillgänglig på byggarbetsplatsen och följa upp de åtgärder som ska iaktas enligt planen (Arbetsmiljöverket).

Genom att skapa planen i ett tidigt stadium upptäcks ofta en mängd problem som kan försena bygget, öka dess kostnader och utgöra säkerhetsrisker för byggnadsarbetarna eller annan personal på byggarbetsplatsen (AMP guiden). Dessa är problem som oftast kan undanröjas innan byggnationen påbörjas, vilket gör att det kan finnas ekonomiska och säkerhetsmässiga fördelar med att ta fram arbetsmiljöplanen.

Problemen kan undanröjas genom till exempel (AMP guiden):

- Val av utformning, konstruktion och lokalisering
- Metod- och materialval.
- Tillförande av skydd eller anordningar för ett säkrare arbete.
- Beskrivning av lämpliga skyddsanordningar.
- Beskrivning av tillstånd och nödvändiga förundersökningar.

Enligt föreskrifterna AFS 1999:3 10§ med tillägg 2014:26 ska en arbetsmiljöplan upprättas om:

- arbetet under något tillfälle har mer än 20 personer sysselsatta och pågår i en längre tid än 30 arbetsdagar eller
- det totala antalet persondagar överskrider 500 persondagar eller
- "Arbeten med särskild risk" som anges i 11§ andra stycket behövs tillämpas.

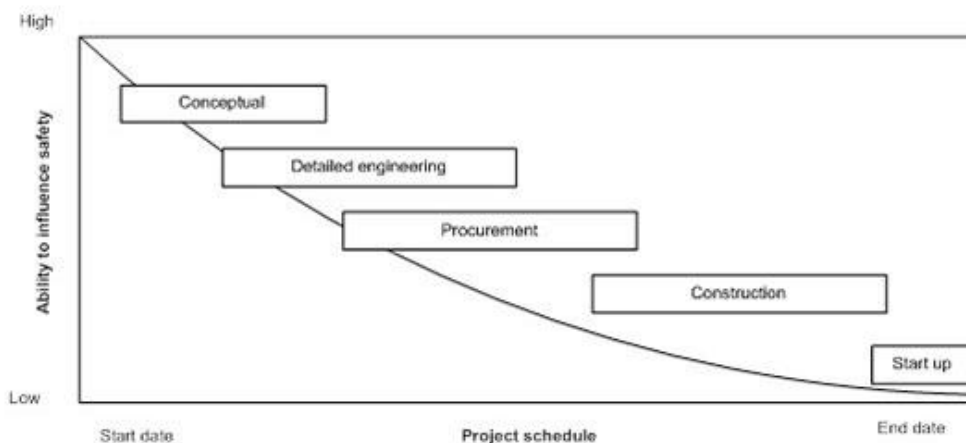
En arbetsmiljöplan ska dessutom upprättas enligt AFS 1999:3 med tillägg 2014:26 (Arbetsmiljöverket). Enligt 11§ ska arbetsmiljöplanen alltid innehålla:

- De regler som skall tillämpas på byggarbetsplatsen.
- Beskrivning av hur arbetsmiljöarbetet organiseras.
- Beskrivning av de särskilda åtgärder som skall vidtas under byggskedet för de arbeten som står i 11§ andra stycket.

Åtgärder för "arbeten med särskild risk" är den viktigaste delen i arbetsmiljöplanen (AMP guiden). Den kräver att man känner till de arbetsmiljökrav som gäller och en god kunskap om hur byggnadsarbetet utförs. En arbetsmiljöplan kommer dock inte att innehålla allt som krävs för en tillfredsställande arbetsmiljö utan beskriver endast åtgärder för "arbeten med särskild risk". Detta betyder att andra förhållanden inom arbetsmiljön också måste planeras och åtgärdas för att kraven i Arbetsmiljölagen och Arbetsmiljöverkets författningssamling ska uppfyllas.

3.5 Planering

Byggarbetsmiljösamordnaren för projektering och planering har ett stort inflytande att påverka hur arbetsmiljön kommer att se ut på byggarbetsplatsen (Almen & Larsson, 2014). Hänvisat till Szymberski (1997) menar de att möjligheten till att påverka en god och säker arbetsmiljö är som störst i början av projektet och minskar ju längre processen har gått (figur 1)

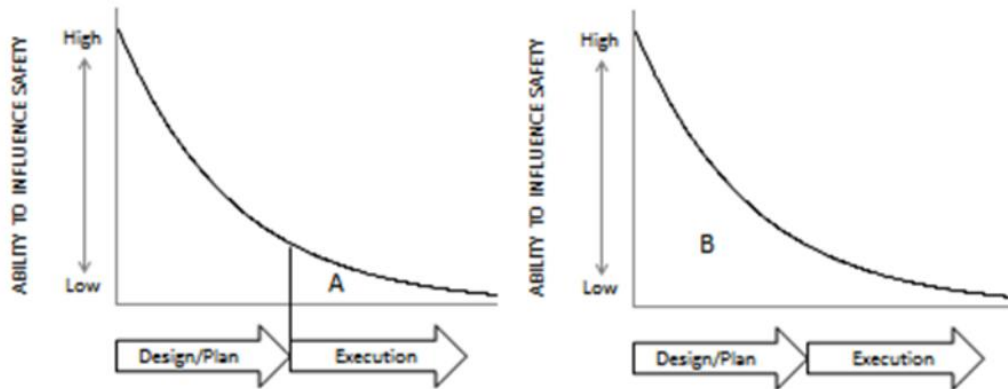
FIGUR 1: tids/säkerhets inflytande kurva (Szymberski, 1997)

Om ett problem upptäcks tidigt i projekterings- eller planeringsfasen finns det goda möjligheter att ändra designen eller byta ut materialet för att minska risken att en olycka inträffar. Detta är något som inte är tillräckligt välprioriterat inom projekterings- och planeringsfasen (Almen & Larsson, 2014). Av de 42 projekt som har undersökts av (Almen & Larsson, 2014) är det endast sju av projekten som haft en aktiv byggarbetsmiljösamordnare. Med en aktiv byggarbetsmiljösamordnare syftar de på att byggarbetsmiljösamordnaren för projektering och planering har medverkat och arbetat fram ritningarna genom en ändring av materialval eller utformning av en konstruktion. Detta betyder att byggarbetsmiljösamordnaren har varit med och ta fram de slutgiltiga ritningarna för projektet.

För att byggarbetsmiljösamordnaren ska få möjlighet att påverka ritningarnas design och utformning är de nuvarande kunskaps- och utbildningskraven inte tillräckliga (Almen & Larsson, 2014).

I Sverige finns inga krav på hur utbildad byggarbetsmiljösamordnaren ska vara, men man rekommenderar att en byggarbetsmiljösamordnare ska genomgå en utbildning som är minst 48 timmar. Detta bedöms vara för lite då en byggarbetsmiljösamordnare måste ha kunskap inom alla delar av projektet, man ska alltså kunna projektera fram ritningar och veta hur olika arbetsprocesser ska genomföras (Almen & Larsson, 2014).

Från intervjuerna i studien framgår det även att en byggarbetsmiljösamordnare måste påkallas tidigare i projektet, då personen oftast blir ansvarig för arbetsmiljön efter att ritningarna nästan är klara. Om byggarbetsmiljösamordnaren blir inkallad för sent blir det mycket svårare att ändra ritningarna även om byggarbetsmiljösamordnaren har den kompetens som krävs. Konsekvensen av att byggarbetsmiljösamordnaren för projektering och planering påbörjar arbetet senare i processen eller inte har den kunskap som behövs medför därmed att många olycksrisker inte kan hanteras på bästa möjliga sätt. Det medför en ökad risk för arbetsolyckor vilket blir svårare och mer kostsamt att hantera (Almen & Larsson, 2014). (Se figur 2)

Figur 2: En ändrad bild av Szymberskis tids/säkerhets inflytande kurva som har gjorts av (Almen & Larsson, 2014)

Modell A beskriver det inflytande som byggarbetsmiljösamordnaren för projektering och planering får om han/hon påbörjar arbetet efter att ritningarna är färdiga. I modell B arbetar byggarbetsmiljösamordnaren tidigare och kan därmed vara med och hantera olycksriskerna när ritningarna tas fram (Almen & Larsson, 2014).

3.6 Personliga egenskaper

Byggarbetsplatsen är ett högriskarbete enligt europeisk standard (Serrano, Marcos, Palomo, Angel, Uruburu, 2012).

Studien visar att det inte endast krävs kunskap inom området, utan byggarbetsmiljösamordnaren måste även använda sig av erfarenheter och personliga egenskaper.

I denna studie är 130 personer utfrågade antingen genom e-mail eller intervju. Målet var att komma fram till hur byggnadsarbetare rankar dessa mål, hur viktiga de olika personliga egenskaperna är.

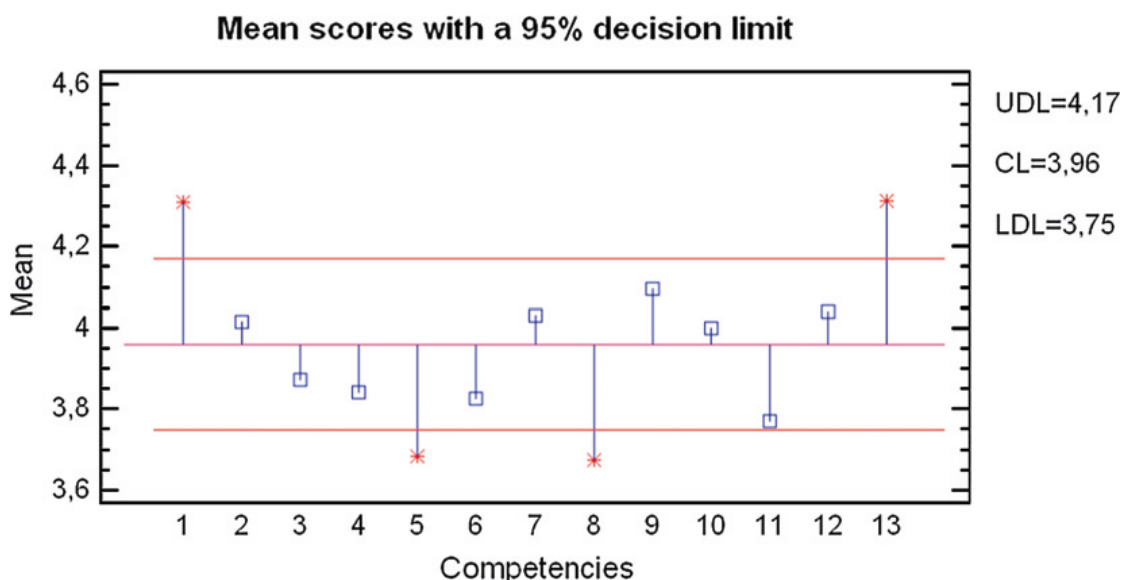
De menar på att en byggarbetsmiljösamordnare inte endast ska utföra arbetet genom att ge direktiv till de anställda, utan måste också visa på sociala färdigheter för att få genomslag.

Resultatet av studien är baserad på de personliga skickligheter som värderas högst för en byggarbetsmiljösamordnare och på vilket sätt de ska gå tillväga på arbetsplatsen. Samtliga intervjuade har fått ranka mellan 1-5 hur viktiga de olika färdigheterna är.

(Se figur 3)

Sociala färdigheter:

1. Kommunikation	6. Självförtroende	11. Resultatorienterad
2. Lagarbete	7. Konfliktlösning	12. Organiserad
3. Effektivitet	8. Ledarskap	13. Engagerad
4. Kompetens	9. Rådgivning	
5. Självtändighet	10. Förhandling	

Figur 3: Ett förtroendeintervall med resultat över hur de 130 personer i enkäten ser på vilken kompetens som har störst betydelse. (Serrano, Marcos, Palomo, Angel, Uruburu, 2012)

Med 95 % beslutsgräns är genomsnittlig poäng 3,96. Man kan även med hjälp av ett sådant diagram ta fram ett värde som påvisar låg betydelse och hög betydelse. Studien visar på att kommunikation och engagemang värderas klart högst enligt de utfrågade. Sammanfattningsvis anser byggarbetare i Spanien att kommunikation och engagemang bland byggarbetsmiljösamordnare skapar en gemenskap som förbättrar synen av säkerhet för samtliga anställda, då båda parter försöker eftersträva de mål som är uppsatta. Engagemang och förmågan att förhandla, att bidrar med positiv attityd och föregå med gott exempel anses viktiga för arbetsmiljösamordnaren. Detta gör att anställda enklare kan relatera till byggarbetsmiljösamordnaren och risker som finns kan enklare tas på allvar.

3.7 Organisation

Enligt undersökningar beror två tredjedelar av arbetsolyckorna på dålig organisation i arbetet, brist på tillsyn och kontroll. Dessutom är anställdas inkompetens i vissa säkerhetsområden en bidragande orsak till olyckor på byggarbetsplatsen (Déjus T, 2013). Stor del av arbetsrelaterade olyckor beror på att regler om säkerhet inte följs, att de anställda inte utför sina uppdrag på ett säkert sätt.

För att förbättra säkerheten bör kunskap inom högrisk arbeten upplysas genom ett mer detaljerat arbete inom planering.

Förutom ritningsbeskrivningar på arbetet som ska utföras bör även ritningar beträffande säkerhet finnas med som ett komplement. Ritningarna ska på ett detaljerat och begripligt sätt visa hur arbetet ska utföras på ett säkert sätt genom bilder och beskrivningar. (se figur 4)

Risker för olyckor är stora vid upprättandet av byggarbetsplatsen och planer som beskriver hur de anställda ska gå tillväga kan vara en viktig del i att förbättra säkerhetsvillkoren för de anställda.

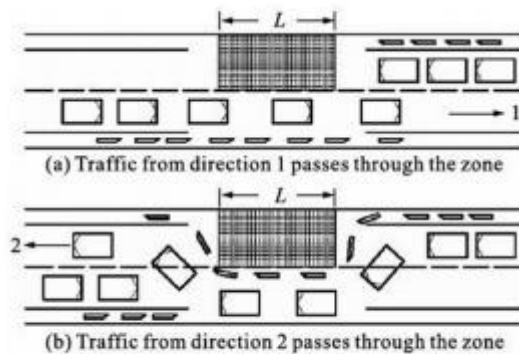
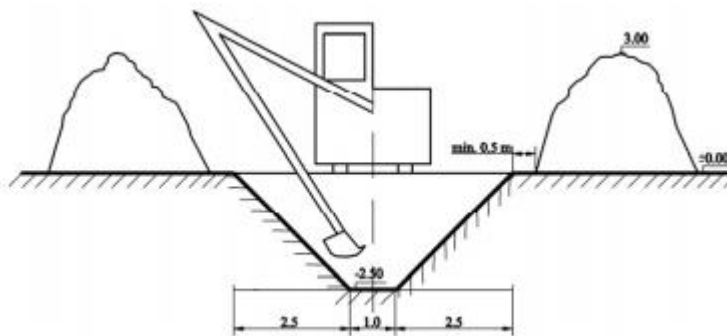

Fig. 1. Traffic in a two-lane work zone [10]

Figur 4. Exempel på mer detaljerade ritningar på hur upprättandet av arbetsplatsen kan se ut. Ritningen beskriver hur grävarbete bör utföras på ett säkert sätt för att undvika ras (Dėjus T, 2013).

3.8 Sammanfattning av valda teorier

Teorier i detta arbete fokuserar på den syn som eftersträvas på byggarbetsplatsen och på vilka sätt den skall används för att effektivisera arbetet inom arbetsmiljön. Tillsammans berör det viktiga punkter som planering och kommunikation mellan byggarbetsmiljösamordnare och de anställda. I teorin (Almen & Larsson, 2014) beskrivs tyngden av en bra arbetsplanering och hur en bra arbetsplanering fungerar. Denna teori används tillsammans med teorin (Serrano, Marcos, Palomo, Angel, Uruburu, 2012) för att finna exempel på hur arbetet med arbetsmiljön kan ske i praktiken. Teorin (Dėjus, 2013) visar på exempel som används för att förenkla arbetet för personalen. Tillsammans visar teorierna på att förbättra kommunikation och den sociala kompetensen bland byggarbetsmiljösamordnare är en viktig del i arbetet för bättre säkerhet. Att upprätta en bra arbetsmiljöplan kan vara ekonomiskt motiverande och kan förenkla arbetet på arbetsplatsen.

4 Empiri

Empirin grundar på insamlade resultat från intervjuer. Intervjuerna ska avspegla hur arbetsmiljöarbetet går till på olika byggföretag och hur olika individer arbetar med arbetsmiljön.

4.1 Intervju – Daniel Lindell

En intervju med Daniel Lindell ägde rum kl. 10.00 den 6/5-2015 på Finnvedens bygg i Värnamo.

Lindell är utbildad civilingenjör och arbetar som VD och arbetsledare på Finnvedens bygg som har sju anställda. Han arbetar dessutom som Bas-P, Bas-U och projekterar fram ritningar för olika byggprojekt. Efter 10 år på Finnvedens bygg har han varit med i allt från små renoveringsprojekt till totalentreprenader. Han har även erfarenhet som snickare.

Enligt Lindell är arbetsmiljön en viktig punkt i arbetet, men samtidigt något som kostar pengar och tar tid att planera, vilket kan vara ett problem när man konkurrerar om ett kontrakt med andra entreprenader. Han påpekar bland annat att andra byggföretag som inte värderar arbetsmiljön likvärdigt kan påverka hans företag konkurrensmässigt eftersom det är en vinstdrivande faktor. Säkerhet innebär att extra moment måste genomföras, vilket innebär större kostnader för projektet.

Efter riskanalysen upprättas en arbetsmiljöplan som ska vara byggstenen för hur det tillämpas i praktiken. Lindell menar att det finns god information om hur man ska gå tillväga med riskanalyser och upprättandet av arbetsmiljöplanen på Arbetsmiljöverkets hemsida. Arbetsmiljöplanen som sedan ska finnas på byggarbetsplatsen kan dock vara långråkig och komplex att läsa igenom vilket leder till att byggnadsarbetarna förlorar intresse. Under de sista åren på Finnvedens bygg har man beslutat att alla underentreprenörer ska läsa igenom och signera att informationen i arbetsmiljöplanen är vidtagen. Anledningen till detta är att säkerställa att alla har tagit del av informationen. Lindell tycker dessutom att arbetsmiljöplanen kan förbättras med en enkel illustration, som exempel på detta menar Lindell att man ritar ut var ställningar och andra säkerhetsanordningar ska befinna sig på en ritning. Detta är något som han ibland gör själv och tycker ger bra resultat.

När konsulter utanför företaget agerar som Bas-P blir arbetsmiljöplanen i vissa fall ett problem för bygget. Lindell anser att arbetsmiljöplanen utförs på många olika sätt, ibland är de alldeles för invecklade och svåra att förstå medan de emellanåt inte kan anpassas till produktionen för att konsulten endast tagit hänsyn till ritningarna.

Under arbetets gång är det vanligt att en checklista fylls i för de arbetsmoment som utförts. När detta infördes på byggarbetsplatsen ansåg byggnadsarbetarna att det var löjligt och onödigt men att det är självklart idag. För att utveckla säkerheten i byggbranschen skulle även säkerhetsmoment finnas med i en sådan lista. Säkerhetsmoment ska vara av samma tyngd som resterande arbetsmoment för att på sätt göra säkerheten på arbetsplatsen till en självklarhet.

Daniel Lindell ger även exempel på hur tv hade kunnat hjälpa till att normalisera ett säkerhetstänk på byggarbetsplatsen genom att visa genom bra exempel. Han berättar hur ett tv-program som Äntligen hemma och Bygglov visar på dåligt säkerhetstänk genom att bland annat inte ha byggnadsställningar installerade där det behövs. Detta samtidigt som byggföretag i Sverige har hårda krav på sig att följa de regler och lagar som arbetsmiljöverket lagt fram angående säkerheten. Istället borde media framföra ett mer överdrivet säkerhetstänk i sina byggprogram för att framställa detta som självklarheter.

Daniel Lindell anser att den viktigaste faktorn till en säker arbetsmiljö är att få byggarbetare att uppmärksamma vikten av säkert byggande. Han tycker att en stor vikt i arbetet ska ligga i att få byggnadsarbetarna att jobba säkrare. Lindell tror att nollvisionen som många byggföretag har kommer vara omöjlig att uppnå eftersom den mänskliga faktorn alltid kommer påverka.

4.2 Intervju – Daniel Håkansson

En intervju med Håkansson ägde rum kl. 10.00 den 12/5-2015 på högskolan i Jönköping. Håkansson är ägare för D. Håkanssons bygg i Jönköping och arbetar som VD och byggarbetsmiljösamordnare på företaget. Håkansson har tidigare arbetat som snickare och har lång erfarenhet i branschen.

Enligt Håkansson är sambandet mellan ekonomi och arbetsmiljö det största problemet. Han nämner att andra byggföretag som inte arbetar lika flitigt oftast kan pressa priset mycket mer. Han nämner att byggställningar, som används på de flesta byggarbetsplatserna innebär en stor kostnad av bygget. Om andra byggföretag då slarvar med säkerheten kommer deras utgifter att bli mycket billigare. Att Arbetsmiljöverket har införskaffat sanktionsavgifter ser han som en mycket positiv insats för att bestraffa de byggföretag som inte sköter sin arbetsmiljö. Enligt Daniel Håkansson hade han dock velat se att Arbetsmiljöverket lägger mer tid att kontrollera mindre byggföretag, då han upplever att det är de mindre byggföretagen som ofta fuskar.

Att kunden kollar på prislappen och tiden snarare än regler för säkerhet blir ett stort problem för de företag som sköter sig. Att inte stressa och slarva kan leda till en mycket bättre säkerhet enligt Håkansson. Han menar att det är bättre att byggnadsarbetarna tar mer tid än vad som har skrivits i kontraktet och gör ett bra jobb än att stressa sig igenom arbetet. På så sätt får man en bättre kvalitet och minskar risken för att någon kommer till skada.

På Håkanssons byggföretag lägger han stor vikt på att förebygga riskerna, bland annat har alla hans byggnadsarbetare utbildat sig för att bygga ställningar och han försöker skapa en gemenskap med medarbetarna. Även om inte alla är med i uppbyggandet av byggnadsställningar så är det ett bra sätt att få byggnadsarbetarna att känna vikten av arbetsmiljön och känna att dem får lära sig.

Under senare tid har Håkansson börjat ta arbetsmiljön allvarligare än tidigare, han menar att de bland annat skaffat bättre säkerhet för takbyten. Innan har byggföretaget endast haft byggställningar på långsidorna men har på senare tid satt upp skyddsräcken på gavlarna för att öka säkerheten ytterligare.

Eftersom Håkansson oftast jobbar som både Bas-P och Bas-U får han en god inblick av arbetsmiljön och kan påverka den på många olika sätt. Han nämner att han ofta samverkar med arkitekterna redan under projekteringen genom att komma med arbetsmiljösynpunkter på arkitekternas ritningar och se till att de jobbar för att bidra till en god arbetsmiljö.

Håkansson anser att en nollvision på bygget är något som han strävar efter, dock inser han att detta inte kommer att fungera tack vare de mänskliga faktorerna. Därmed tycker han att det kan vara bra att lägga mycket vikt på att lära medarbetarna att tänka mer på säkert och inte slarva med arbetet. Han säger att han har tankar på att vidareutbilda fler inom företaget till byggarbetsmiljösamordnare, på så sätt känner han att de ska kunna förmedla vikten av arbetsmiljön vidare till kollegorna.

Att byggnadsbranschen är väldigt hård och "stöddig" kan vara en av roten till att byggnadsarbetarna ibland kan uppfatta arbetsmiljöarbetet som löjligt och onödigt.

Att slarv och genvägar användas är ett uppreparande problem enligt Daniel Håkansson. Eftersom saker och ting kan vara mycket lättare och gå mycket snabbare utan de krävande arbetsmiljöreglerna blir det ibland lätt att skippa dem, något som han ser mycket allvarligt på. För att förebygga detta ser han alltid till att arbetsmiljöarbetet följs och om något brister ska det åtgärdas innan arbetet fortsätter.

När det gäller underleverantörer kan det bli problematiskt då de inte alltid har samma syn på arbetsmiljön.

4.3 Intervju – Lars-Erik Jonasson

Intervjun med Lars-Erik Jonasson ägde rum kl. 8.00 den 13 maj 2015 på Arbetsmiljöverkets kontor i Göteborg. Jonasson har arbetet som arbetsmiljöinspektör på Arbetsmiljöverket i 19 år och har god kännedom om Arbetsmiljöverkets insatser.

Enligt Jonasson arbetar Arbetsmiljöverket med att kontrollera och se till att byggföretagen följer de regler och föreskrifter som ska följas. Om ett byggföretag har mer än 20 anställda och beräknar att arbeta med ett projekt i mer än 30 dagar måste en förhandsanmälan skickas in till Arbetsmiljöverket. Efter att ett byggföretag har lämnat in förhandsanmälan och påbörjat produktionen brukar Arbetsmiljöverket göra inspektioner i mån av resurser. När Arbetsmiljöverket gör en inspektion brukar de inte tala om att de kommer för att besöka platsen för att arbetsgivaren inte ska kunna röja undan problemen. Arbetsmiljöverket har tidigare bara kontrollerat mindre byggföretag men har på senare år börjat inspektera större byggföretag säger Jonasson. Det problematiska med att inspektera alla mindre byggföretagen är att de inte alltid måste lämna in en förhandsanmälan till Arbetsmiljöverket. I de fall där ingen dokumentation är inlämnad finns det ingen möjlighet att kontrollera dessa byggföretag på samma sätt. Istället menar Lars-Erik Jonasson att många ringer in till Arbetsmiljöverket och tipsar om arbetsplatser där arbetsmiljön är bristfällig, detta kan vara att byggnadsarbetarna inte bär krävande skyddsutrustning eller att de springer på tak utan skyddsräcken eller sele. Arbetsmiljöverkets inspektörer åker även runt på gatorna för att hitta byggarbetsplatser som man inte känner till och inspekterar dessa.

I de flesta fall åker inspektörerna ut efter att bygget har etablerats. Jonasson menar att de lägger mest resurser på att kontrollera Bas-U eftersom det är mycket svårare och mer tidskrävande att inspektera under projekteringen istället för i produktionen.

När Arbetsmiljöverket inspekterar en byggarbetsplats ska inspektören se till att arbetsmiljöarbetet följs. När inspektörerna är på plats ser dom till så att det inte finns några säkerhetsbrister och kontrollerar att man följer arbetsmiljöplanen.

Enligt Jonasson inträffar det med jämna mellanrum att Bas-P har upprättat arbetsmiljöplanen efter en mall. Eftersom dessa mallar ofta innefattar alla 13 'arbeten med särskild risk' kan arbetsmiljöplanen bli lång och överflödiga. Jonasson menar att det är bättre att ta bort de punkter som inte behöver vara med för att få den kort och enkel att läsa igenom. Han ser dessutom att många skriver för utförligt hur man ska hantera problemet. Jonasson menar att arbetsmiljöplanen ska involvera vilka åtgärder som ska iakttas, inte hur de ska lösas i detalj eller vilka utbildningskrav som krävs.

Lars-Erik Jonasson säger att, i den perfekta världen ska varje konstruktör/ arkitekt som ansvarar för ritningarna och se till att ritningarna/lösningarna inte innebär arbetsmiljörisker. I nuläget menar han på att detta inte alltid görs på rätt sätt utan att konstruktörerna och arkitekterna antar att Bas-P ska ansvara för detta, medan Bas-P i själva verket ska samordna så att alla ritningar och lösningar fungerar tillsammans och att alla risker dokumenteras gemensamt.

Tiden är något som många byggföretag skyller på i samband med att arbetsmiljön drabbas. Jonasson hävdar att detta egentligen är ett dåligt argument då detta ska iakttas i samband när man gör tidsplanen och lämnar in en ansökan om en tjänst.

Ekonomi är en annan aspekt som får byggföretagen att inte prioritera arbetsmiljön i lika hög grad eftersom det kostar mycket pengar att tillföra säkerhetsanordningar. Enligt Jonasson har han studerat beräkningar som visar på att varje krona som investeras på arbetsmiljön medför att byggföretaget får 2-4 kronor tillbaka. Han menar att byggföretagen oftast ser den direkta summan för hur mycket det kostar att t.ex. hyra in en ställning, men att de i själva verket glömmer hur mycket effektivare arbete blir och vilka minskade arbetsskador det kan bidra till.

4.4 Intervju – Curt Bergendahl

En intervju med Curt Bergendahl ägde rum kl. 10.00 den 13/5-2015 på Peab i Göteborg. Bergendahl arbetar på en avdelning inom Peab som kallas för affärsområde bygg, en avdelning som arbetar inom byggservicesektorn för samtliga 11 regioner inom Peab. Tidigare har Bergendahl lång erfarenhet som arbetsmiljöingenjör inom bland annat Bygghälsan.

Bergendahl anser att bygg är en farlig bransch som kan skrämja många från att utbilda sig inom ämnet. Detta menar han är ett problem för att den yngre generationen ska bli intresserade och utbilda sig inom byggbranschen. Om det inte går att få bukt med problemet blir det därmed svårt att få den arbetskraft som behövs framöver.

Enligt Bergendahl behövs det inte uppfinnas så mycket nytt för att få en bättre arbetsmiljö. Problemet i dagsläget ligger främst på byggnadsarbetarnas beteende. Han menar att vissa arbetsmoment ibland kan gå för fort och stressas igenom. Han säger att byggnadsarbetarna är flitiga när de är på arbetarplatsen. Ibland kan stressen leda till att byggnadsarbetarna väljer bort att använda skyddsutrustningen när det väl behövs. Ackordet och tidspressen kan vara en del av anledningarna till detta. En stor del är dock beteendet om att byggnadsarbetarna är väl medvetna om riskerna men tänker att det inte kommer hända dem själva. Det viktigaste i nuläget är alltså att få arbetarna att inse hur viktig säkerheten är menar Bergendahl.

I tidigare lägen har de sett att beteendet för vissa saker har förändrats. För några år sedan började Peab med att sortera och återvinna svinn och annat skräp på arbetsplatsen. Detta var något som många upplevde som onödigt, fast som i dagsläget är en självklarhet. Bergendahl säger att det tog tid för personalen att tänka på sortering av avfall som självklart, men det blev bättre med tiden. Det finns en vinst med att sortera, genom att t.ex. sälja den återvunna metallen, byggnadsarbetarna får därmed en uppfattning om varför det görs.

Bergendahl menar att många inte alltid förstår arbetsuppgifterna för en byggnadsarbetsmiljösamordnare. Som ordet säger menar han att de ska samordna för byggets arbetsmiljö. En Bas-P ska alltså samordna olika risker som konstruktörer, arkitekter och konsulter har identifierat.

Det är upp till varje projektör som är inblandad att identifiera riskerna, inte bara Bas-P. Efter detta ska Bas-P se till att alla risker samordnas och iakttas från alla som är inblandade. För Bas-U gäller samma sak, han ska samordna med sina byggnadsarbetare och underentreprenörer.

Meningen med en byggarbetsmiljösamordnare är att de förstår reglerna och föreskrifterna samt ser till att arbetsmiljöarbetet utförs. Bergendahl anser att regelverket på senare tid har blivit hårdare och sätter mer krav på en byggarbetsmiljösamordnare. I

dagsläget anser han att byggarbetsmiljösamordnaren bär alldeles för mycket ansvar. Om en byggarbetsmiljösamordnare ska vara kompetent inom alla områden av arbetsmiljö måste de ha mer kunskap inom de olika arbetsmomentens om de ska samordna. På Peab har varje byggarbetsmiljösamordnare på företaget genomgått en utbildning för att lära sig om sitt ansvar. På utbildningen tas generella regler och föreskrifter upp. Bergendahl nämner dock att föreskrifter angående dykning eller andra väldigt ovanliga arbeten måste tilläggas efteråt. För att hålla personalen uppdaterad om de nya föreskrifter och ändringar måste varje byggarbetsmiljösamordnare uppdatera sin utbildning vart femte år.

I andra utbildningar på Peab har Bergendahl märkt att nästan alla utbildningar har arbetsmiljön involverad.

Peab arbetar ofta med underentreprenörer, när detta äger rum är det viktigt att de också får ta del av arbetsmiljön på byggarbetsplatsen. Om en underentreprenör skadar sig på bygget kommer det att påverka Peab eftersom det kan bli stopp i produktionen då utredningar måste genomföras. För att kunna motverka detta iakttas underentreprenörernas önskemål och riskbedömningar. Bergendahl säger dock att man måste vara restriktiv med att hjälpa underentreprenören eftersom det kan leda till att den hjälpande handen får bära ansvar och hamna i domstol i mån av en olycka. För att höja säkerheten har Peab dessutom en introduktion för alla nya underentreprenörer. Under introduktionen går man igenom de regler som finns och ser till att underentreprenören läser igenom arbetsmiljöplanen. Tidigare har Bergendahl upptäckt att det inte är samma underentreprenörer som är med på introduktionen som sedan är med i produktionen. Han menar att underentreprenörerna ofta skyller på att vissa personer måste vara på en annan byggarbetsplats och därför skickar dit någon annan. Detta har Peab nu satt stopp för. För att detta inte ska ske har de nu stämpelkort som bara låter personer med tillstånd att beträda byggarbetsplatsen. Bergendahl nämner att det finns flera fördelar med kortsystemet eftersom det ger en överblick över hur många som befinner sig på arbetsplatsen. Om en brand eller annan olycka skulle inträffa kan man se hur många som finns på plats och kontrollera om någon är kvar i branden eller fastnat under rasmassorna.

Enligt Bergendahl kan det vara svårt att få in en introduktioner för alla underentreprenörer, speciellt på mindre byggen där en underentreprenör är på byggarbetsplatsen i ett par timmar eller någon dag. I så fall anser Bergendahl att det är effektivare att meddela deras arbetsgivare om att de ska gå igenom vad de måste veta innan de besöker arbetsplatsen.

Om någon av Peabs byggnadsarbetare inte sköter sig på byggarbetsplatsen kan de inte bara slänga ut dem från bygget enligt Bergendahl. Detta beror på arbetsrättsliga lagar och därför ger man personal som inte sköter sig varningar. Om det går till överdrift och byggnadsarbetaren fortfarande inte sköter sig måste ledningen och facket kontaktas.

När det gäller en underentreprenör kan Peab däremot kontakta deras arbetsgivare och se till att personen som inte sköter sig inte får komma till arbetsplatsen. Om underentreprenören fortfarande inte sköter sig kan Peab se till att anlita helt nya underentreprenörer. Enligt Bergendahl kan det vara svårt att byta ut en underentreprenör då det kan finnas brist av folk att anlita och att projektet kan försenas. Om det inte går att få tag i en ny underentreprenör i tid kan det hända att folk ser mellan fingrarna och låter projektet fortsätta.

4.5 Sammanfattning av insamlad empiri

Empirin baserar sig på förståelse bland mindre byggföretag, detta genom intervjuer. (Håkansson & Lindell, 2015) anser att arbetsmiljön är viktig att investera på, men något som däremot inte alltid gynnar byggföretaget. (Jonasson, 2015) hävdar däremot att detta oftast inte är sant då satsningar på arbetsmiljön gör arbetet mer tideffektivt och ekonomiskt. (Bergendahl, 2015) menar på att byggarbetsmiljösamordnarna bär för mycket ansvar, för att klara av arbetet krävs därför mer satsningar på deras utbildning. Små byggföretag ska aktivt arbeta för att upprätthålla den arbetsmiljö som Arbetsmiljöverket kräver (Jonasson, 2015). Problem kan även ske i kommunikation mellan större och mindre byggföretag, då små företag ofta arbetar som underentreprenörer för de större företagen.

5 Analys och resultat

Kapitlet analys och resultat sammanfattar den empiri och teoretiska ramverk som tagits fram i form av analys och resultat.

5.1 Analys

Vetenskapliga teorier och undersökningar tillsammans med intervjuer på svenska byggföretag visar på hur arbetet bör föras framåt i svenska småföretag.

För att öka arbetsmiljösamordnarens inflytande på sina anställda, uppnå arbetsmiljöverkets mål och behålla konkurrenskraften på marknaden bör nergående moment genomföras.

Tid i planering för Illustrationer

I Intervjuer med svenska byggföretag ses illustrationer som positivt, antingen genom att upprätta en ny ritning eller att tillägga det på de befintliga ritningar som finns. Genom att visa illustrationer på byggställningar på utsatta platser förenklas arbetet med säkerhet, det blir ett arbetsmoment liknande andra byggmoment och en självklarhet vid produktion. Planeringsarbetets tyngd vid eventuella konsekvenser kan vara av stor betydelse (Almen & Larsson, 2014). Illustrationer som skapar en bild för de anställda är till en början kostsam tidsmässigt, samtidigt som det kan spara tid i form av effektivitet då kommunikation om oklarheter angående hur och var skyddsanordningar ska placeras elimineras (Déjus, 2013).

Förenklade arbetsmiljöplan

För en Bas-P är upprättandet av arbetsmiljöplanen ett grundläggande krav som Arbetsmiljöverket satt upp. På deras hemsida finns mallar på hur en arbetsmiljöplan kan se ut, något som vid felanvändning innebär att företag antingen kopierar, eller låter konsulter genomföra momentet.

Det framgår av (Jonasson, 2015) att ett vanligt problem som uppstår är att det blir alldeles för omfattande, vilket minskar intresset bland de anställda att läsa den.

Att upprätta arbetsmiljöplanen på ett så bra och enkelt sätt som möjligt kan innebära att intresset för säkerheten tas på allvar. En undersökning utförd i Spanien visar på att kommunikation och engagemang är de viktigaste egenskaper för den som ansvarar för säkerheten (Serrano, Marcos, Palomo, Angel, Uruburu, 2012). Genom att spendera tid och energi på en väl genomförd arbetsmiljöplan kan innebära att dessa två punkter bättre lyfts fram. En arbetsmiljöplan som endast visar på de relevanta kraven och som på ett så förenklat sätt som möjligt framhäver risker, ses som mer engagerande. (Serrano, Marcos, Palomo, Angel, Uruburu, 2012)

5.2 Hur ser arbetet ut för en byggarbetsmiljösamordnare i små byggföretag?

Byggarbetsmiljösamordnare på de mindre byggföretagen är i dessa fall samtidigt arbetsgivare och VD. Ansvaret för byggarbetsmiljösamordnaren är att följa de lagar och föreskrifter som finns på Arbetsmiljöverkets hemsida. Den 1 januari 2015 fastslogs en ny lag som innebär att om fallskydd inte installeras på arbetsplatsen delas en sanktionsavgift ut som är baserad på byggfirmans storlek. Arbetsmiljöverket sätter även krav på en ställningsbyggkurs för att försäkra att kompetensen finns på byggarbetsplatsen.

Om t.ex. ställningar saknas är detta straffbart och innebär att firmor kan tvingas gå i konkurs. Arbetsmiljöverket har under senare år varit mycket hårdare mot mindre byggföretag genom att dagligen åka ut till små byggföretag i Sverige, speciellt vid uppstart av bygget. Detta påverkar de små byggföretag som följer reglerna positivt eftersom det kan eliminera de byggföretag som försöker tjäna pengar genom att bortprioritera arbetsmiljöarbetet.

I egna projekt är det upp till byggföretagen att upprätta en arbetsmiljöplan som är specifik för arbetet som skall utföras. Byggarbetsmiljösamordnaren ser till att de anställda tagit del utav arbetsmiljöplanen innan produktionens uppstart.

Byggarbetsmiljösamordnaren, som ofta är VD i många små byggföretag försöker samtidigt föra en dialog med de anställda om risker och påminnelser om att försöka kontakta byggarbetsmiljösamordnaren om risker som inte är besvarade i arbetsmiljöplanen när de upptäcks. På de mindre byggföretagen försöker man ofta samordna arkitekter och konstruktör och ställa krav på lösningarna redan när de tagit fram ritningarna. Bra förutsättningar för ett effektivt arbetsmiljöarbete är att behandla problemet i ett väldigt tidigt skede (Almen & Larsson, 2014).

5.3 Vilka brister inom arbetsmiljön förekommer på mindre byggföretag?

Alla (4) intervjuade anser att en stor del av problemet ligger i att förmedla vidare arbetsmiljöarbetet till byggnadsarbetarna. Kommunikationen är en stor del av arbetet för att få alla på byggarbetsplatsen att sträva efter en god arbetsmiljö.

Det gäller även när underentreprenörer är inblandade. Kommunikation är en av de viktigaste faktorerna för att förebygga brister i arbetsmiljön (Serrano, Marcos, Palomo, Angel, Uruburu, 2012).

Samtliga intervjuer påstår även att byggarbetarnas beteende, genom att ta risker leder till många arbetsolyckor och måste elimineras på byggarbetsplatsen. Många byggnadsarbetare har ett tidsschema att följa, vilket kan stressa upp arbetsprocessen och minska kvalitén och säkerheten.

5.4 Hur kan arbetet för byggarbetsmiljösamordnaren på mindre byggföretag förbättras

För att förbättra säkerheten på byggarbetsplatsen måste byggarbetsmiljösamordnarens kommunikation bli bättre. Byggarbetsmiljösamordnaren måste på ett enkelt sätt förmedla de budskap som finns på ett sätt så att alla tar del av arbetsmiljöarbetet.

En viktig del för Bas-P blir därmed att förenkla arbetsmiljöplanen så att den är enkel att se igenom och att den kan tillämpas på byggarbetsplatser.

Bas-P måste dessutom vara med i tidiga skeden under projekteringen för att se till att konsulter, arkitekter och konstruktörer tar hänsyn till arbetsmiljön.

För Bas-U gäller det att gå ut till personalen och se till att alla har tagit del av arbetsmiljöplanen och de regler som ska följas på arbetsplatsen.

Bas-U ska dessutom se till att kontroller och skyddsronder görs frekvent för att minska riskerna. Det är också mycket viktigt att Bas-U kontrollerar att det finns rätt kompetens och erfarenhet hos byggnadsarbetarna samt att de använder den skyddsutrustning som krävs. Tydliga system måste införskaffas för att byggnadsarbetarna ska skaffa rutiner och det är något som de intervjuade har sett resultat inom andra områden.

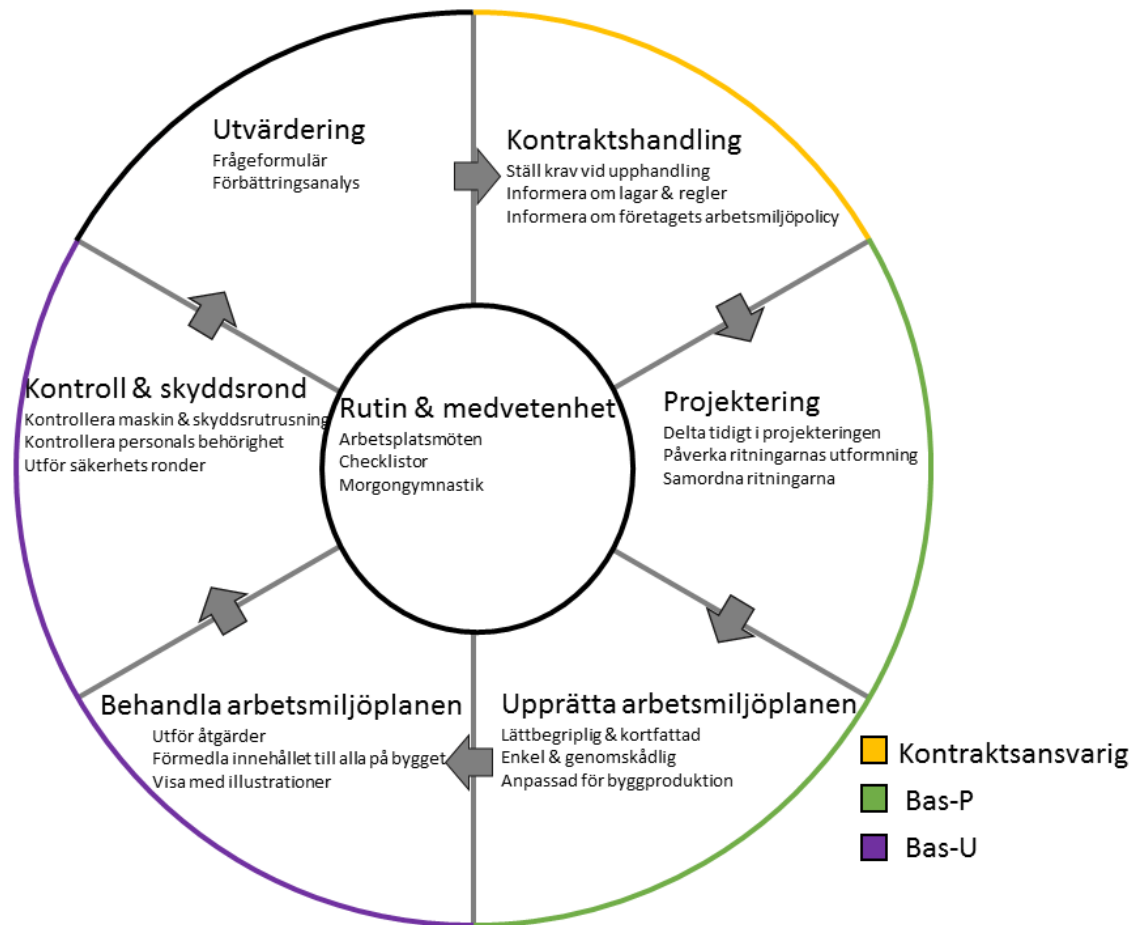
5.5 Koppling till målet

Svaren som framkommer i frågeställningarna används till att uppfylla målet, vilket är att skapa en vägledande arbetsmiljömodell för byggarbetsmiljösamordnaren. Frågeställningarna bygger på teori och fakta tillsammans med intervjuer och blir därmed grunden till skapandet av mallen.

Genom att studera hur arbetet går till för byggarbetssamordnare på mindre byggföretag fås kunskap och information om hur de jobbar för att eftersträva en god arbetsmiljö. Detta är som grund till det fakta som infinner sig i modellen. Genom att studera frågeställningarna fås information om de ansvarsområden som byggarbetsmiljösamordnare på de mindre företagen arbetar med.

Genom att studera de brister som förekommer i en byggarbetsmiljösamordnarens arbete kan detta kopplas till vilka problem som bör lösas, alltså vilka delar i deras arbete som är mest kritiskt att lösa. Slutligen måste arbetsmiljömodellen byggas på vad som bör förbättras. Alltså vilka problem som måste behandlas och på vilket sett detta bör göras.

5.6 Arbetsmiljömodellen

- 1. Kontraktsupphandling:** Eftersom det ofta är samma individ som agerar både Bas-P och Bas-U samt har andra positioner som VD på mindre byggföretag upphandlar denne oftast kontrakten för nya arbeten/ projekt. Detta betyder att byggarbetsmiljösamordnaren kan ställa krav på vad som ska gälla och informera om vilka policy man strävar efter. Eftersom beställaren i många fall är en privatperson och saknar kunskap om lagar och regler angående arbetsmiljön är det viktigt att information framkommer om vilka arbetsmiljöarbeten som måste genomföras enligt lag.
- 2. Projektering:** (Almen & Larsson, 2014) menar på att det är viktigt att ta kritiska beslut i ett tidigt skede för att minimera riskerna. Det är därför viktigt att byggarbetsmiljösamordnaren tidigt deltar och kommer med synpunkter på ritningarnas utformning och funktion så att det bidrar till ett arbetsmiljövänligt arbete under hela produktionen. Byggarbetsmiljösamordnaren ska dessutom se till att sammankoppla alla ritningar så att inga missförstånd eller risker missas. Om byggarbetsmiljösamordnaren själv ansvarar för projektering av ritningarna ska byggarbetsmiljösamordnaren själv komma fram till lösningar som bidrar till en god arbetsmiljö.
- 3. Upprätta en arbetsmiljöplan:** För att upprätta en arbetsmiljöplan så att den lätt förmedlar sitt budskap ska den göras lättbegriplig och kortfattad. Om arbetsmiljöplanen är enkel att förstå och snabbgenomskådlig blir den också mer intressant för byggarbetaren och informationen tas mer på allvar.

4. **Behandla arbetsmiljöplanen:** När åtgärderna ska genomföras på bygget är det viktigt att informera samtliga arbetare på byggarbetsplatsen om vilka risker som finns. Det är här alla ska ta del av informationen innan produktionens start. Genom att använda sig av illustrationer på vart byggställningar, eller andra skyddsanordningar ska placeras kan byggarbetarna få en bättre förståelse över hur problemet ska behandlas.
5. **Kontroll/skyddsronder:** Kontroll av maskiner och skyddsanordningar på byggarbetsplatsen ska genomföras kontinuerligt under hela produktionen för att klargöra att allt fungerar som det ska och att utrustningen används på rätt sätt. Det är dessutom viktigt att kontrollera att arbetarna inte tar onödiga risker, samt använder de skydd som byggarbetsmiljösamordnaren förespråkar.
6. **Utvärdering:** Utvärdering och analysering av arbete där samtal om förbättring genomförs. Frågeformulär kan användas som redskap för att upptäcka fel och brister samtidigt som det uppmärksammar viktiga säkerhetsrutiner för de anställda (se Bilaga 16).

Skapa rutiner och medvetenhet: För att arbetarna ska sluta att ta onödiga risker under bygget är det viktigt att skapa förståelse över hur viktigt arbetsmiljön och säkerheten är. Byggarbetsmiljösamordnaren ska under hela projektets gång se till att skapa medvetenhet hos arbetarna, detta kan göras genom att skapa rutiner. Exempel på rutiner är att skapa checklistor för hur byggarbetaren ska utföra sitt arbete, t.ex. att man måste se till att ställningarna monteras och checkas av innan någon får vistas på taket. Under arbetsplatsmöten kan personalen påminnas om hur farlig byggarbetsplatsen är och informera om olyckor som har inträffats på andra byggplatser.

En annan rutin som kan införas på byggarbetsplatsen är morgongymnastik, vilket kan minska de stora antalet belastningsskador som inträffar på byggarbetsplatserna.

En arbetsprocess kommer aldrig vara en annan lik, därför kan planeringen i vissa fall ändras under projektets gång. Detta kan vara allt från nya konstruktionslösningar eller att man hyr in nya underentreprenörer. I form av att detta sker måste t.ex. nya byggnadsarbetare som tilldelas arbete under produktionens gång bli informerade om de risker och åtgärder som finns via arbetsmiljöplanen innan de påbörjar sitt arbete.

6 Diskussion och slutsatser

Här presenteras skribenternas åsikter och synpunkter i studiens resultat. Diskussion om resultat, vilka metoder som används i studierna, dess begränsningar, slutsatser och förslag till vidare forskning nämns i detta kapitel.

6.1 Resultatdiskussion

Meningen med arbetet var att skapa en uppfattning om hur dagens byggarbetsmiljösamordnare arbetar och förstår de problem som uppstår.

Resultatet av rapporten har till störst del byggts på de kvalitativa intervjuer som gjorts, därmed anser vi att det kan finnas mer information att hämta som kan tillföra modellen ytterligare. Vi anser att intervjuerna är trovärdiga eftersom de baseras på personer med lång erfarenhet inom byggbranschen. Fler intervjuer, speciellt på mindre byggföretag kan däremot göra resultatet än mer trovärdigt. Det är även svårt att säkerställa att resultatet skapar en generell bild över hur säkerhetskulturen egentligen ser ut då de företag som ställt upp på intervjuerna anses jobba effektivt med sin arbetsmiljö. Risken är större att företag med sämre prioritering av arbetsmiljö inte heller är intresserade av att bli intervjuade. Vi tror därmed att resultatet visar en bild på endast de företag som aktivt jobbar med att förbättra sin arbetsmiljö.

Vi tror att resultatet av modellen kan minska risken för olycksfall, men också beröra psykosociala aspekter då planeringen kan förbättras och därmed minska stressen. Om säkerhetsarbetet förbättras kan byggnadsarbetarna känna sig tryggare och se att deras säkerhet tas på större allvar, något som skulle öka deras välbefinnande och det säkerhetsklimat som finns idag. Ett ökat säkerhetsklimat kan i sin tur bidra till att människorna väljer ett säkrare beteende, som i sin tur leder till ännu färre arbetsolyckor.

6.2 Metoddiskussion

Att använda sig av intervjuer är ett bra sätt att få fram ett resultat för ämnet. Intervjuerna ger ett kvalitativt resultat av hur de mindre byggföretagen arbetar med arbetsmiljön. För att få del av olika personers åsikter och grundtankar angående arbetsmiljön passar intervjuerna väl till detta ändamål. För att gå mer ingripande på ett specifikt problem är fallstudier nödvändiga. Intervjuerna har gett en mer generell syn, och något som man borde iaktta tidigare i arbetet. Genom att ha intervjuat både stora och små byggföretag samt Arbetsmiljöverket blir resultatet bättre och mer trovärdigt då olika aspekter tas tillvara i arbetet.

6.3 Begränsningar

Modellen som tagits fram är anpassad för en byggarbetsmiljösamordnare som ansvarar för både Bas-P och Bas-U, då det är mycket vanligt på mindre byggföretag. Den som är byggarbetsmiljösamordnare är i många fall också arbetsledare och VD vilket har tagits i akt i modellen. Modellen är därmed anpassad för de fall då byggarbetsmiljösamordnaren har andra roller som också kan påverka projektets arbetsmiljöarbete. Detta gör i sin tur att byggarbetsmiljösamordnare som inte bär andra

ansvar och har andra poster som arbetsledare och VD får begränsad användning av modellen.

Eftersom vissa projekt inte medför några arbeten med särskild risk innebär detta att de inte behöver arbeta fram en arbetsmiljöplan, vilket innebär att många moment i modellen inte behöver tas upp.

Det går inte enbart att använda denna modell för att hela byggarbetsmiljösamordnarens arbete ska kunna genomföras. Det krävs kunskap inom samtliga steg i arbetsmiljömodellen för att det ska fungera då detta bara är en vägledande modell om hur arbetet kan förbättras.

6.4 Slutsatser och rekommendationer

Arbetsmiljöns regler och föreskrifter är väl etablerade och klara. På Arbetsmiljöverkets hemsida får byggföretag reda på de regler som behöver följas. Problemet handlar mer om upplysning och balansen mellan tid och pengar samt stressfaktorn.

Detta resultat kan bidra med den förenkling för byggarbetsmiljösamordnaren som behövs för att få byggnadsarbetare mer intresserade av att uppfylla säkerhetsmålen.

Modellen som utformats är ett hjälpverktyg för en byggarbetsmiljösamordnare under olika delar av arbetsprocessen. Meningen med modellen är att förenkla arbetet för en byggarbetsmiljösamordnare så att samordning fungerar bättre. Om informationen är lätt tyd och strukturerad kan budskapet förmedlas lättare, genom en arbetsmiljömodell uppmärksammas de olika områdena och förenklar arbetet. Arbetsmiljömodellen kan innebära en besparing av tid vilket gör det attraktivt för stressade småföretagare.

6.5 Förslag till vidare forskning

Byggarbetare ser ibland inte riskerna i arbetet eftersom de har utfört arbetet så många gånger förut. Vanligt exempel är att ställningen inte tillåter byggarbetaren att utföra vissa takmoment, för att man tillexempel inte når dit. Istället för bättre planering inför byggandet av ställningen kan personen istället tänka sig hänga utanför skyddszonen och därmed utsätta sig för onödiga risker. Detta kan bero på tidspress eller att byggarbetarens syn på säkerhet inte respekteras.

Genom att studera detta psykologiska fenomen finns kanske möjlighet för fortsatt förbättring inom området.

Att testa den upprättade modellen i praktiken är ännu en vidare forskning som kan göras, man kan då analysera vilket resultat den ger och vad som kan förbättras.

Referenser

Albin, M. Tinnerberg, H (2013) *Bulletin Från Arbets-miljömedicin, Lund (AMM) och yrkes- miljödermatologi*. Malmö: YMDA Nr4

Almen, L. Larsson, T (2014) *health and safety coordinators in building projects* Built Enviroment Project and Asset Management.

AMP guiden (u.å). *Bakgrund*. hämtad 9 sept 2015
från: <http://www.ampguiden.net/sa/node.asp?node=74>

AMP guiden (u.å). *Syfte och inriktning*. hämtad 9 sept 2015
från: <http://www.ampguiden.net/sa/node.asp?node=75>

Arbetsmiljöverket (u.å). *AFS 2014:26 - Byggnads- och anläggningsarbete*. hämtad 9 sept 2015
från: http://www.av.se/dokument/afs/ursprungs/ursprungsAFS2014_26.pdf

Arbetsmiljöverket (2015). *Arbetsmiljölagen*. hämtad 9 sept 2015.
från: <http://www.av.se/lagochratt/aml/>

Arbetsmiljöverket (u.å). *Arbetsmiljöverkets regelarbete*. hämtad 9 sept 2015
från: <http://www.av.se/lagochratt/regelarbete/>

Arbetsmiljöverket (u.å). *Arbetsmiljöplan*. hämtad 9 sept 2015
från: <http://www.av.se/teman/bygg/arbetsmiljoplan/index.aspx>

Arbetsmiljöverket (u.å). *Byggnads- och anläggningsarbete*. hämtad 9 sept 2015.
från: <http://www.av.se/teman/bygg/>

Arbetsmiljöverket (u.å). *Byggarbetsmiljösamordnare*. hämtad 9 sept 2015.
från: <http://www.av.se/teman/bygg/ansvar/byggarbetsmiljosamordnare/>

Arbetsmiljöverket (u.å). *Frågor om Bas-P*. hämtad 9 sept 2015.
från: http://www.av.se/teman/bygg/fragor_svar_bygg/bas-p/

Arbetsmiljöverket (u.å). *Frågor om Bas-U*. hämtad 9 sept 2015.
från: http://www.av.se/teman/bygg/fragor_svar_bygg/bas-u/

Arbetsmiljöverket (2015). *Lagar och rätt, AFS*. hämtad 9 sept 2015
från: <http://www.av.se/lagochratt/>

Anna Eriksson. (2012). *Bättre arbetsmiljö behövs inom bygg*. hämtad 20 maj från:
<http://www.ingenjoren.se/2012/11/battre-arbetsmiljo-behovs-inom-bygg/>

Bergsten. Myrén. Thorburn (2014) *Förändring– för en ännu bättre arbetsmiljö*. Stockholm

Björn Aspelin. (2015). *Säkrare arbetsplats ger lönsamma projekt*. hämtad 17 juli 2015.
från: <http://xn--brandochskerhet-8kb.se/sakra-arbetsplatser-ger-lonsamma-projekt/>

Déjus, T (2013). *Typical Solutions for the Construction Site Employees' Safety*, Procedia engineering, Volume 57

Ejvegård. (2009). *Vetenskaplig metod*. Studentlitteratur

Justesen, L. Mik-Meyer, N (2011). *Kvalitativa metoder- från vetenskapsteori till praktik*.

Upplaga 1:1 Studentlitteratur AB

Kahlke & Schmidt, (2002) *Arbetsanalys och personbedömning*
Studentlitteratur

Kines, P. Andersen, D. Andersen L. Nielsen, K. Pedersen, L (2013) *Improving safety in small enterprises through an intergrated safety management intervention*. 44. Journal of Safety Research

Lindberg, P. Vingård, E (2012) *Den goda arbetsmiljön och dess indikationer*.
Uppsala universitet.

Serrano, Marcos, Palomo, Angel, Uruburu, C (2012)

A proposal for improving safety in construction projects by strengthening coordinators competencies in health and safety issues. 54. uppl Safety Science

Sveriges riksdag (2014). *Arbetsmiljölagen (1977:1160)*. hämtad 9 sept 2015.

från:<http://www.riksdagen.se/sv/Dokument->

[Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Arbetsmiljolag-19771160_sfs-1977-1160/](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Arbetsmiljolag-19771160_sfs-1977-1160/)

Bilagor

Bilaga 1	Frågeblankett som använts under intervjuer
Bilaga 2	Information om arbetsmiljöplanen, <i>bakgrund</i> (AMP guiden)
Bilaga 3	Information om arbetsmiljöplanen, <i>syfte och inriktning</i> (AMP guiden)
Bilaga 4	Information om arbetsmiljöplanen (Arbetsmiljöverket)
Bilaga 5	Information om arbetsmiljölagen (Arbetsmiljöverket)
Bilaga 6	Information om regelverket (Arbetsmiljöverket)
Bilaga 7	Information om byggarbetsmiljösamordnaren (Arbetsmiljöverket)
Bilaga 8	Information om byggnads- och anläggningsarbete (Arbetsmiljöverket)
Bilaga 9	Information om AFS (Arbetsmiljöverket)
Bilaga 10	Information om Bas-P (Arbetsmiljöverket)
Bilaga 11	Information om Bas-U (Arbetsmiljöverket)
Bilaga 12	Nyhetsblad om behovet av arbetsmiljö inom bygg (Ingenjören)
Bilaga 13	Lag och rätt (Arbetsmiljöverket)
Bilaga 14	Information om arbetsmiljölagen (Sveriges riksdag)
Bilaga 15	Nyhetsblad om att säkra arbetsplatser ger lönsamhet (Brand&Säkerhet)
Bilaga 16	Exempel på frågeformulär

Frågeställningar

- **Hur ser det typiska arbetet för arbetsmiljösamordnaren ut i dagsläget?**

Hur tidigt blir arbetsmiljösamordnaren påkallad?

Vad är företaget syn på arbetsmiljö?

upplägg av arbete?

Hur uppför ni en arbetsmiljöplan?

“Produktionsanpassad” arbetsmiljöplan? (fungerar planen i verkligheten?)

följer någon mall?

Vad finns tillgängligt på arbetsplatsen?

samverkan? (mellan Bas-P, Bas-U, byggherre)

Samarbete med andra företag, kommunikation?

Hur förmedlas den uppförda arbetsmiljöplanen ut i produktionen?

- **Vilka brister i planering av arbetsmiljön förekommer?**

kunskap/erfarenhet?

noggrannhet?

tid?

Belastningsskador/ andra skador?

Slarv? säkerhetsutrustning?

- **Hur kan arbetet för arbetsmiljösamordnaren förbättras?**

Följs arbetet upp?

Vem kontrollerar vad?

Allmänna frågor?

Beskrivning inför bruksskedet? (Bas-P:s ansvar)

Frågeställningar Arbetsmiljöverket

Vilka brister finns i arbetsmiljön på mindre byggföretag?

Kunskap/erfarenhet?

Noggrannhet?

Tid?

Belastningsskador/ andra skador?

Slarv? säkerhetsutrustning?

Följs arbetet upp?

Vad gör arbetsmiljöverket för att förbättra arbetsmiljön på mindre byggföretag?

Hur har lagen om sanktionsuppgifter fungerat?

Hur kan arbetet för arbetsmiljösamordnaren förbättras?

ARBETEN MED SÄSKILD RISK

- Arbete där risk för fall till en lägre nivå har en nivåskillnad som är två meter eller mer.
- Arbete med risk att begravas under jordmassa eller att sjunka ned i lös mark förekommer.
- Arbete med biologiska eller kemiska ämnen som innebär en fara för säkerheten och hälsan eller som omfattas av krav på medicinsk kontroll enligt föreskrifter från Arbetarskyddsstyrelsen.
- Arbete där joniserande strålning förekommer.
- Arbete som sker i närhet av högspänningsledningar.
- Arbete där drunkningsolyckor kan uppkomma.
- Anläggningsarbeten under jord eller arbeten i tunnlar och brunnar.
- Arbete som sker under vatten och kräver dykarutrustning.
- Arbete som utförs i kassun under ett förhöjt tryck.
- Arbete där sprängämnen används.
- Arbete vid vilket montering, nedmontering och släpp av tunga formbyggnadselement eller tunga byggelement förekommer.
- Arbete där det finns passerande fordonstrafik.
- Rivningsarbeten av bärande konstruktioner eller hälsofarliga material eller ämnen.

AMP) Guiden™

AMP-Guiden

- Använda AMP-Guiden
- Vad är AMP-Guiden?
- Så fungerar det
- Systemkrav
- Lämna synpunkter

Vad är en arbetsmiljöplan?

- Bakgrund
- Syfte och inriktning
- När ska en arbetsmiljöplan tas fram?
- Vad ska en arbetsmiljöplan innehålla?
- Risker som ska tas upp

Vem gör vad i en arbetsmiljöplan?

- Introduktion
- Byggherren
- Uppdragstagaren
- BAS-P och BAS-U
- Projektörerna
- Entreprenörer

Nyttiga resurser

- Länkar och adresser
- Ordförklaringar

Svenska Byggbranschens Utvecklingsfond

- Kort om organisationen SBUF
- Besök SBUF:s webbplats

Copyright © 2000–2008 SBUF

Bakgrund

En Arbetsmiljöplan är en dokumentation som skall tas fram på ett tidigt stadium i samband med byggnads- och anläggningsarbete. Regler för utformning och innehåll bestäms av Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter - AFS 1999:3 med tillägg 2008:16 och 2014:26 - Byggnads- och anläggningsarbete.

Notera att det ska endast finnas en arbetsmiljöplan, AMP, på ett arbetsställe!

Genom att tänka igenom, analysera och beskriva vilka arbetsuppgifter som måste utföras under byggskedet, och hur dessa skall utföras, upptäcker man ofta att en mängd svårigheter och problem troligtvis kommer att uppstå. Problem som kanske kommer att försena bygget, öka kostnaderna och utgöra risker för dem som skall göra jobben. Innan första spadtaget tas kan många av dessa problem undanröjas, vilket gör att det både av ekonomiska och säkerhetsmässiga skäl är fruktbart att jobba igenom Arbetsmiljöplanen tidigt.

En Arbetsmiljöplan kan göras mer eller mindre ambitiös. Det finns dock en miniminivå som man måste hålla. Det är med sikte på denna miniminivå som AMP-Guiden tagits fram, men AMP-Guiden ger möjlighet till kompletteringar utöver miniminivån för att passa varje företags ambitionsnivå, policy och önskemål.

Det är naturligtvis viktigt att utforma Arbetsmiljöplanen så att den blir ett användbart och levande styrinstrument för säkerhetsarbetet och inte enbart en "hyllvärmare".

AMP) Guiden™

AMP-Guiden

- Använda AMP-Guiden
- Vad är AMP-Guiden?
- Så fungerar det
- Systemkrav
- Lämna synpunkter

Vad är en arbetsmiljöplan?

- Bakgrund
- Syfte och inriktning
- När ska en arbetsmiljöplan tas fram?
- Vad ska en arbetsmiljöplan innehålla?
- Risker som ska tas upp

Vem gör vad i en arbetsmiljöplan?

- Introduktion
- Byggherren
- Uppdragstagaren
- BAS-P och BAS-U
- Projektörerna
- Entreprenörer

Nyttiga resurser

- Länkar och adresser
- Ordförklaringar

Svenska Byggbranschens Utvecklingsfond

- Kort om organisationen SBUF
- Besök SBUF:s webbplats

Syfte och inriktning

Ett syfte med Arbetsmiljöplanen är att riskerna för tillbud och olyckor för byggnads- och underhållspersonalen skall undanröjas i samband med projekteringen. Det betyder att man på ett tidigt stadium, innan byggarbetsplatsen etableras, skall analysera riskerna som kommer att uppstå då byggarbetet genomförs. De risker som man bedömt kommer att uppstå skall söka undanröjas genom till exempel:

- val av plats, konstruktion och design
- val av metod eller material
- integrering av anordningar för säkert arbete eller skydd
- beskrivning av lämpliga skyddsanordningar
- beskrivning av nödvändiga förundersökningar och tillstånd

Med genomtänkta beslut enligt de två första punkterna ovan kan man ibland eliminera riskerna helt och hållet. Detta kräver dock nya tänkesätt och ibland också omfattande förändringar i de ursprungliga planerna. Är detta möjligt kan man skapa förutsättningar för en god arbetsmiljö och minska behovet av extra skyddsåtgärder.

Integrering av anordningar för säkert arbete är också väsentlig för att underlätta användningen av säkra metoder och skyddsanordningar. På ett tidigt stadium är det också lämpligt att tänka igenom om man skall utnyttja några speciella typer av skyddsanordningar. Det kan handla om att ge anvisningar om utnyttjande av ex:

- skyddsanordningar mot fallrisker
- anordning av särskild ventilation
- användning av personlig skyddsutrustning
- hanterings- och förvaringsregler av hälsofarliga kemikalier

Normalt görs olika typer av undersökningar inför ett byggnads- eller anläggningsarbete, till exempel geotekniska mätningar. Det kan dock av säkerhetsskäl finnas anledning att utvidga förundersökningarna på den kommande byggarbetsplatsen. Lämpliga kartläggningar och inventeringar i god tid före etablering kan vara exempelvis:

- rör- och kabelsträckningar
- kraft- och gasledning
- ingående material i byggnadsdelar som skall rivas (t ex. asbest)
- behov av trafikreglering

Om det genom sådana undersökningar uppdagas att speciella åtgärder behövs skall man också tidigt skaffa nödvändiga tillstånd för omläggningar eller andra åtgärder.

Startsida (/) > Temasidor (/teman) > Bygg (/teman/bygg) > Arbetsmiljöplan (/teman/bygg/arbetsmiljoplan)

Arbetsmiljöplan

En arbetsmiljöplan för hela objektet ska tas fram redan innan byggarbetsplatsen etableras. Det är byggarbetsmiljösamordnaren för planering och projektering som i första hand ska se till att detta sker. Byggherren eller en uppdragstagare som övertagit dennes ansvar har också ansvar för upprättandet av planen. Meningen är att arbetsmiljöplanen sedan ska användas under hela byggskedet. Det är byggarbetsmiljösamordnaren för utförandet av arbetet som ska se till att den finns tillgänglig på byggarbetsplatsen så snart den etablerats och genomföra de anpassningar av planen som behövs.

Planen ska innehålla följande:

- De regler som ska tillämpas på byggarbetsplatsen.
- En beskrivning av hur arbetsmiljöarbetet ska organiseras.
- En beskrivning av de arbetsmiljöåtgärder som vid bland annat följande arbeten ska vidtas under byggskedet för att arbetsmiljön ska bli bra:
 - arbete med risk för fall,
 - schaktningsarbete med risk för ras,
 - arbete med vissa kemiska eller biologiska ämnen,
 - arbete i närheten av högspänningsledning,
 - arbete som medför risk för drunkning,
 - arbete i brunnar och tunnlar,
 - arbete vid vilket sprängämnen används,
 - arbete med montering av tunga byggelement,
 - arbete på plats eller område med passerande fordonstrafik samt
 - rivning av bärande konstruktioner eller hälsofarliga material eller ämnen.

Om byggnads- eller anläggningsarbetet ska utföras på en plats där annan verksamhet kommer att pågå samtidigt ska detta beaktas i arbetsmiljöplanen.

Förhandsanmälan

Byggherren ska, utom vid mindre arbeten, lämna förhandsanmälan till Arbetsmiljöverket innan arbetet påbörjas (i första hand till den region där byggarbetsplatsen finns), se 7 § i föreskrifterna AFS 1999:3 Byggnads- och anläggningsarbete.

Byggherren ska se till att kopia av anmälan anslås på byggarbetsplatsen och att denna hålls uppdaterad.

(/dokument/blanketter/Forhandsanm_bygg.pdf)

(/dokument/blanketter/Forhandsanm_bygg.pdf)

(/dokument/blanketter/Forhandsanm_bygg.pdf)Se Blankett - Förhandsanmälan av byggarbetsplats

(/dokument/blanketter/Forhandsanm_bygg.pdf)

Arbetets planering

Alla arbeten ska planeras så att de kan utföras i en sund och säker miljö. Planeringen behöver grunda sig på en riskbedömning. Det är viktigt att planera i god tid.

Det kan vara lämpligt att upprätta en dispositionsplan för arbetsplatsen (APD-plan) när man planerar in till exempel utrymme för bodar, verkstäder och upplag samt för förbindelseleder och transportanordningar. Det är viktigt att lösa hur man ska ta sig till alla platser där man behöver arbeta. Vägar för fordonstrafik ska separeras från leder för gående.

Arbetet ska planeras så att olika verksamheter inte sammanfaller i tid och rum på ett sådant sätt att risk för ohälsa eller olycksfall uppkommer. Tidsplaneringen är särskilt viktig om byggtiden är kort i förhållande till arbetenas omfattning.

Val av arbetsmetoder och utrustning

Sådana arbetsmetoder och sådan utrustning ska väljas som

- motverkar olycksfall på grund av fall eller ras,
- innebär att hälsofarliga eller onödigt tröttande belastningar på kroppen undviks,
- medför låg exponering för buller, vibrationer, farliga ämnen och luftföroreningar.

Information och instruktion

Begriplig information ska lämnas till arbetstagarna om arbetet och de arbetsmiljöåtgärder som är vidtagna eller planerade och om vilka regler som gäller. Särskild utbildning eller instruktion behövs i allmänhet när nya produkter eller arbetsmetoder ska användas.

Dokumentation för framtida arbeten

När arbetet avslutats ska byggherren ha en färdigställd dokumentation med information av betydelse för arbetsmiljön vid drift, underhåll, reparation, ändring och rivning av byggnaden eller anläggningen. Dokumentationen ska därför beskriva objektets konstruktion och utformning samt de byggprodukter som använts. Dokumentationen ska förvaras så länge byggnaden eller anläggningen finns kvar.

Skyddsronder

På en byggarbetsplats är det särskilt viktigt med regelbundna skyddsronder eftersom det sker ständiga och snabba förändringar med många risker. När byggandet pågår som aktivast kan det vara lämpligt att gå skyddsrund en gång i veckan och i övrigt med två eller tre veckors mellanrum. Om man använder checklistor som anpassats för olika riskområden, verksamheter eller utrustningar så underlättas skyddsrondsarbetet. I skyddsrondsprotokollet är det lämpligt att ta upp både förebyggande och avhjälpande åtgärder.

Startsida (/) > Lag och rätt (/lagochratt) > Arbetsmiljölagen (/lagochratt/aml)

Arbetsmiljölagen

I arbetsmiljölagen finns regler om skyldigheter för arbetsgivare och andra skyddsansvariga om att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet. Det finns också regler om samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare, till exempel regler om skyddsombudens verksamhet.

Arbetsmiljön omfattar alla faktorer och förhållanden i arbetet:

- tekniska
- fysiska
- arbetsorganisatoriska
- sociala
- arbetets innehåll

Våra föreskrifter

Arbetsmiljöverket ger också ut föreskrifter som mer i detalj tar upp de krav och skyldigheter som ställs på arbetsmiljön. Läs mer om föreskrifter (/lagochratt/afs/)

Regering och riksdag

Det är riksdagen som beslutar om Sveriges lagar. Regeringen kan däremot besluta om kompletterande regler, till exempel arbetsmiljöförordningen (1977:1166). Arbetsmiljölagen (1977:1160) och dess förordning förnyas hela tiden.

Alla lagar och förordningar publiceras i Svensk författningssamling (SFS) som finns att läsa på Riksdagens webbplats (<http://www.riksdagen.se/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskförfattningssamling/>).

Den 1 januari 2015 ändrades

7 kap. 5 §

Läs mer på riksdagens webbplats. (http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Utskottens-dokument/Betankanden/201213Effektivare-sanktioner-_H001AU11/?html=true)

Den senaste ändringen är markerad med gul bakgrund.

Arbetsmiljölagens innehåll

- 1. Lagens ändamål och tillämpningsområde (Kapitel01.aspx)
- 2. Arbetsmiljöns beskaffenhet (Kapitel02.aspx)
- 3. Allmänna skyldigheter (Kapitel03.aspx)
- 4. Bemyndiganden (Kapitel04.aspx)
- 5. Minderåriga (Kapitel05.aspx)

- 6. Samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare (Kapitel06.aspx)
- 7. Tillsyn (Kapitel07.aspx)
- 8. Påföljder (Kapitel08.aspx)
- 9. Överklagande (Kapitel09.aspx)
- Övergångsbestämmelser (overgangsbestammelser.aspx)
- Arbetsmiljöförordningen (Arbetsmiljoforordningen.aspx)

Kontaktperson: *Arbetsmiljöverket (/omoss/kontakt/epost.aspx)*

Startsida (/) > Lag och rätt (/lagochratt) > Föreskriftsarbete (/lagochratt/regelarbete)

Arbetsmiljöverkets regelarbete

Regeringen har beskrivit vilka mål Arbetsmiljöverket ska arbeta efter när det gäller föreskrifter på arbetsmiljöområdet. Föreskrifterna ska skapa sunda, säkra och utvecklande arbetsmiljöer. De ska bli tydligare och mer lättillgängliga och koncentreras till sådana områden där föreskrifter är det bästa sättet att förbättra arbetsmiljön. Särskild hänsyn ska tas till situationen för små och medelstora företag.

Föreskrifter förnyas, ändras och slås ihop

Nya kunskaper om risker och förändringar i arbetslivet liksom nya EU-direktiv innebär att det behövs ett kontinuerligt arbete med att utveckla föreskrifterna. Framför allt handlar det om sammanslagningar och ändringar i befintliga föreskrifter, särskilt genom skapande av övergripande föreskrifter. De övergripande föreskrifterna anger på ett generellt sätt hur arbetsmiljön ska vara och medför att en del detaljföreskrifter kan upphävas.

Se lista med upphävda föreskrifter (</lagochratt/regelarbete/upphavda/index.aspx>)

Specialister arbetar med att utforma föreskrifterna

Centralt inom Arbetsmiljöverket finns ett femtiotal handläggare som är specialister på till exempel det kemiska, psykosociala, ergonomiska och tekniska området. Deras huvuduppgift är föreskriftsarbetet. De deltar också som svenska representanter vid utarbetande av EU-direktiv och standarder. För att upprätthålla specialistkompetensen måste de känna till forskning och utveckling på sitt område och också ha nära kontakt med Arbetsmiljöverkets inspektörer som inspekterar arbetsplatser.

Föreskrifter förankras i arbetslivet

Regelarbetet är i allmänhet mycket tidskrävande, eftersom det handlar om att skriva texter som är praktiskt anpassade och tekniskt, vetenskapligt och juridiskt korrekta. För att få in synpunkter och på ett tidigt stadium diskutera och förankra nya idéer samarbetar vi nära med arbetsmarknadens parter, med branschorganisationer och med berörda myndigheter. Förutom specialister deltar jurister, inspektörer och informatörer i arbetet. Vi lägger stor vikt vid att se till att språket i föreskrifterna blir så begripligt som möjligt. Texterna granskas av en språkeexpert.

Förslag skickas på remiss

När ett förslag till föreskriftstexterna har utarbetats sänds det på remiss till parterna, branschorganisationer, vissa myndigheter och övriga berörda. Förslagen publiceras även på Arbetsmiljöverkets webbplats. Remisstiden är cirka tre månader, för att organisationerna ska kunna diskutera med sina förbund och medlemsföretag. I allmänhet görs en del ändringar av förslaget efter remissen. Det är Arbetsmiljöverkets generaldirektör som beslutar om nya föreskrifter. Föreskrifterna trycks men publiceras även på verkets webbplats. De träder i allmänhet i kraft sex månader efter beslutet. Se pågående föreskriftsarbete

(</lagochratt/regelarbete/pagaendeforeskrifter/pagaende.aspx>)

Antalet föreskrifter minskar

Riksdagen och regeringen kräver att myndigheterna genomför regelförenklingar och noga överväger om en föreskrift behövs eller om man kan lösa problemen på annat sätt, till exempel genom information. Arbetsmiljöverket har därför sedan 1996 arbetat målmedvetet med att minska antalet föreskrifter. Arbetet har varit framgångsrikt och resulterat i att antalet paragrafer minskat till en tredjedel. Arbetet med regelförenkling fortsätter. I samarbete med arbetsmarknadens parter pågår diskussioner om en förbättrad regelstruktur. Syftet är att ytterligare förbättra möjligheterna att hitta de regler som gäller för den aktuella verksamheten.

Startsida (/) > Temasidor (/teman) > Bygg (/teman/bygg) > Ansvar (/teman/bygg/ansvar) > Byggarbetsmiljösamordnare (/teman/bygg/ansvar/byggarbetsmiljösamordnare)

Byggarbetsmiljösamordnare

Bas-P och Bas-U

Byggarbetsmiljösamordnare, Bas-P och Bas-U, utses av byggherren eller uppdragstagaren för att samordna arbetsmiljön från början till slutet i ett byggprojekt. De ska bland annat se till att det finns förutsättningar för att jobba säkert och att de olika arbetena inte skapar risker för andra.

Byggherren (uppdragstagaren) är ansvarig för att Bas-P och Bas-U har den särskilda praktiska och teoretiska kunskap som ett uppdrag kräver. De Bas-P och Bas-U som utses kan vara både juridiska* eller fysiska* personer. Kom dock ihåg att det bara kan finnas en Bas-P eller Bas-U åt gången i ett projekt.

*En fysisk person är en enskild människa medan en juridisk person kan vara ett aktiebolag.

Bas-P

Bas-P är byggarbetsmiljösamordnare i det tidiga skedet som kallas planering och projektering.

Bas-P ska samordna och sammanställa de underlag som tas fram av de olika projektörerna (arkitekter, ingenjörer och andra tekniska konsulter) samt planera och projektera utifrån arbetsmiljö och säkerhet. Detta ska Bas-P göra i en arbetsmiljöplan (/teman/bygg/arbetsmiljoplan/index.aspx) som ska finnas innan en byggarbetsplats etableras. Praktiskt innebär det att Bas-P granskar ritningar och andra tekniska beskrivningar från projektörerna så att arbeten kan utföras säkert och olika arbeten inte skapar risker för varandra. Detta sammanställs sedan som delar i arbetsmiljöplanen.

Den Bas-P som inte ser till att det finns en arbetsmiljöplan innan en byggarbetsplats etableras kan få betala en sanktionsavgift (/lagochratt/sanktionsavgifter/index.aspx).

Bas-U

Bas-U är byggarbetsmiljösamordnare under utförandet, det vill säga i det praktiska byggskedet. Bas-U är den som samordnar olika entreprenörers arbeten i byggskedet så den ena entreprenören inte skapar risker för den andra. Detta gör Bas-U genom att bland annat organisera skyddsarbetet.

Bas-U ska anpassa den arbetsmiljöplan som Bas-P tagit fram till det praktiska arbetet. Det kan innebära att undersöka vilka arbetsmetoder eller arbetsutrustningar utförarna väljer samt att de uppfyller våra arbetsmiljöregler. Detta kan Bas-U göra genom att begära in riskbedömningar med åtgärdsbeskrivningar som ett underlag för sin anpassning av arbetsmiljöplanen (</teman/bygg/arbetsmiljoplan/index.aspx>). Bas-U är den som samordnar så att inte olika entreprenörers arbeten skapar risker för andra.

Bas-U är ansvarig för att arbetsmiljöplanen finns tillgänglig för alla på byggarbetsplatsen och att den hela tiden hålls uppdaterad med de arbeten som pågår. Den Bas-U som inte ser till att arbetsmiljöplanen finns tillgänglig för alla kan få betala en sanktionsavgift (</lagochratt/sanktionsavgifter/index.aspx>).

Startsida (/) > Temasidor (/teman) > Bygg (/teman/bygg)

Byggnads- och anläggningsarbete

Här finns information för dig som arbetar med byggnads- och anläggningsarbete.

Byggnads- och anläggningsarbeten är levande arbetsplatser där förutsättningar hela tiden förändras. Det krävs därför en god planering där alla som är med i processen det vill säga byggherrar, arkitekter, projektörer, byggarbetsmiljösamordnare och arbetsgivare tar sitt ansvar för att arbetsmiljön alltid beaktas. Det gäller såväl för planering och uppförandet av en byggnad eller anläggning, som för de kommande arbetsplatserna som kommer att finnas där.

Det är därför särskilt viktigt att:

- skapa möjligheter för en god arbetsmiljö redan vid planeringen och projekteringen av en byggarbetsplats
- genomföra byggnadsarbetena med hjälp av god planering, samordning och uppföljning med fokus på arbetsmiljö och säkerhet
- tänka på byggnadens eller anläggningens behov av drift och underhåll, samt behov som kommande arbetsplatser i byggnaden kan komma att ha.

Olyckor och arbetssjukdomar är dubbelt så vanliga bland byggnadsarbetare som hos andra arbetstagare. Orsakerna är bland annat fall från höjd, olika slags belastningsskador och olyckor vid användning av olika slags maskiner.

Det är många olika slags arbeten som räknas till byggnads- och anläggningsarbete. Här kan du se några exempel:

- Att bygga en villa, ett kontor, en fabrik eller en tunnel.
- Att renovera genom att måla om, byta vatten- och avloppsstammar eller elinstallationer.

- Att anlägga en park, schakta för ledningar och vägar eller bygga/underhålla vägar och järnvägsspår.
- Att montera kraftledningar eller master.

Vid denna typ av arbeten gäller alltid Arbetsmiljöverkets föreskrifter om byggnads- och anläggningsarbete (AFS 1999:03 (/lagochratt/afs/afs1999_03.aspx)), oavsett om det är ett litet eller stort arbete.

Föreskrifterna för byggnads- och anläggningsarbete samt arbetsmiljölagens tredje kapitel riktar sig till arbetsgivaren, byggarbetsmiljösamordnaren för projektering och planering (Bas-P), byggarbetsmiljösamordnare för utförandet (Bas-U), byggherren (den som utför byggnads- och anläggningsarbete), projektörer (arkitekter, konstruktörer, konsulter med flera), hustillverkare och egenföretagare.

Det finns även andra föreskrifter som kan gälla vid dina arbeten beroende på vad du arbetar med. Det finns bland annat föreskrifter om:

- ergonomi (/lagochratt/afs/afs2012_02.aspx)
- asbest (/lagochratt/afs/afs2006_01.aspx)
- kvarts (/lagochratt/afs/afs1992_16.aspx)
- ställningar (/lagochratt/afs/afs2013_04.aspx)
- maskiner (/lagochratt/afs/afs2008_03.aspx)
- besiktningar (/lagochratt/afs/afs2003_06.aspx)
- kemi (/lagochratt/afs/afs2011_19.aspx)
- dykerarbeten (/lagochratt/afs/afs2010_16.aspx)
- buller och vibrationer (/lagochratt/afs/afs2005_16.aspx)
- arbetsplatsens utformning (/lagochratt/afs/afs2009_02.aspx).

© 2014 Arbetsmiljöverket, Lindhagensgatan 133, 112 79 Stockholm, Tfn: 010-730 90 00, Fax: 08-730 19 67

ARBETSMILJÖ
VERKET

Bilaga 9

AFS 2014:26

Byggnads- och anläggningsarbete

Arbetsmiljöverkets föreskrifter om ändring i
Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter (AFS 1999:3)
om byggnads- och anläggningsarbete

Arbetsmiljöverkets föreskrifter om ändring i Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter (AFS 1999:3) om byggnads- och anläggningsarbete;

AFS 2014:26
Utkom från trycket
den 15 april 2014

beslutade den 25 mars 2014.

Arbetsmiljöverket föreskriver med stöd av 18 § arbetsmiljöförordningen (1977:1166) i fråga om Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter (AFS 1999:3) om byggnads- och anläggningsarbete

dels att 1a, 7, 8, 12, 14 och 101 §§ samt rubriken närmast före 101 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, benämnda 56 a, 60 a, 86 a och 92 a §§, samt närmast före 60 a och 92 a §§ nya rubriker av följande lydelse.

Arbetsmiljöverket beslutar i fråga om de allmänna råden till föreskrifterna *dels* att kommentarerna till 1 a, 7, 8, 12 och 13–15 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det sist i det inledande avsnittet *Bakgrund* ska införas en ny rubrik och text av följande lydelse,

dels att det ska införas nya kommentarer till 60 a och 92 a §§ av följande lydelse.

1 a § Bestämmelserna i 19, 21, 31, 45, 48, 71 och 85 §§ gäller även planering och utförande av vinterväghållning. Bestämmelserna i 19, 48 och 56 a §§, 60 § tredje stycket, 60 a, 86 a, 87, 89 och 92 a §§ gäller även planering och utförande av snöskottning på tak.

7 § Den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete ska, innan arbetena påbörjas, lämna en förhandsanmälan till Arbetsmiljöverket då det gäller byggarbetsplatser

– på vilka arbetet beräknas pågå under längre tid än 30 arbetsdagar och där mer än 20 personer vid något tillfälle sysselsätts samtidigt eller

– på vilka det totala antalet persondagar beräknas överstiga 500. Förhandsanmälan ska innehålla uppgifter enligt bilaga 1.

Ett exemplar av förhandsanmälan ska finnas uppsatt väl synligt på byggarbetsplatsen och, om det behövs, uppdateras regelbundet. Den som låter utföra byggnads- eller anläggningsarbetet ansvarar för att så sker.

Om den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete i strid med kraven i första stycket inte lämnar någon förhandsanmälan enligt bilaga 1, ska denne betala sanktionsavgift om 5 000 kronor, se 101 §.

8 § Den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete ska se till att en arbetsmiljöplan upprättas och finns tillgänglig innan byggarbetsplatsen etableras om

- något av de arbeten som anges i 12 a § andra stycket C behöver utföras i samband med byggnads- eller anläggningsarbetet eller
- arbetet är av sådan omfattning att förhandsanmälan ska lämnas enligt 7 §.

Denna ska vidare se till att alla sådana anpassningar genomförs i arbetsmiljöplanen som kan komma att behövas med hänsyn till hur arbetet fortskrider och till de eventuella förändringar som ägt rum.

Ytterligare bestämmelser om arbetsmiljöplan finns i 12, 12 a och 14 §§.

Om den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete i strid med denna bestämmelse inte har sett till att en arbetsmiljöplan upprättats innan byggarbetsplatsen etablerats ska denne betala sanktionsavgift om

- 50 000 kronor om projektets storlek är sådan att förhandsanmälan krävs enligt 7 § i dessa föreskrifter,
- 10 000 kronor om projektets storlek är sådan att förhandsanmälan inte krävs enligt 7 § i dessa föreskrifter.

Om hela byggnads- eller anläggningsarbetet pågår under maximalt två dagar i följd, ska ingen sanktionsavgift betalas. Se 101 §.

12 § Om 8 § kräver att en arbetsmiljöplan ska upprättas ska byggarbetsmiljösamordnaren enligt 3 kap. 7 a § arbetsmiljölagen upprätta eller låta upprätta en sådan plan innan byggarbetsplatsen etableras.

Om byggarbetsmiljösamordnaren enligt 3 kap. 7 a § arbetsmiljölagen i strid med denna bestämmelse inte har upprättat eller låtit upprätta en arbetsmiljöplan innan byggarbetsplatsen etablerats ska denne betala sanktionsavgift om

- 50 000 kronor om projektets storlek är sådan att förhandsanmälan krävs enligt 7 § i dessa föreskrifter,
- 10 000 kronor om projektets storlek är sådan att förhandsanmälan inte krävs enligt 7 § i dessa föreskrifter.

Om hela byggnads- eller anläggningsarbetet pågår under maximalt två dagar i följd, ska ingen sanktionsavgift betalas. Se 101 §.

14 § Byggarbetsmiljösamordnare enligt 3 kap. 7 b § arbetsmiljölagen ska organisera en skyddsverksamhet på byggarbetsplatsen. Om flera företag bedriver verksamhet på byggarbetsplatsen ska byggarbetsmiljösamordnaren organisera en gemensam skyddsverksamhet tillsammans med dem.

Byggarbetsmiljösamordnare enligt 3 kap. 7 b § arbetsmiljölagen ska se till att den arbetsmiljöplan som upprättats enligt 8, 12 och 12 a §§ finns tillgänglig på byggarbetsplatsen, så att alla som arbetar där kan ta del av den, så snart byggarbetsplatsen etablerats.

Byggarbetsmiljösamordnare enligt 3 kap. 7 b § arbetsmiljölagen ska genomföra eller låta genomföra alla anpassningar i arbetsmiljöplanen som kan komma att behövas med hänsyn till hur arbetet fortskrider och till de eventuella förändringar som ägt rum. Byggarbetsmiljösamordnaren ska därvid anpassa planen till de arbetsmetoder som verkligen används och till de verkliga förutsättningarna för arbetets utförande. Även beskrivningen av hur arbetsmiljöarbetet ska organiseras ska vara uppdaterad. Vid alla ändringar i arbetets utförande av betydelse eller ändrade förutsättningar av betydelse för arbetsmiljön, ska en ny anpassning göras.

Byggarbetsmiljösamordnare enligt 3 kap. 7 b § arbetsmiljölagen ska genomföra eller låta genomföra alla anpassningar i dokumentationen enligt 12 b §, som kan komma att krävas med hänsyn till hur arbetet fortskrider och de eventuella förändringar som ägt rum.

Om den som är byggarbetsmiljösamordnare enligt 3 kap. 7 b § arbetsmiljölagen i strid med kraven i andra stycket inte ser till att den arbetsmiljöplan som upprättats enligt 8, 12 och 12 a §§ finns tillgänglig på byggarbetsplatsen, så att alla som arbetar där kan ta del av den, ska denne betala sanktionsavgift om

- 50 000 kronor om projektets storlek är sådan att förhandsanmälan krävs enligt 7 § i dessa föreskrifter,
- 10 000 kronor om projektets storlek är sådan att förhandsanmälan inte krävs enligt 7 § i dessa föreskrifter.

Om hela byggnads- eller anläggningsarbetet pågår under maximalt två dagar i följd, ska ingen sanktionsavgift betalas. Se 101 §.

Fall till lägre nivå m.m.

56 a § Vid arbeten med fallrisker ska bestämmelserna i 57–60 §§, 87–92 §§ och övriga tillämpliga regler följas. Om fallskyddet inte uppfyller den miniminivå som finns beskriven i 60 a § kan sanktionsavgift påföras.

Sanktionsavgift vid fallrisk till lägre nivå m.m.

60 a § Om fallskydd enligt 57–60 §§ saknas och arbete utförs där det finns risk för fall och fallhöjden är två meter eller mer, ska sanktionsavgift betalas om inte villkoren nedan minst uppfylls. Vid takarbete gäller även bestämmelserna i 86 a och 92 a §§.

1. Skydd mot fall ska finnas vid arbetet genom att man
 - a. arbetar i skydd av skyddsräcken,
 - b. arbetar på mobila eller fasta arbetsplattformar,
 - c. arbetar i arbetskorgar,
 - d. arbetar på eller innanför ställningar med skyddsräcken,
 - e. arbetar ovanför eller innanför skyddsnät eller
 - f. använder personlig fallskyddsutrustning.
2. Skydd mot fall ska vara utformat och användas enligt a–e nedan.
 - a. *Skyddsräcke* ska ha fotlist, mellanledare och överledare och vara minst en meter högt. När räcke endast skyddar mot fall från ställningslag ska bestämmelserna i föreskrifterna om ställningar uppfyllas. Om permanenta räcken utnyttjas som fallskydd, får fotlist utelämnas.
 - b. *Öppningar och hål med fallrisker* ska förses med skyddstäckning eller skyddsräcken.
 - c. *Personlig fallskyddsutrustning* ska bestå av helsele och kopplingslina med falldämpare. Linan ska vara förankrad.
 - d. *Personlig fallskyddsutrustning* ska förhindra fall till underliggande nivå.
 - e. *Personlig fallskyddsutrustning* ska användas och vara förankrad vid en förflyttning längs stege eller stegar, fasta eller lösa, om höjdskillnaden mellan nivån där förflyttningen startar och nivån där den slutar är mer än 4 meter.
3. Undantag från 1 och 2 medges för följande arbeten.
 - a. Vid *arbete från lös stege* behöver personlig fallskyddsutrustning inte användas om alla villkor i punkterna nedan är uppfyllda
 - endast enstaka arbeten utförs,
 - stegen är kortare än 5 meter,
 - arbetet tar mindre än 15 minuter per steguppställning och

– arbetet kan utföras med en hand, och så att man håller sig fast i stegen med den andra handen.

b. Vid *enstaka arbete med att installera infästning för säkerhetslina* maximalt 7 meter över marknivå. Befintliga infästningsanordningar längs vägen upp ska användas, om sådana finns.

c. Vid arbete med att *första gången fästa säkerhetslina* i befintlig förankringspunkt för fallskyddsutrustning maximalt 7 meter över marknivån. Befintliga infästningsanordningar längs vägen upp ska användas, om sådana finns.

Den arbetsgivare, den som ensam eller gemensamt med familjemedlem driver yrkesmässig verksamhet utan anställd, de som för gemensam räkning driver sådan verksamhet eller den som anlitar inhyrd arbetskraft i sin verksamhet, som överträder kraven i första, andra, tredje eller fjärde stycket ska betala en sanktionsavgift, se 101 §.

Lägsta avgiften är 40 000 kronor och högsta avgiften är 400 000 kronor. För den som har 500 eller fler sysselsatta är avgiften 400 000 kronor. För den som har färre än 500 sysselsatta ska sanktionsavgiften beräknas enligt följande:

Avgift = 40 000 kronor + (antal sysselsatta – 1) x 721 kronor.

Summan ska avrundas nedåt till närmaste hela hundratal.

Den som för samma arbete även överträder 92 a § ska endast betala en sanktionsavgift.

Takarbete

86 a § Vid arbeten på tak ska bestämmelserna i 57–60 §§, 87–92 §§ och övriga tillämpliga regler följas. Om fallskyddet inte uppfyller den miniminivå som finns beskriven i 92 a § kan sanktionsavgift påföras.

Sanktionsavgift vid takarbete

92 a § Om fallskydd enligt 87–89 §§ saknas och takarbete utförs där det finns risk för fall och fallhöjden är två meter eller mer, ska sanktionsavgift betalas om inte villkoren nedan minst uppfylls. Vid takarbete gäller även bestämmelserna i 56 a och 60 a §§.

1. Skydd mot fall ska finnas vid takarbetet genom att man
 - a. arbetar i skydd av skyddsräcken,
 - b. arbetar på mobila eller fasta arbetsplattformar,
 - c. arbetar i arbetskorgar,
 - d. arbetar på eller innanför ställningar med skyddsräcken,
 - e. arbetar ovanför eller innanför skyddsnet eller
 - f. använder personlig fallskyddsutrustning.

2. Skydd mot fall ska vara utformat och användas enligt a–h nedan.

a. *Skyddsräcke* ska ha fotlist, mellanledare och överledare och vara minst en meter högt. När räcke endast skyddar mot fall från ställningslag ska bestämmelserna i föreskrifterna om ställningar uppfyllas. Om permanenta räcken utnyttjas som fallskydd, får fotlist utelämnas. Skyddsräcke ska finnas även på takkant vid gavel.

b. Om arbete endast bedrivs *på ett begränsat område av taket* är det tillräckligt att fallskyddet skyddar mot fall inom detta område, om tydlig och hållbar avspärning finns mot övriga delar av taket där arbete inte förekommer.

c. *Öppningar och hål* i tak eller underlag med fallrisker ska förses med skyddstäckning eller skyddsräcken.

d. Område på tak eller underlag med *risk för genomtrampning* ska spärras av.

e. *Personlig fallskyddsutrustning* ska bestå av helsele och kopplingslina med falldämpare. Linan ska vara förankrad.

f. *Personlig fallskyddsutrustning* ska förhindra fall till underliggande nivå.

g. *Personlig fallskyddsutrustning* ska användas och vara förankrad vid en förflyttning längs stege eller stegar, fasta eller lösa, om höjdskillnaden mellan mark och nivån där förflyttningen slutar är mer än 4 meter. Vid förflyttning mellan olika nivåer på tak ska personlig fallskyddsutrustning användas och vara förankrad även om nivåskillnaden är mindre än 4 meter.

h. *Personlig fallskyddsutrustning* ska användas vid förflyttning på tak och löpande förankras. Detta gäller inte om det finns skyddsräcken som skyddar mot fall.

3. Undantag från 1 och 2 medges för följande arbeten.

a. Arbete på *tak med högst 6 graders lutning* när arbetet utförs mer än två meter från takkanten eller annan kant. Tydliga och hållbara avspärningar ska finnas som avgränsar arbetsområdet, minst två meter från takkanten eller annan kant. Om takytan lutar utåt och taket är så halt att det finns risk att falla över kanten, gäller inte detta undantag.

b. Vid *enstaka arbete med att installera infästning för säkerhetslina* maximalt 7 meter över marknivå. Befintliga infästningsanordningar längs vägen upp ska användas, om sådana finns.

c. Vid arbete med att *första gången fästa säkerhetslina* i befintlig förankringspunkt för fallskyddsutrustning maximalt 7 meter över marknivå. Befintliga infästningsanordningar längs vägen upp ska användas, om sådana finns.

Den arbetsgivare, den som ensam eller gemensamt med familjemedlem driver yrkesmässig verksamhet utan anställd, de som för gemensam räkning driver sådan verksamhet eller den som anlitar inhyrd arbetskraft i sin

verksamhet, som överträder kraven i första, andra, tredje eller fjärde stycket ska betala en sanktionsavgift, se 101 §.

Lägsta avgiften är 40 000 kronor och högsta avgiften är 400 000 kronor. För den som har 500 eller fler sysselsatta är avgiften 400 000 kronor. För den som har färre än 500 sysselsatta ska sanktionsavgiften beräknas enligt följande:

Avgift = 40 000 kronor + (antal sysselsatta – 1) x 721 kronor.

Summan ska avrundas nedåt till närmaste hela hundratal.

Den som för samma arbete även överträder 60 a § ska endast betala en sanktionsavgift.

Bestämmelser om sanktionsavgifter

101 § Bestämmelserna i 7, 8 och 12 §§ samt 14 § andra stycket utgör föreskrifter enligt 4 kap. 8 § arbetsmiljölagen (1977:1160). Bestämmelserna i 60 a och 92 a §§ utgör föreskrifter enligt 4 kap. 1 § arbetsmiljölagen.

Den som överträder dessa bestämmelser ska betala sanktionsavgift enligt 8 kap. 5–10 §§ arbetsmiljölagen. Sanktionsavgiftens storlek beräknas enligt de grunder som anges i 7, 8, 12, 14, 60 a och 92 a §§.

Denna författning träder i kraft, i fråga om 56 a, 60 a, 86 a samt 92 a §§, den 1 januari 2015, och i övrigt den 1 juli 2014.

BERNT NILSSON

Karin Sundh-Nygård

Anna Middelman

Vad gäller när privatpersoner låter utföra byggnads- och anläggningsarbete och konsumenttjänstlagen är tillämplig

Bestämmelserna om sanktionsavgifter enligt 7, 8 och 12 §§ gäller även för privatpersoner som låter utföra byggnads- eller anläggningsarbete och där konsumenttjänstlagen (1985:716) är tillämplig. Det innebär att även privatpersoner som till exempel låter uppföra en villa eller bygga om eller till, renovera eller underhålla en villa kan vara tvungna att betala sanktionsavgift om inte villaägaren avtalat med någon annan (oftast en entreprenör) att denne självständigt ska ansvara för planering och projektering av arbetet eller för utförandet av detta (eller bådadera). Om den som villaägaren slutit detta avtal med är självständigt ansvarig för hela byggprojektet går byggherrens (villaägarens) arbetsmiljöansvar automatiskt över på denne om konsumenttjänstlagen är tillämplig, se arbetsmiljölagen 3 kap. 7 c §. Den som villaägaren slutit ett sådant avtal med anses vara självständigt ansvarig om denne är total- eller generalentreprenör. En entreprenör vid delad entreprenad anses däremot inte ha ett självständigt ansvar för byggprojektet, så om entreprenaden är delad blir det byggherren själv som blir tvungen att betala sanktionsavgift. Det innebär alltså att den villaägare som inte vill ha kvar sitt arbetsmiljöansvar enligt arbetsmiljölagen behöver vara noga med att beställa en totalentreprenad eller generalentreprenad för de arbeten man vill få utförda om inte villaägaren vill behålla sitt arbetsmiljöansvar i egenskap av byggherre.

Till 1 a § Vinterväghållning och snöskottning på tak räknas inte till byggnads- eller anläggningsarbete. Av paragrafen framgår att vissa, uppräknade bestämmelser i föreskrifterna ändå gäller för sådana arbeten. När det gäller vinterväghållning handlar dessa bestämmelser om planering, första hjälpen, val av arbetsmetoder och utrustning, information och instruktioner till arbetstagarna, personlig skyddsutrustning och en bestämmelse om varselkläder. Vid snöskottning på tak är det bestämmelser om takarbete och skyddsåtgärder mot fall som ska tillämpas. Överträdelse av fallskyddsbestämmelserna är förenade med sanktionsavgifter. Övriga bestämmelser i föreskrifterna, t.ex. bestämmelserna om arbetsmiljöplan, gäller inte för de här arbetena.

Observera att föreskrifter om skydd mot fall även finns i Arbetskyddsstyrelsens föreskrifter om skydd mot skada genom fall.

Som framgår ovan under kommentaren till 1 § gäller föreskrifterna däremot i sin helhet om nu nämnda arbeten utförs som en del av eller i samband med byggnads- och anläggningsarbete.

Till 7 § Vid beräkning av de personer som vid något tillfälle sysselsätts samtidigt respektive av antalet person dagar, räknas samtliga personer som på byggarbetsplatsen bidrar till att byggnads- eller anläggningsarbetet blir genomfört.

Endast de uppgifter som är kända behöver anges i förhandsanmälan.

Till 8 § Syftet med arbetsmiljöplanen är bland annat att få en grund för hur arbetsmiljöarbetet ska bedrivas samt att, ifråga om arbeten med särskild risk, erbjuda lösningar för hur förväntade faror ska kunna undvikas. Arbetsmiljöplanen blir på så sätt ett hjälpmedel för den enskilde entreprenören när han ska planera sin verksamhet på byggarbetsplatsen.

Arbetet med att upprätta arbetsmiljöplanen bör helst påbörjas samtidigt med projekteringen och den tidiga planeringen. En stor fördel med detta är att den då kan bli en dokumentation över de överväganden beträffande arbetsmiljön som görs vid projekteringen och vid planeringen.

Med två dagar i följd menas två dagar efter varandra under vilka man arbetar oavsett hur många timmar man arbetar den ena eller den andra dagen.

Till 12 § Se allmänna råden till 8 §.

Med två dagar i följd menas två dagar efter varandra under vilka man arbetar oavsett hur många timmar man arbetar den ena eller den andra dagen.

Ansvar för byggarbetsmiljösamordnare under utförandet av ett byggnads- eller anläggningsarbete

Till 13–15 §§ I den planering som tillhör utförandeskedet, och som alltså tillhör det som byggarbetsmiljösamordnaren under utförandet alltid måste befatta sig med, ingår produktionsplaneringen, dels en första sådan, dels en rullande planering där planerna anpassas till produktionens verkliga förlopp, planering när störningar inträffar samt planering på mer detaljerad nivå i form av arbetsberedningar där man bestämmer hur ett enskilt arbete, t.ex. formsättning av ett visst avsnitt ska genomföras. Till produktionsplaneringen hör också materialadministration, val av arbetsmetoder för enskilda arbeten m.m. Skyddsarbetet på arbetsplatsen behöver i allmänhet samplaneras med den nu nämnda planeringen för att en god arbetsmiljö ska uppnås.

De arbetsmiljösynpunkter som avses i 13 § syftar på risker som är eller kan bli ett resultat av att flera personer arbetar på ett arbetsställe. Med

arbetsutrustning avses här detsamma som i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om Användning av arbetsutrustning.

Vissa riktlinjer för arbetsmiljöverksamheten finns normalt i arbetsmiljöplanen. Så snart etablering skett på byggarbetsplatsen är det lämpligt att byggarbetsmiljösamordnaren vid ett sammanträde med övriga som är verksamma på byggarbetsplatsen informerar om arbetsmiljöplanen och gör de anpassningar av den som kan behövas. Vid sammanträdet är det lämpligt att skyddsombud, skyddsingenjörer och representanter från företagshälsovård deltar.

Enligt 3 kap. 7 b § jämförd med 7 e § arbetsmiljölagen är det bygg- och arbetsmiljösamordnaren som ska se till att personalutrymmen och sanitära anordningar inrättas i behövlig omfattning på ett gemensamt arbetsställe. Arbetsmiljöverket har meddelat föreskrifter om arbetsplatsens utformning. Där finns också bestämmelser om personalutrymmen och sanitära anordningar.

De regler för byggarbetsplatsen som är angivna i arbetsmiljöplanen kan, om så är lämpligt, användas som underlag för de ordnings- och skyddsregler som byggarbetsmiljösamordnaren utfärdar. Samtidigt är det viktigt att arbetsmiljöplanen anpassas så att de regler som är angivna i den stämmer överens med dem som byggarbetsmiljösamordnaren har utfärdat.

En viktig uppgift för byggarbetsmiljösamordnaren är att se till att byggarbetsplatsen hålls städad och att god ordning råder.

Arbetsgivarens ansvar för de egna arbetstagarna gäller alltid, oberoende av samordningsansvaret.

Bestämmelsen om att byggarbetsmiljösamordnare enligt 3 kap. 7 b § arbetsmiljölagen ska se till att arbetsmiljöplanen finns tillgänglig på byggarbetsplatsen så att alla som arbetar där kan ta del av den innebär bl.a. att arbetsmiljöplanen bör finnas på svenska eller engelska och att innehållet kan behöva översättas till ytterligare språk, på ett sätt som är anpassat till byggarbetsplatsens behov. Planen kan hållas tillgänglig i pappersformat eller i digitalt format. I det senare fallet bör alla ha tillgång till detta.

Det är viktigt att anpassningarna i den dokumentation som ska upprättas enligt 9 och 12 b §§ genomförs så att dokumentationen stämmer med det slutliga utförandet som byggnaden eller anläggningen fått.

Erforderliga tillstånd som nämns i 15 § kan vara sådana skriftliga tillstånd som arbetstagare enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om lyftanordningar och lyftredskap eller föreskrifterna om truckar ska ha erhållit av arbetsgivaren för att få använda anordningarna.

Med två dagar i följd menas två dagar efter varandra under vilka man arbetar oavsett hur många timmar man arbetar den ena eller den andra dagen.

Till 60 a § Om fallskyddet uppfyller kraven i denna paragraf men inte uppfyller kraven i övriga bestämmelser i föreskrifterna kan Arbetsmiljöverket ställa särskilda krav på åtgärder i ett separat förbud eller föreläggande i syfte att uppnå ett tillräckligt bra fallskydd. Även om en sanktionsavgift har beslutats kan Arbetsmiljöverket i ett sådant framåtsyftande förbud eller föreläggande mer i detalj beskriva vilka skyddsåtgärder som krävs, t.ex. att skyddsräcke ska sättas upp.

Observera att för fallskydden enligt andra stycket i denna paragraf gäller att de ska vara utformade enligt de bestämmelser i övrigt som gäller för sådana anordningar, t.ex. föreskrifterna om ställningar, stegar och arbetsbockar, personlig skyddsutrustning och reglerna om skyddsräcken och skyddsnet i föreskrifterna om byggnads- och anläggningsarbete.

Med att arbeta i skydd av skyddsräcken m.m. menas inte bara själva arbetet utan också de förflyttningar som görs i samband med arbetet.

För personligt fallskyddssystem gäller bestämmelserna i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om användning av personlig skyddsutrustning. Med att linan ska vara förankrad menas att förankringspunkten bör klara en statisk belastning på minst 10 kN under 3 minuter. Mobila förankringspunkter, som medföljer brukaren, bör vara CE-märkta och uppfylla kraven enligt SS EN 795 Fallskydd – Förankringsutrustning – Fordringar och provning. När det gäller fasta förankringspunkter på utrustningar, bör kraven i standarden för respektive utrustning uppfyllas, om sådan standard finns.

Med enstaka arbeten menas arbeten som förekommer sällan och oregelbundet.

Med antal sysselsatta avses, oavsett om de arbetar heltid eller deltid:

- Anställda arbetstagare.
- Inhyrd arbetskraft (jämför 3 kap. 12 § andra stycket arbetsmiljölagen).

I fråga om verksamhet utan anställda arbetstagare (jämför 3 kap. 5 § arbetsmiljölagen) avses med antal sysselsatta, oavsett om de arbetar heltid eller deltid:

- De personer som driver verksamheten.
- Inhyrd arbetskraft.

Den aktuella fysiska eller juridiska personens organisationsnummer avgör vilka personer som ska anses ingå i verksamheten. I antalet sysselsatta inräknas personer på verksamhetens samtliga arbetsställen.

Antalet sysselsatta ska beräknas utifrån information avseende den dag som överträdelsen av sanktionsbestämmelsen konstaterades.

Observera att om flera företag finns på platsen och bryter mot bestämmelsen, ska varje sådant företag betala sanktionsavgift.

Till 92 a § Om fallskyddet uppfyller kraven i denna paragraf men inte uppfyller kraven i övriga bestämmelser i föreskrifterna kan Arbetsmiljöverket ställa särskilda krav på åtgärder i ett separat förbud eller föreläggande i syfte att uppnå ett tillräckligt bra fallskydd. Även om en sanktionsavgift har beslutats kan Arbetsmiljöverket i ett sådant framåtsyftande förbud eller föreläggande mer i detalj beskriva vilka skyddsåtgärder som krävs, t.ex. att skyddsräcke ska sättas upp.

Observera att för fallskydden enligt andra stycket i denna paragraf gäller att de ska vara utformade enligt de bestämmelser i övrigt som gäller för sådana anordningar, t.ex. föreskrifterna om ställningar, stegar och arbetsbockar, personlig skyddsutrustning och reglerna om skyddsräcken och skyddsnet i föreskrifterna om byggnads- och anläggningsarbete.

Med att arbeta i skydd av skyddsräcken m.m. menas inte bara själva arbetet utan också de förflyttningar som görs i samband med arbetet.

För personligt fallskyddssystem gäller bestämmelserna i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om användning av personlig skyddsutrustning. Med att linan ska vara förankrad menas att förankringen bör uppfylla något av följande villkor:

1. förankringspunkten bör klara minst en statisk belastning på 10 kN under 3 minuter eller

2. mobila förankringspunkter bör uppfylla kraven i standarden SS-EN 795 Personliga fallskyddssystem – Förankringspunkter eller

3. fasta förankringspunkter på utrustningar, t.ex. ställningar, mobila arbetsplattformar m.m., bör uppfylla kraven i standarden för respektive utrustning, om sådan standard finns eller

4. förankringsanordningen bör klara det dynamiska provet så som det är beskrivet i standarderna SS-EN 516 och SS-EN 12951 (se nedan).

När det gäller det dynamiska provet finns i början av år 2014 följande standarder där provet redovisas:

- SS-EN 516:2006 Takprodukter – Taktillträdesanordningar – Gångbryggor, stegplattor och enkelstegar.

- SS-EN 12951:2004 Takskyddsprodukter – Fast monterade takstegar.

Produkter som klarar det dynamiska provet är:

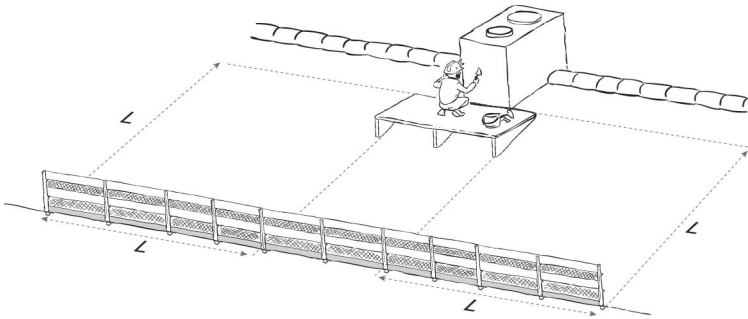
- Takbryggor klass 2 enligt SS-EN 516 (klass 1 klarar inte ett ryck från säkerhetslina).

- Takstegar klass 2 enligt SS-EN 12951 (klass 1 klarar inte ett ryck från säkerhetslina).

- Nockräcken och takfotsräcken enligt SS 83 13 31 Takskydd – nockräcken och takfotsräcken – Funktionskrav, utgåva 3.

- Låga räcken kring takfönster och takluckor enligt SS 83 13 33 Takskydd – Räcken – Funktionskrav, utgåva 2.
- Snöräcken enligt SS 83 13 35 Takskydd – Snöräcken – Funktionskrav, utgåva 2.

Om skyddsräcke sätts upp endast längs en del av takfoten i syfte att vara fallskydd för ett begränsat område där man ska arbeta, bör räcket sträcka sig utanför arbetsområdet minst så långt, som avståndet är i takfallets riktning från räcket till arbetsområdets högsta punkt, se illustrationen.

Områden där det kan vara risk för genomtramp är t.ex. ett underlagstak som inte är gjort för att beträdas, ett gammalt asbestcementtak, tak av glas eller plasttak. Gamla asbestcementtak och plasttak är ofta spröda.

Med avspärning menas något som inte behöver uppfylla kraven för skyddsräcke, men som gör det tydligt för alla som är på byggarbetsplatsen att området bakom avspärningen inte får beträdas. Avspärningen bör alltså vara tydlig och ibland bör skyltar användas. För märkning av avspärning, se Arbetsmiljöverkets föreskrifter om skyltar och signaler. Det är viktigt att avspärningen är hållbar, så att den inte förstörs av väder och vind m.m.

Begreppet antal sysselsatta förklaras i kommentaren till 60 a §.

**ARBETSMILJÖ
VERKET**

Arbetsmiljöverket · 112 79 Stockholm · Tel 010-730 9000 · www.av.se

Utgivare: Anna Middelman
ISBN 978-91-7930-602-1 · ISSN 1650-3163

Startsida (/) > Temasidor (/teman) > Bygg (/teman/bygg) > Frågor och svar (/teman/bygg/fragor_svar_bygg) > Bas-P (/teman/bygg/fragor_svar_bygg/bas-p)

Frågor om Bas-P

Vad är Bas-P?

Bas-P är en byggarbetsmiljösamordnare för planering och projektering. Det är byggherren som utser Bas-P.

Vad gör Bas-P?

Bas-P har till uppgift att samordna och sammanställa information om ett byggprojekt under planeringen och projekteringen som kan påverka arbetsmiljön i det tidiga skedet. De som planerar och projekterar, det vill säga projektörerna (arkitekter, konstruktörer med flera), ska lämna uppgifter till Bas-P. Bas-P sammanställer uppgifterna, oftast i en arbetsmiljöplan. Bas-P är ansvarig för att arbetsmiljöplanen finns innan byggarbetsplatsen etableras.

Bas-P ska se till att projektörerna tar hänsyn till varandras planer och lösningar. Det kan innebära att Bas-P kontrollerar så att föreslagna konstruktioner, installationer och annat får plats och kan utföras säkert så att ingen kommer till skada.

Bas-P ska även se till att det finns beskrivningar av det byggnadsarbete som utförts inför bruksskedet. Det kan vara beskrivningar av till exempel konstruktioner och byggprodukter som har betydelse för arbetsmiljön i den färdiga byggnaden. Beskrivningarna ska innehålla information som kan behövas i framtiden för drift, underhåll, reparation, ändringar eller rivningar utifrån en säker arbetsmiljö.

Vem kan vara Bas-P?

Bas-P ska vara en juridisk (ett företag) eller fysisk (en enskild person) person som förfogar över personer med utbildning, kompetens och erfarenhet för att kunna driva det aktuella byggprojektets arbetsmiljöarbete. Det är byggherren som utser Bas-P.

Byggherren ska kunna visa att den Bas-P de utsett har rätt utbildning, kompetens och erfarenhet.

I Arbetsmiljöverkets föreskrifter finns mer utförlig information om lämplig teoretisk utbildning för en Bas-P. I korthet innebär det teoretiska kunskaper om den arbetsmiljölagstiftning som är aktuell för de arbeten som ska utföras i byggprojektet, samt motsvarande praktiska erfarenheter.

Måste det alltid finnas en Bas-P?

Ja, nästan alltid eftersom de flesta byggnadsarbeten behöver någon slags planering. Ibland kan det finnas undantag såsom vid kortare arbeten där man redan vet vad som ska göras.

Kan det finnas flera Bas-P?

Nej, det kan bara finnas en utsedd Bas-P åt gången. Det kan däremot utses olika Bas-P under olika byggskeden.

Hur blir det med ansvarsfrågan när vi byter Bas-P under ett byggprojekt?

Varje Bas-P har ansvar för sitt arbete. Vid byte av Bas-P kan det vara lämpligt att man har något slags avstämningsmöte för att dokumentera vad som är gjort och vad som kommer att behöva göras tillsammans med byggherren. Den som tar över behöver sätta sig in i det tidigare arbetet för att veta hur det ligger till. Glöm inte att även byggherren/uppdragstagaren har ett "back-up"-ansvar för Bas-P:s arbetsuppgifter.

Tillbaka till övriga frågor och svar om byggnads- och anläggningsarbete (/teman/bygg/fragor_svar_bygg/index.aspx)

Startsida (/) > Temasidor (/teman) > Bygg (/teman/bygg) > Frågor och svar (/teman/bygg/fragor_svar_bygg) > Bas-U (/teman/bygg/fragor_svar_bygg/bas-u)

Frågor om Bas-U

Vad är Bas-U?

Bas-U är en byggarbetsmiljösamordnare för utförandet eller byggskedet som många säger. Det är byggherren som utser Bas-U.

Vad gör Bas-U?

Bas-U samordnar och planerar den gemensamma arbetsmiljön under byggskedet. Det innebär att Bas-U ska samordna arbetena ur arbetsmiljösynpunkt, anpassa arbetsmiljöplanen till hur arbetena verkligen utförs, kontrollera att arbetena utförs på ett ur arbetsmiljösynpunkt korrekt sätt, se till att arbetsmiljöplanen finns tillgänglig och följa upp att arbetsmiljöplanen följs.

Bas-U ansvar dessutom för:

- skyddsronder
- tidsplanering
- gemensamma skyddsanordningar
- kontroller av besiktningsspliktiga maskiner
- kontroller av att vissa yrkesgrupper har rätt kunskap och kompetens
- att det finns personalutrymmen med omklädningsrum, dusch och toaletter.

Vem kan vara Bas-U?

Bas-U ska vara en juridisk (ett företag) eller fysisk (en enskild person) person som förfogar över personer med utbildning, kompetens och erfarenhet för att kunna driva det aktuella byggprojektets arbetsmiljöarbete.

Byggherren ska kunna visa att den Bas-U de utsett har rätt utbildning, kompetens och erfarenhet.

I Arbetsmiljöverkets föreskrifter finns mer utförlig information om lämplig teoretisk utbildning för en Bas-U. I korthet innebär det kunskaper om den arbetsmiljölagstiftning som är aktuell för de arbeten som ska utföras i byggprojektet samt motsvarande praktisk erfarenheter av de arbeten som ska utföras.

Hur stort ansvar har byggarbetsmiljösamordnaren för utförandet?

Byggarbetsmiljösamordnarens uppgifter under byggskedet omfattar mer än det tidigare gällande samordningsansvaret; samordnaren har inte bara ansvar för rena samordningsfrågor på byggarbetsplatsen, utan ska också samordna åtgärder för kontroller av att entreprenörerna/arbetsgivarna på byggarbetsplatsen följer tillämpliga arbetsmiljöregler på det aktuella byggnadsarbetet och aktuell arbetsmiljöplan. Byggarbetsmiljösamordnaren måste därför löpande hålla sig

informerad och uppdaterad om entreprenörernas arbetsmiljöarbete på byggarbetsplatsen och ha något slags kontroll- eller övervakningssystem. Exempel på sådana system kan vara gemensamma skyddsronder eller arbetsplatsträffar, regelbundna uppföljningar med entreprenörerna och stickprovskontroller.

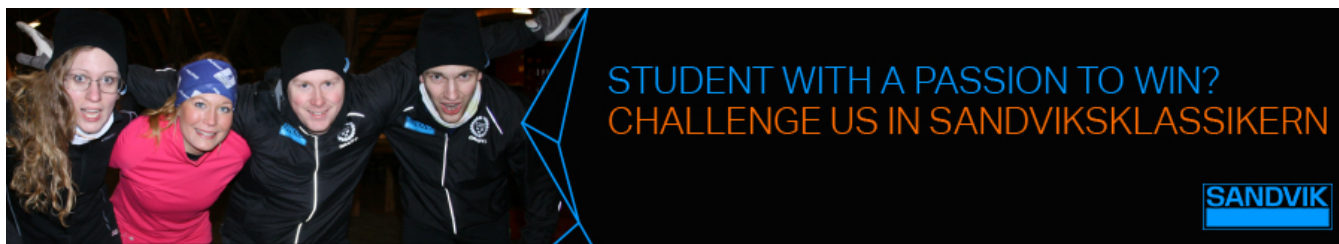
Detta gäller även om byggherren/uppdragstagaren låter utföra arbetet endast med egna anställda eller med anlitande av endast en entreprenör som i sin tur utför arbetet endast med egna anställda.

Observera att det samordningsansvar som byggarbetsmiljösamordnaren har aldrig förminskar det egna arbetsmiljöansvar som alltid ligger på varje enskild entreprenör som bedriver verksamhet på byggarbetsplatsen. Om brister förekommer i en entreprenörs eget arbetsmiljöarbete på byggarbetsplatsen är det i första hand entreprenören själv och inte byggarbetsmiljösamordnaren som har en skyldighet att undanröja bristerna.

Duger den vanliga Bättre arbetsmiljöutbildningen (BAM) som utbildning för byggarbetsmiljösamordnare?

Nej, BAM innehåller grundläggande arbetsmiljökunskap och är inte tillräcklig utbildning för en byggarbetsmiljösamordnare.

Tillbaka till övriga frågor och svar om byggnads- och anläggningsarbete (/teman/bygg/fragor_svar_bygg/index.aspx).

ingenjören

Sveriges Ingenjörers medlemstidning

RSS

Nyhetsbrev

Facebook

Twitter

[STARTSIDA](#) [INGENJÖRSLIVET](#) [TEKNIK & MILJÖ](#) [FACKLIGT](#) [MAGASINET](#) [KONTAKT](#)
[KARRIÄR](#) [HÄLSA](#) [UTBILDNING](#) [ARBETSMARKNAD](#) [PENSIONER](#) [JÄMSTÄLLDHET](#)

Sök...

SÖK

Publicerad 15 november, 2012 Kommentarer (0 st)

Bättre arbetsmiljö behövs inom bygg

Trots att Sverige, jämfört med andra länder, har en god arbetsmiljö inom byggsektorn sker ändå olyckor, ibland med dödlig utgång. Många olyckor skulle kunna förhindras om man tog arbetsmiljöfrågorna på större allvar och fokuserade på rätt saker.

Förra veckan hade Byggnads en arbetsmiljöhearing dit man bjöd in olika parter för att diskutera hur man tillsammans kan förbättra byggsektorns arbetsmiljö. Byggbranschen är olycksdrabbad och i genomsnitt dör 12 byggnadsarbetare per år i Sverige och ännu fler skadas på sin arbetsplats. Stress, slarv och okunskap ligger bakom flera av tillbudena och på hearingen diskuterades bland annat problemet med att få folk att ställa upp som skyddsombud samt att få de inblandade att larma om missförhållanden på arbetsplatserna.

På ingenjörssidan har det aldrig varit svårt att få folk till att vara skyddsombud.

– Tvärtom, vi har aldrig haft så många som nu, säger Magnus Skagerfält, sakkunnig och expert på arbetsmiljöfrågor på Sveriges Ingenjörer.

– Det är viktigt att man utbildar alla inblandade i arbetsmiljöfrågor, säger han och tillägger:

– Kistaraset, då en konstruktör år 2008 blev dömd för arbetsmiljöbrott blev en väckarklocka för ingenjörerna att de har ett arbetsmiljöansvar.

Stina Kimstrand är ombudsman på Sveriges Ingenjörer med byggbranschen som ansvarsområde. Hon menar att det är många faktorer tillsammans som leder till dålig arbetsmiljö.

– Det är en bransch med många underentreprenörer och korta ledtider och den höga arbetsbelastningen leder till stress för personer med ledningsansvar men även för hela arbetsgruppen, säger hon och nämner att beteenden och attitydfrågor som något som bör ses över när man talar om arbetsmiljön i branschen.

– **Arbetsmiljö är inte** bara den fysiska arbetsmiljön och på Sveriges Ingenjörer jobbar vi också mycket med den psykosociala arbetsmiljön. Den är minst lika viktig, säger Stina Kimstrand.

Vad görs då för att förbättra arbetsmiljön i branschen? Ja, en hel del faktiskt. Nyligen drog projektet "En säker arbetsplats" igång. Det är ett partsgemensamt arbete initierat av Sveriges Byggindustrier, där arbetsgivarorganisationer tillsammans med fackliga organisationer deltar (Stina Kimstrand är Sveriges Ingenjörers representant). Tanken med projektet är att var och en av representanter från de olika organisationerna ska bidra med sina specifika kunskaper i ämnet.

Även på forskningssidan händer det saker. Förra året fick arbetsvetenskapsforskaren Magnus Stenberg **Levipriset** för sitt arbete med att integrera arbetsmiljöfrågorna i ingenjörsutbildningen. Och nu jobbar han med en studie där han undersöker allvarliga arbetsplatsolyckor i byggbranschen. Studien, som kommer att vara klar 2014, består bland annat av en omfattande enkätundersökning som Magnus tillsammans med sina kolleger har skickat till tretusen byggnadsarbetare som har skadat sig i arbetet.

– Huvudsyftet med studien är att få en bättre förståelse och en bakomliggande orsak till varför folk skadar sig, säger han och förklarar att trots att byggindustrin i Sverige ligger bra till internationellt sett är det ett problem att

Magnus Skagerfält

MAGASINET

Numer 3 är ute nu! Klicka på omslaget och läs. Det finns också att ladda ner som pdf här, samt genom www.Qiozk.se. Äldre nummer hittar du under Magasinet/Arkiv i toppmenyn.

SENASTE KOMMENTARERNA

Veritas on Gymnasieingenjörerna är tillbaka

Ingenjör on Gymnasieingenjörerna är tillbaka

Lars on Gymnasieingenjörerna är tillbaka

Ingenjören on Gymnasieingenjörerna är tillbaka

Lennart Kriisa » Arkiv » Godnatt PTK on Akademikerna vägrade att offra Las

MÖTEN

När Viktorija Jonasson inte fick jobb direkt efter examen valde hon att delta i ett lokalt släktforskningsprojekt. Nu, 15 år senare, är hon projektledare för nästa version av Sveriges dödbok som förväntas bli en kioskvältare. Läs intervjun med Viktorija Jonasson, hämtat från senaste Ingenjören. här.

SPEAKERS' CORNER

Debatt: Sätt stopp för ökande

LEDIGA JOBB

Planeringsledare stadsutveckling
Göteborgs Stad

Projektledare-/projektör
Fjärrvärmeprojekt Sverige AB

Projektledare F&U Biorefining
Innventia, Stockholm

Ingenjör mark/VA
AF

Installationsingenjör VVS/kyla
Lunds kommun

Projektledare samhällsbygg.
Lidingö Stad

Processingenjör
Perstorp Holding AB

Exploateringsstrateg
Enköpings kommun

Utvecklingsing. Hydraulik
Cargotec Sweden AB

Projektingenjör vattenrening
COWI AB

Bygglovingenjör/arkitekt
Nynäshamn kommun

Utvecklingsingenjör Hytt
Cargotec Sweden AB

Labbingenjör
Tarkett AB

Byggnadsinsp./Bygglovshandl.
Kiruna Kommun

Magnus Stenberg, Levipristagare 2011. Foto: LTU.

Byggnads och Sveriges Byggindustrier inte kan komma överens om vari arbetsmiljöproblemen ligger. Båda parterna uppmuntrar studien och tanken är att den ska fungera som ett underlag som branschen kan använda för att förbättra arbetsmiljön.

– Studien har titeln "Bortom noll, en hälsofrämjande byggbransch", säger Magnus Stenberg och tillägger att han inte har tittat specifikt på ingenjörens roll i sammanhanget men att frågan ändå berörs.

– När byggnadsarbetarna har fått svara på frågor om vad de känner olust eller oro inför i jobbet är det några bitar som utmärker sig: tidspress, arbetsledning och planeringsbiten och det här är ju bitar som ingenjörer många gånger står bakom, säger han och betonar att ledarskapsfrågor är viktiga att jobba vidare med. Han flaggar även för att ta in arbetsmiljöfrågor tidigt i byggprojektens planeringsskeden och inte som ofta är fallet- under arbetets gång.

Ett resultat som Magnus Stenberg själv förvånades något över i studien är upptäckten att det är de äldre, och inte som man tidigare trott de yngre, som är mest benägna att drabbas av allvarliga arbetsolyckor.

– Yrkeseferenhet är säkert positivt när det gäller att undvika olyckor men uppväger inte helt andra faktorer som att med stigande ålder ökar risken för arbetsolycksfall.

Anna Eriksson

Publicerad: 15 november, 2012

Dela:

Utskriftsversion

Kategori: Arbetsmarknad, Ingenjören, Ingenjörslivet

Kommentera

För att hålla en så hög nivå som möjligt på diskussionerna har vi en restriktiv policy när det gäller vilken ton som tillåts i kommentarerna på hemsidan. Vi vill definitivt inte censurera några åsikter, men förbehåller oss rätten att inte godkänna kommentarer som anses irrelevanta, innehåller någon form av personangrepp eller på annat sätt kan ses som stötande. Vi kontakter alltid personer vars kommentarer inte godkänns och ber honom/henne att omformulera sig (förutsatt att en korrekt mejladress finns angiven).

Fält markerade med * är obligatoriska. Alla kommentarer granskas före visning.

Namn *

E-post (visas ej) *

Webbplats

Kommentar *

Kommentera

Finska fack kallar till protester

2015-09-14 Finska fackförbund kallar till demonstration i Helsingfors på fredag, tågen kommer att stå stilla hela dagen och vissa skolor och dagis kommer att påverkas av att personalen demonstrerar. Även i pappersbruken förväntar arbetet stanna av i protest mot den finska regeringens sparplaner som inkräktar på de finska parternas avtalsrätt.

Att skapa en idébank för framtiden

2015-09-11 Linköping var första anhalt för Idélandet Sverige. Ett tvåårigt projekt som Sveriges Ingenjörer har inlett för att uppmärksamma och ta tillvara på lokala ingenjörers idéer och kompetenser.

sjuktal!

Efter flera år av minskande sjuktal har kurvan vänt uppåt igen. Tendensen måste brytas, annars kommer Sverige återigen bli ett av världens sjukaste länder, skriver Tomas Ekelius, vd för Arbetslivsresurs, på Speakers Corner.

Debatt: Why should oil ever burn?

Vi har fått en sång från Per Ribbing som alla kan sjunga med i.

Debatt: "Ökade inkomstskillnader leder inte till ett bättre samhälle"

Ökade inkomstskillnader leder inte till ett bättre samhälle, oavsett hur många akademiker vi har, skriver Johan Kjellgren, fackligt förtroendevald inom SACO-S, på Speakers' Corner efter Sacos artikel på DN Debatt.

LÄNKAR

[Ingenjörbloggen](#)

[Saco Studentråd](#)

FACKLIGA NYHETER.NU

[Fordonsvikt och längd skapar oro i skogsnäringen \[2015-08-17\]](#)

[Bättre utrustade inför kommande avtalsrörelse \[2015-08-17\]](#)

[Ny tf vd i Imtech Elteknik \[2015-08-18\]](#)

[Varför ska vi skattebetalare betala lönekostnaderna för privata företag? \[2015-08-24\]](#)

Lär dig ekonomiska

Välkommen på informationsmöte om affärsekonomi för ingenjörer. Läs mer om [Civilingenjörsprogrammet >>](#)

RIE EXECUTIVE EDUCATION

Presentationen av Tänkanken inleddes av Peter Larsson, samhällspolitisk direktör på Sveriges Ingenjörer. Foto: Sandra Forsvik.

Finsk sparplan hot mot facket

2015-09-10 För att öka Finlands konkurrenskraft planerar regeringen att kringskära fackföreningarnas möjlighet att sluta kollektivavtal. Färre semesterdagar, nedsakerna ersättning för övertid och för obekväma arbetstid och införandet av en karensdag finns med i förslaget.

Oklara effekter av ABB:s besparingar

2015-09-10 ABB ska spara 1 miljard dollar genom "produktivitetsförbättringar på tjänstemannasidan". Det meddelade bolaget i går, onsdag. Bertil Nordqvist, akademikerföreningens ordförande på ABB, bedömer risken för varsel som låg.

Nevs har betalat sina skulder

Vy över hamnstaden Tianjin i norra Kina, där Nevs bygger en produktionsanläggning som ett komplement till fabriken i Trollhättan. Bild: Syrn/Thinkstock

2015-09-09 Nevs har betalat den sista delen av ackordet, 231 miljoner kronor, till 106 borgenärer.

Dags att anmäla sig till Teknik-SM

Foto: Solarseven/Thinkstock.

2015-09-08 Är du student och gillar att samarbeta kring teknikfrågor? Anmäl dig då till Teknik-SM, det svenska mästerskapet i framtida teknik, med final i Sveriges Ingenjörers hus i Stockholm den 7-8 november.

Nu höjs arbetslöshetsersättningen

2015-09-07 Från och med i dag, måndag, höjs ersättningsnivån för a-kassan. Den högsta dagpenningen är nu 910 kronor per dag de 100 första dagarna.

Akademikerna vägrade att offra Las

2015-09-04 Svenskt Näringsliv har avslutat förhandlingarna med PTK om ett

nytt omställningsavtal. Akademikerna vägrade ställa sig bakom övriga PTK-förbunds och Svenskt Näringslivs vilja att offra Lagen om anställningsskydd.

[Kontakt](#) [Annonsera](#) [Redaktionen](#) [RSS](#)

© Ingenjören 2015

Ingenjören: Sveriges Ingenjörers medlemstidning Tf chefredaktör och ansvarig utgivare: Karin Virgin Webbredaktör: Sandra Forsvik

Startsida (/) > Lag och rätt (/lagochratt)

Lag och rätt

Grunden i lagstiftningen finns i arbetsmiljölagen, AML, som bestäms av riksdagen. Arbetsmiljölagen ger de yttre ramarna för vad som gäller för miljön på jobbet.

Arbetsmiljöverket har fått regeringens uppdrag att mer i detalj reglera vad som ska gälla. Detta gör vi genom att i vår författningssamling, AFS, ge ut föreskrifter och allmänna råd som preciserar vilka krav som ska ställas på arbetsmiljön.

Föreskrifterna kan till exempel gälla risker, psykiska och fysiska belastningar, farliga ämnen eller maskiner. De utarbetas i samarbete med arbetsmarknadens parter.

Läs mer om Arbetsmiljöverkets föreskriftsarbete (/lagochratt/regelarbete/)

Startsidan / Dokument & lagar / Lagar / Svensk författningssamling / Arbetsmiljölagen (1977:1160)

Svensk författningssamling 1977:1160

Det kan förekomma fel i författningstexterna, och bilagor kan saknas. Kontrollera därför alltid mot den tryckta versionen.

Arbetsmiljölagen (1977:1160)

SFS nr: 1977:1160

Departement/myndighet: Arbetsmarknadsdepartementet ARM

Utfärdad: 1977-12-19

Omtryck: SFS 1991:677

Ändrad: t.o.m. SFS 2014:659

Övrig text:

Ändringsregister: [SFSR \(Lagrummet\)](#)

Källa: Regeringskansliet / Lagrummet

Innehåll:

- [1 kap. Lagens ändamål och tillämpningsområde](#)
- [2 kap. Arbetsmiljöns beskaffenhet](#)
- [3 kap. Allmänna skyldigheter](#)
- [4 kap. Bemyndiganden](#)
- [5 kap. Minderåriga](#)
- [6 kap. Samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare m.m.](#)
- [7 kap. Tillsyn](#)
- [8 kap. Påföljder](#)
- [9 kap. Överklagande](#)
- [Övergångsbestämmelser](#)

1 kap. Lagens ändamål och tillämpningsområde

1 § Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. *Lag (1994:579).*

2 § Denna lag gäller varje verksamhet i vilken arbetstagare utför arbete för en arbetsgivares räkning. I fråga om fartygsarbete gäller lagen även när svenska fartyg används till sjöfart utanför Sveriges sjöterritorium.

I fråga om fartyg och fartygsarbete ska vad som sägs i denna lag om Arbetsmiljöverket i stället gälla Transportstyrelsen. Vad som sägs om en arbetsgivare i denna lag ska såvitt avser fartyg också gälla en redare, även då fartygsarbete utförs av någon annan än den som är anställd av redaren. Med redare likställs i denna lag den som i redarens ställe utövar ett avgörande inflytande över fartygets drift.

Om skyldigheter i vissa avseenden för andra än arbetsgivare

och arbetstagare finns bestämmelser i 3 och 5 kap.

Om befälhavarens skyldigheter vid fartygsarbete finns bestämmelser i fartygssäkerhetslagen (2003:364).

I fråga om varor som är avsedda för konsumenter eller som kan antas komma att användas av konsumenter gäller också produktsäkerhetslagen (2004:451).

Bestämmelser om tillverkning, utsläppande på marknaden och användning av ämnen, som sådana eller ingående i blandningar eller i varor, finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG. *Lag (2010:1543).*

2 a § Bestämmelserna i 2 kap. 1 § första stycket, 2 och 3 §§ samt 3 kap. 4 § andra stycket gäller utländska fartyg inom Sveriges sjöterritorium. I övrigt gäller lagens bestämmelser utländska fartyg endast i den mån regeringen föreskriver det. *Lag (2003:365).*

3 § Vid tillämpning av 2–4 och 7–9 kap. ska med arbetstagare likställas

1. den som genomgår utbildning, med undantag för barn i förskolan och elever i fritidshemmet,
2. den som under vård i anstalt utför anvisat arbete,
3. den som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt och annan som fullgör i lag föreskriven tjänstgöring eller som deltar i frivillig utbildning för verksamhet inom totalförsvaret.

De som avses i första stycket 1 och 2 ska likställas med arbetstagare även vid tillämpning av 5 kap. 1 och 3 §§. I fråga om dem som genomgår utbildning finns dessutom särskilda bestämmelser i 6 kap. 6 a, 8, 15, 17 och 18 §§, 7 kap. 13 och 14 §§ samt 9 kap. 3 §.

I fall som avses i första och andra styckena ska det som i lagen sägs om arbetsgivare gälla den som driver den verksamhet i vilken arbetet utförs. *Lag (2010:856).*

4 § För deltagare i arbetsmarknadspolitiska program är denna lag tillämplig i den utsträckning som framgår av 7 § lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program.

För deltagare i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som har anvisats av socialnämnd är denna lag tillämplig i den utsträckning som framgår av 4 kap. 6 § socialtjänstlagen (2001:453).

För dem som Migrationsverket ger sysselsättning enligt 4 § lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. är denna

lag tillämplig i den utsträckning som framgår av 5 § lagen om mottagande av asylsökande m.fl.

Att denna lag i vissa fall, utöver vad som framgår av 2 § första stycket andra meningen, gäller även utomlands framgång av 5 § lagen (2010:449) om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser. *Lag (2010:457)*.

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela särskilda föreskrifter för totalförsvaret med avvikelse från denna lag. *Lag (1991:677)*.

2 kap. Arbetsmiljöns beskaffenhet

1 § Arbetsmiljön skall vara tillfredsställande med hänsyn till arbetets natur och den sociala och tekniska utvecklingen i samhället. Vid fartygsarbete skall arbetsmiljön vara tillfredsställande också med hänsyn till sjösäkerhetens krav.

Arbetsförhållandena skall anpassas till människors olika förutsättningar i fysiskt och psykiskt avseende.

Arbetstagaren skall ges möjlighet att medverka i utformningen av sin egen arbetssituation samt i förändrings- och utvecklingsarbete som rör hans eget arbete.

Teknik, arbetsorganisation och arbetsinnehåll skall utformas så att arbetstagaren inte utsätts för fysiska eller psykiska belastningar som kan medföra ohälsa eller olycksfall. Därvid skall även löneformer och förläggning av arbetstid beaktas. Starkt styrt eller bundet arbete skall undvikas eller begränsas.

Det skall eftersträvas att arbetet ger möjligheter till variation, social kontakt och samarbete samt sammanhang mellan enskilda arbetsuppgifter.

Det skall vidare eftersträvas att arbetsförhållandena ger möjligheter till personlig och yrkesmässig utveckling liksom till självbestämmande och yrkesmässigt ansvar. *Lag (2003:365)*.

2 § Arbete skall planläggas och anordnas så, att det kan utföras i en sund och säker miljö.

3 § Arbetslokal skall vara så utformad och inredd att den är lämplig från arbetsmiljösynpunkt.

4 § De arbetshygieniska förhållandena när det gäller luft, ljud, ljus, vibrationer och liknande skall vara tillfredsställande.

Betryggande skyddsåtgärder skall vidtagas mot skada genom fall, ras, brand, explosion, elektrisk ström eller liknande. *Lag (2003:365)*.

5 § Maskiner, redskap och andra tekniska anordningar skall vara så beskaffade och placerade och brukas på sådant sätt, att betryggande säkerhet ges mot ohälsa och olycksfall.

6 § Ämne som kan föranleda ohälsa eller olycksfall får användas endast under förhållanden som ger betryggande säkerhet.

7 § Kan betryggande skydd mot ohälsa eller olycksfall icke nås på annat sätt, skall personlig skyddsutrustning användas. Denna skall tillhandahållas genom arbetsgivarens försorg.

Vid fartygsarbete skall den personliga skyddsutrustningen tillhandahållas av redaren, om inte någon annan som arbetstagaren är anställd hos har åtagit sig detta ansvar. *Lag (2003:365).*

8 § I den utsträckning som föranledes av arbetets art och arbetstagarnas behov skall finnas utrymmen och anordningar för personlig hygien, förtäring och vila samt första hjälp vid olycksfall eller sjukdom.

Fordon för personaltransport skall vara lämpat för ändamålet.

Om utrymmen, anordningar, åtgärder för hjälp och vård vid olycksfall eller sjukdom samt kost och vatten för ombordanställda på fartyg finns ytterligare bestämmelser i fartygssäkerhetslagen (2003:364). *Lag (2003:365).*

9 § Särskilda bestämmelser om konstruktion och utformning av byggnader finns i plan- och bygglagen (2010:900) och föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen. *Lag (2010:905).*

10 § Om arbetstid finns bestämmelser i arbetstidslagen (1982:673) och med stöd av denna meddelade föreskrifter.

Bestämmelser om arbetstiden och vilotiden vid fartygsarbete finns i lagen (1998:958) om vilotid för sjömän.

Bestämmelser om arbetstiden vid visst vägtransportarbete finns i lagen (2005:395) om arbetstid vid visst vägtransportarbete.

Särskilda bestämmelser om arbetstid för minderåriga finns i 5 kap. 5 §. *Lag (2005:396).*

3 kap. Allmänna skyldigheter

1 § Bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas med beaktande av kraven på arbetsmiljöns beskaffenhet enligt 2 kap. *Lag (1994:579).*

1 a § Arbetsgivare och arbetstagare skall samverka för att åstadkomma en god arbetsmiljö. *Lag (1994:579).*

2 § Arbetsgivaren skall vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa eller olycksfall. En utgångspunkt skall därvid vara att allt sådant som kan leda till ohälsa eller olycksfall skall ändras eller ersättas så att risken för ohälsa eller olycksfall undanröjs.

Arbetsgivaren skall beakta den särskilda risk för ohälsa och olycksfall som kan följa av att arbetstagaren utför arbete ensam.

Lokaler samt maskiner, redskap, skyddsutrustning och andra

tekniska anordningar skall underhållas väl. *Lag (2002:585)*.

2 a § Arbetsgivaren ska systematiskt planera, leda och kontrollera verksamheten på ett sätt som leder till att arbetsmiljön uppfyller föreskrivna krav på en god arbetsmiljö. Han ska utreda arbetsskador, fortlöpande undersöka riskerna i verksamheten och vidta de åtgärder som föranleds av detta. Åtgärder som inte kan vidtas omedelbart ska tidsplaneras.

Arbetsgivaren ska i den utsträckning verksamheten kräver dokumentera arbetsmiljön och arbetet med denna. Handlingsplaner ska därvid upprättas.

Arbetsgivaren ska vidare se till att det i hans verksamhet finns en på lämpligt sätt organiserad arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamhet för fullgörande av de uppgifter som enligt denna lag och enligt 30 kap. socialförsäkringsbalken vilar på honom. *Lag (2010:1225)*.

2 b § Regeringen får meddela föreskrifter i frågor som faller under Arbetsmiljöverkets tillsynsansvar om att 2 a § första och andra styckena ska gälla även i fråga om att följa Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/ 769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG. *Lag (2010:1543)*.

2 c § Arbetsgivaren skall svara för att den företagshälsovård som arbetsförhållandena kräver finns att tillgå.

Med företagshälsovård avses en oberoende expertresurs inom områdena arbetsmiljö och rehabilitering. Företagshälsovården skall särskilt arbeta för att förebygga och undanröja hälsorisker på arbetsplatser samt ha kompetens att identifiera och beskriva sambanden mellan arbetsmiljö, organisation, produktivitet och hälsa. *Lag (2010:1543)*.

3 § Arbetsgivaren skall se till att arbetstagaren får god kännedom om de förhållanden, under vilka arbetet bedrivs, och att arbetstagaren upplyses om de risker som kan vara förbundna med arbetet. Arbetsgivaren skall förvissa sig om att arbetstagaren har den utbildning som behövs och vet vad han har att iaktta för att undgå riskerna i arbetet. Arbetsgivaren skall se till att endast arbetstagare som har fått tillräckliga instruktioner får tillträde till områden där det finns en påtaglig risk för ohälsa eller olycksfall.

Arbetsgivaren skall genom att anpassa arbetsförhållandena eller vidta annan lämplig åtgärd ta hänsyn till arbetstagarens särskilda förutsättningar för arbetet. Vid arbetets planläggning och anordnande skall beaktas att människors förutsättningar att utföra arbetsuppgifter är olika. *Lag (2002:585)*.

3 a § En arbetsgivare ska utan dröjsmål underrätta den myndighet som regeringen bestämmer om dödsfall eller svårare personskada som har inträffat i samband med arbetets utförande.

En arbetsgivare ska också utan dröjsmål underrätta samma myndighet om skador i samband med arbetet som drabbat flera arbetstagare samtidigt och om tillbud som inneburit allvarlig fara för liv och hälsa.

Föreskrifter om befälhavares skyldighet att vid fartygsarbete rapportera vissa händelser finns i 6 kap. 14 § sjölagen (1994:1009). *Lag (2013:610)*.

4 § Arbetstagaren skall medverka i arbetsmiljöarbetet och delta i genomförandet av de åtgärder som behövs för att åstadkomma en god arbetsmiljö. Han skall följa givna föreskrifter samt använda de skyddsanordningar och iaktta den försiktighet i övrigt som behövs för att förebygga ohälsa och olycksfall.

Om arbetstagaren finner att arbetet innebär omedelbar och allvarlig fara för liv eller hälsa, skall han snarast underrätta arbetsgivaren eller skyddsombud. Arbetstagaren är fri från ersättningskyldighet för skada som uppstår till följd av att han underlåter att utföra arbetet i avvaktan på besked om det skall fortsättas. *Lag (1991:677)*.

5 § I fråga om arbete som arbetsgivare själv utför skall denna lag och med stöd därav meddelade föreskrifter iakttas i tillämpliga delar. Detsamma gäller när två eller flera för gemensam räkning yrkesmässigt driver verksamhet utan att ha arbetstagare anställd, dock ej om verksamheten bedrivs endast av medlemmar av samma familj.

Den som ensam eller gemensamt med familjemedlem driver yrkesmässig verksamhet utan anställd är skyldig att följa vad i denna lag och med stöd av den har föreskrivits i fråga om teknisk anordning och ämne, som kan föranleda ohälsa eller olycksfall, samt beträffande gemensamt arbetsställe.

Av 4 kap. 10 § framgår att föreskrifter får meddelas om skyldigheter även i andra avseenden. *Lag (1994:579)*.

6 § Den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete ska

1. under varje skede av planeringen och projekteringen se till att arbetsmiljösynpunkter beaktas när det gäller såväl byggskedet som det framtida brukandet,
2. utse en lämplig byggarbetsmiljösamordnare för planering och projektering av arbetet med de uppgifter som anges i 7 a §, och
3. utse en lämplig byggarbetsmiljösamordnare för utförande av arbetet med de uppgifter som anges i 7 b och 7 f §§.

Den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete kan utse sig själv eller någon annan till byggarbetsmiljösamordnare. Om någon annan har utsetts befrias dock inte den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete från ansvar för sådana arbetsuppgifter som

anges i första stycket 2 eller 3. *Lag (2008:934)*.

7 § Under varje skede av planeringen och projekteringen av ett byggnads- eller anläggningsarbete ska arkitekter, konstruktörer och andra som medverkar, inom ramen för sina uppdrag, se till att arbetsmiljösynpunkter beaktas när det gäller såväl byggskedet som det framtida brukandet. *Lag (2008:934)*.

7 a § Den byggarbetsmiljösamordnare som enligt 6 § första stycket 2 har utsetts för planering och projektering av ett byggnads- eller anläggningsarbete, ska samordna tillämpningen av relevanta arbetsmiljöregler som under varje skede av planeringen och projekteringen ska följas i fråga om såväl byggskedet som brukandet av byggnaden eller anläggningen. Det gäller särskilt då frågor om planeringen av arbetsmoment som ska utföras samtidigt eller efter varandra avgörs och när tidsåtgången för sådana arbetsmoment beräknas. Byggarbetsmiljösamordnaren ska beakta en sådan arbetsmiljöplan och annan dokumentation som avses i 4 kap. 8 § andra stycket 1-3. *Lag (2008:934)*.

7 b § Den byggarbetsmiljösamordnare som enligt 6 § första stycket 3 har utsetts för utförande av ett byggnads- eller anläggningsarbete, ska se till att samordna arbetet med att förebygga risker för ohälsa och olycksfall på arbetsstället och utföra de uppgifter som framgår av 7 e § 2-5, samt

1. samordna tillämpningen av relevanta arbetsmiljöregler när tekniska eller organisatoriska frågor om planeringen av arbetsmoment som ska utföras samtidigt eller efter varandra avgörs och när tidsåtgången för sådana moment beräknas,
2. samordna tillämpningen av relevanta arbetsmiljöregler för att säkerställa att den eller de som bedriver verksamhet på arbetsstället tillämpar dessa regler på ett systematiskt sätt samt följer en arbetsmiljöplan,
3. samordna åtgärder för att kontrollera att byggnads- eller anläggningsarbetet med avseende på arbetsmiljön utförs på ett korrekt sätt,
4. vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att endast behöriga personer ges tillträde till arbetsstället, och
5. organisera de uppgifter som enligt 7 g § ankommer på dem som bedriver verksamhet på ett gemensamt arbetsställe. *Lag (2008:934)*.

7 c § Det som sägs i 6 § och i föreskrifter som har meddelats med stöd av 4 kap. 8 § om den som låter utföra byggnads- eller anläggningsarbete ska i stället gälla en av denne anlitad uppdragstagare i den mån

1. uppdragstagaren har fått i uppdrag att självständigt ansvara för planering och projektering eller arbetets utförande, och
2. det skriftligen har avtalats att de uppgifter som avses i 6 § och i de anslutande föreskrifterna ska åvila uppdragstagaren vid utförandet av uppdraget.

Om konsumenttjänstlagen (1985:716) ska tillämpas på uppdrag enligt första stycket 1, ska det som sägs i 6 § och i föreskrifter som har meddelats med stöd av 4 kap. 8 § gälla för

uppdragstagaren vid arbetets utförande. Det gäller dock inte om det skriftligen har avtalats att det som sägs i 6 § och i de anslutande föreskrifterna i stället ska gälla för den som låter utföra byggnads- eller anläggningsarbetet. *Lag (2008:934)*.

7 d § Om ett fast driftsställe är gemensamt arbetsställe för flera verksamheter, är den som råder över arbetsstället ansvarig för samordningen av arbetsmiljöfrågor. Om ett fartyg är gemensamt arbetsställe för flera verksamheter är redaren ansvarig för samordningen. Har ett fartyg tagits in på ett varv i Sverige är dock den som svarar för varvsdriften ansvarig för samordningen. Ansvaret för samordning av skyddsåtgärder som föranleds av att ett fartyg är under lastning eller lossning i en svensk hamn åvilar den arbetsgivare som har ansvaret för detta arbete.

Ansvaret för samordningen enligt första stycket kan överlåtas till någon som bedriver verksamhet på arbetsstället eller, i fråga om lastning eller lossning av ett fartyg i svensk hamn, på hamnen eller redaren.

I fråga om annat gemensamt arbetsställe än som avses i första stycket kan de som bedriver verksamhet där komma överens om att en av dem ska vara ansvarig för samordningen. Det gäller inte för arbetsställen för byggnads- eller anläggningsarbete. *Lag (2008:934)*.

7 e § Den som är ansvarig för samordningen av arbetsmiljöfrågor enligt 7 d § ska se till att

1. arbetet med att förebygga risker för ohälsa och olycksfall samordnas på det gemensamma arbetsstället,
2. arbete tidsplaneras på det sätt som behövs för att förebygga risker för ohälsa och olycksfall till följd av att olika verksamheter pågår på arbetsstället,
3. allmänna skyddsanordningar inrättas och underhålls och allmänna skyddsregler för arbetsstället utfärdas,
4. ansvaret för de speciella skyddsanordningar som kan behövas för ett visst eller vissa arbeten klargörs, och
5. personalutrymmen och sanitära anordningar inrättas på arbetsstället i behövlig omfattning. *Lag (2008:934)*.

7 f § Om ett byggnads- eller anläggningsarbete utgör gemensamt arbetsställe med annan verksamhet som avses i 7 d §, tillämpas 6-7 c §§ i fråga om byggnads- eller anläggningsarbetet samt 7 d och 7 e §§ i fråga om den övriga verksamheten.

Den som är ansvarig för samordningen av arbetsmiljöfrågor enligt 7 d § ska i syfte att åstadkomma tillfredsställande skyddsförhållanden se till att samråd kommer till stånd med den som har utsetts till byggarbetsmiljösamordnare enligt 6 §. *Lag (2008:934)*.

7 g § De som samtidigt, eller i tidsmässig anslutning till varandra, bedriver verksamhet på ett gemensamt arbetsställe, ska samråda och gemensamt verka för att åstadkomma tillfredsställande skyddsförhållanden.

Var och en av dem ska se till att den egna verksamheten och

anordningarna på det gemensamma arbetsstället inte medför att någon som arbetar där utsätts för risk för ohälsa eller olycksfall.

De som bedriver verksamhet eller arbetar på det gemensamma arbetsstället ska följa anvisningar från en byggarbetsmiljösamordnare i fråga om byggnads- eller anläggningsarbete och från den som är ansvarig för samordningen av arbetsmiljöfrågor i övriga fall. *Lag (2008:934).*

7 h § Den som tillverkar monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar ska se till att arbetsmiljösynpunkter beaktas vid projekteringen när det gäller såväl byggskedet som det framtida brukandet samt se till att olika delar av projekteringen samordnas. *Lag (2008:934).*

8 § Den som tillverkar, importerar, överlåter eller upplåter en maskin, ett redskap, skyddsutrustning eller annan teknisk anordning ska se till att anordningen erbjuder betryggande säkerhet mot ohälsa och olycksfall, när den släpps ut på marknaden, avlämnas för att tas i bruk eller ställs ut till försäljning.

En teknisk anordning som inte uppfyller kraven i första stycket får visas på mässor, utställningar eller liknande om det tydligt anges att kraven inte är uppfyllda och att anordningen inte får släppas ut på marknaden eller avlämnas för att tas i bruk förrän den uppfyller kraven. Sätts anordningen i funktion ska tillräckliga säkerhetsåtgärder vidtas mot olycksfall.

Anvisningar för anordningens montering, installation, användning och skötsel samt övriga uppgifter om anordningen som är av betydelse för att förebygga ohälsa och olycksfall (produktinformation) ska medfölja vid avlämnandet genom tydlig märkning, i form av handlingar eller på annat sätt. Information av särskild betydelse för arbetsmiljön ska lämnas vid marknadsföring av anordningen. *Lag (2008:295).*

9 § Den som tillverkar, importerar eller överlåter ett ämne, som kan föranleda ohälsa eller olycksfall, skall vidta de åtgärder som behövs för att hindra eller motverka att ämnet vid avsedd användning innebär risk från skyddssynpunkt.

Vad som sägs i 8 § tredje stycket om produktinformation och information vid marknadsföring skall gälla även i fråga om ämnen som kan föranleda ohälsa eller olycksfall. *Lag (2002:585).*

10 § Den som överlåter eller upplåter en förpackad produkt skall se till att förpackningen inte innebär risk för ohälsa eller olycksfall. *Lag (1991:677).*

11 § Den som installerar en teknisk anordning skall se till att behövliga skyddsanordningar sätts upp och att i övrigt erforderliga skyddsåtgärder vidtas. *Lag (1991:677).*

12 § Den som råder över ett arbetsställe skall se till att det på arbetsstället finns sådana fasta anordningar att den som arbetar där

utan att vara arbetstagare i förhållande till honom inte utsätts för risk för ohälsa eller olycksfall. Han skall även se till att andra anordningar som finns på arbetsstället kan användas utan sådan risk.

Den som anlitar inhyrd arbetskraft för att utföra arbete i sin verksamhet skall vidta de skyddsåtgärder som behövs i detta arbete. *Lag (1994:579)*.

13 § I 7 kap. 8 § föreskrivs om skyddsansvar i vissa fall för den som upplåter en lokal, ett markområde eller ett utrymme under jord för arbete eller som personalutrymme. *Lag (1994:579)*.

14 § Har upphävts genom *lag (2008:934)*.

4 kap. Bemyndiganden

1 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, i fråga om tekniska anordningar eller ämnen som kan orsaka ohälsa eller olycksfall, meddela föreskrifter om

1. villkor för tillverkning, användning samt märkning eller annan produktinformation,
2. provning eller kontroll av att föreskrivna krav eller villkor är uppfyllda, och
3. förbud mot eller särskilda villkor för eller annan begränsning av utsläppande på marknaden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om utformning och användning av skyddsanordningar mot fall till lägre nivå. *Lag (2013:610)*.

2 § Om det behövs för att förebygga ohälsa eller olycksfall i arbetet, får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om att ett tillstånd, godkännande eller annat bevis om överensstämmelse med gällande krav fordras innan

1. arbetsprocesser, arbetsmetoder eller anläggningar får användas, och
2. tekniska anordningar eller ämnen som kan leda till ohälsa eller olycksfall får släppas ut på marknaden, användas eller avlämnas för att tas i bruk. *Lag (2013:610)*.

3 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att

1. det på arbetsställen ska föras en förteckning över där befintliga tekniska anordningar av vissa slag eller vissa ämnen som kan leda till ohälsa eller olycksfall, och
2. arbetsgivare ska föra register över arbetstagare som utsätts för exposition som kan medföra ohälsa med uppgift om arbetet och expositionen samt att arbetsgivare ska lämna uppgifter ur registret till läkare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om undersökning av skyddsförhållandena i ett visst slag av verksamhet och om installation av tekniska anordningar.

En arbetstagare ska på begäran ges tillfälle att ta del av de uppgifter i register enligt första stycket 2 som rör honom eller henne. *Lag (2013:610)*.

4 § Om det är av särskild betydelse från skyddssynpunkt, får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om förbud att använda arbetsprocesser, arbetsmetoder eller tekniska anordningar eller ämnen som kan leda till ohälsa eller olycksfall. *Lag (2013:610)*.

5 § Om ett arbete innebär risk för ohälsa eller olycksfall, får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om skyldighet att ordna med läkarundersökning eller vaccinering eller annan förebyggande behandling mot smitta av dem som sysselsätts eller ska sysselsättas i arbetet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om förbud att till arbetet anlita den som vid läkarundersökning har visat sjuklighet eller svaghet som gör honom eller henne särskilt mottaglig för risk för ohälsa eller olycksfall. *Lag (2013:610)*.

6 § Om ett arbete medför särskild risk för vissa grupper av arbetstagare, får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om förbud mot att arbetet utförs av arbetstagare som tillhör en sådan grupp eller om att särskilda villkor ska gälla när arbetet utförs av sådana arbetstagare. *Lag (2013:610)*.

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att register ska föras vid en läkarundersökning som avses i 5 och 6 §§ med uppgifter om de undersöktas namn och om undersökningens resultat. *Lag (2013:610)*.

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. förhandsanmälan

a) när det gäller skyldighet för den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete att se till att en sådan anmälan lämnas till tillsynsmyndigheten, och

b) i övrigt, samt

2. skyldighet att i övrigt göra anmälan eller lämna uppgifter till tillsynsmyndigheten eller att förvara handlingar som har betydelse från skyddssynpunkt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får vidare meddela föreskrifter om

1. att den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete ska se till att

a) det upprättas en arbetsmiljöplan,

b) det utarbetas en till projektets art avpassad dokumentation som ska beaktas vid efterföljande arbeten, och

c) arbetsmiljöplanen och dokumentationen anpassas med hänsyn till hur arbetet fortskrider och de eventuella förändringar som ägt rum,

2. att en byggarbetsmiljösamordnare enligt 3 kap. 7 a § ska upprätta eller låta upprätta en arbetsmiljöplan och utarbeta en sådan dokumentation som avses i 1,

3. att en byggarbetsmiljösamordnare enligt 3 kap. 7 b § ska se till att det genomförs nödvändiga anpassningar av en arbetsmiljöplan och sådan dokumentation som avses i 1, och

4. skyldighet att i övrigt upprätta handlingar som har betydelse från skyddssynpunkt. *Lag (2008:934).*

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för läkare att hos tillsynsmyndigheten göra anmälan om sjukdom som kan ha samband med arbete och att lämna tillsynsmyndigheten upplysningar och biträde. *Lag (2013:610).*

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela de ytterligare föreskrifter om arbetsmiljöns beskaffenhet och om allmänna skyldigheter i fråga om arbetsmiljön som behövs för att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om att den som ensam eller gemensamt med en familjemedlem driver yrkesmässig verksamhet utan någon anställd ska följa denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen när det gäller skyldigheter i andra avseenden än som framgår av 3 kap. 5 § andra stycket. *Lag (2013:610).*

5 kap. Minderåriga

1 § Med minderårig avses i denna lag den som icke har fyllt aderton år.

2 § En minderårig får inte som arbetstagare eller på annat sätt anlitas till eller utföra arbete före det kalenderår då den minderårige fyller sexton år och inte heller innan den minderårige har fullgjort sin skolplikt.

Första stycket hindrar inte att en minderårig som har fyllt tretton år anlitas till eller utföra lätt arbete som inte är av sådant slag att det kan inverka skadligt på den minderåriges hälsa, utveckling eller skolgång.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från första stycket för anlitage av en minderårig som inte har fyllt tretton år. Ett sådant undantag får endast avse mycket lätt arbete av sådant slag att speciella och betydande tillämpningsproblem skulle uppstå, om undantag inte gavs.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådant arbete som avses i andra och tredje styckena.

I sjömanslagen (1973:282) och fartygssäkerhetslagen (2003:364) finns särskilda bestämmelser om minimiålder för fartygsarbete. *Lag (2013:610)*.

3 § En minderårig får inte anlitas till eller utföra arbete på ett sätt som medför risk för olycksfall eller för överansträngning eller annan skadlig inverkan på den minderåriges hälsa eller utveckling.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot att en minderårig anlitas till eller utför arbete som medför påtaglig risk för olycksfall eller för överansträngning eller annan skadlig inverkan på den minderåriges hälsa eller utveckling. *Lag (2013:610)*.

4 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att det vid läkarundersökningar som har föreskrivits med stöd av 2 § fjärde stycket eller 3 § andra stycket ska föras register med uppgifter om de undersöktas namn och om undersökningresultatet. *Lag (2013:610)*.

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om arbetstidens längd och förläggning för minderåriga som anlitas till eller utför arbete. *Lag (2013:610)*.

6 kap. Samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare m.m.

1 § Arbetsgivare och arbetstagare skall bedriva en på lämpligt sätt organiserad arbetsmiljööverksamhet. *Lag (1991:677)*.

2 § På ett arbetsställe, där minst fem arbetstagare regelbundet sysselsätts, ska det bland arbetstagarna utses ett eller flera skyddsombud (arbetsmiljöombud). Skyddsombud ska utses även på ett annat arbetsställe, om arbetsförhållandena kräver det. För skyddsombud bör ersättare utses.

Skyddsombud utses av en lokal arbetstagarorganisation som är eller brukar vara bunden av kollektivavtal i förhållande till arbetsgivaren. Finns det inte någon sådan organisation, utses skyddsombud av arbetstagarna.

För ett arbetsställe där sådan skyddskommitté som avses i 8 § inte har tillsatts får en lokal avdelning inom ett förbund eller en med sådan avdelning jämförlig sammanslutning av arbetstagare utse ett skyddsombud utanför kretsen av arbetstagarna på arbetsstället (regionalt skyddsombud). Rätten att utse ett regionalt skyddsombud gäller endast om avdelningen eller sammanslutningen har någon medlem på arbetsstället.

Bestämmelser om hur skyddsombud på fartyg ska utses finns i fartygssäkerhetslagen (2003:364). *Lag (2009:870)*.

3 § Finns vid arbetsställe mer än ett skyddsombud, skall ett av ombuden utses att vara huvudskyddsombud med uppgift att samordna skyddsombudens verksamhet.

4 § Skyddsombud företräder arbetstagarna i arbetsmiljöfrågor och skall verka för en tillfredsställande arbetsmiljö. I detta syfte skall ombudet inom sitt skyddsområde vaka över skyddet mot ohälsa och olycksfall samt över att arbetsgivaren uppfyller kraven i 3 kap. 2 a §. Skyddsombud på fartyg skall vidare vaka över att fartyget har den bemanning som det skall ha enligt beslut eller föreskrifter.

Skyddsombud skall delta vid planering av nya eller ändrade lokaler, anordningar, arbetsprocesser, arbetsmetoder och av arbetsorganisation liksom vid planering av användning av ämnen som kan medföra ohälsa eller olycksfall. Skyddsombud skall vidare delta vid upprättande av handlingsplaner enligt 3 kap. 2 a §.

Arbetsgivaren skall underrätta skyddsombud om förändringar av betydelse för arbetsmiljöförhållandena inom ombudets område.

Arbetsgivare och arbetstagare svarar gemensamt för att skyddsombud får erforderlig utbildning. *Lag (2003:365)*.

5 § Skyddsombud, som avses i 2 § andra stycket, har rätt till den ledighet som fordras för uppdraget. Vid sådan ledighet bibehåller ombudet sina anställningsförmåner.

6 § Skyddsombud har rätt att taga del av de handlingar och erhålla de upplysningar i övrigt som behövs för ombudets verksamhet.

6 a § Om ett skyddsombud anser att åtgärder behöver vidtas för att uppnå en tillfredsställande arbetsmiljö, ska skyddsombudet vända sig till arbetsgivaren och begära sådana åtgärder. Skyddsombudet kan också begära att en viss undersökning ska göras för kontroll av förhållandena inom skyddsområdet. På framställning ska arbetsgivaren genast lämna skyddsombudet en skriftlig bekräftelse på att arbetsgivaren mottagit dennes begäran. Arbetsgivaren ska utan dröjsmål lämna besked i frågan. Gör arbetsgivaren inte det eller beaktas inte begäran inom skälig tid, ska Arbetsmiljöverket efter framställan av skyddsombudet pröva om föreläggande eller förbud enligt 7 kap. 7 § ska meddelas. Sådan framställning av ett skyddsombud på fartyg ska i stället lämnas till Transportstyrelsen, som ska pröva om föreläggande eller förbud enligt fartygssäkerhetslagen (2003:364) ska meddelas.

Där skyddskommitté finns, kan skyddsombud direkt påkalla kommitténs behandling av en arbetsmiljöfråga.

Ett skyddsombuds begäran enligt första stycket får även avse skyddsåtgärder som behövs för att arbetsgivaren på det arbetsställe där skyddsombudet är verksamt ska uppfylla sina skyldigheter gentemot utomstående arbetskraft enligt 3 kap. 12 §.

Det som i första och andra styckena sägs om skyddsombud ska också gälla för studerandeskyddsombud som avses i 17 §. *Lag (2009:870)*.

7 § Innebär visst arbete omedelbar och allvarlig fara för arbetstagares liv eller hälsa och kan rättelse inte genast uppnås genom att skyddsombudet vänder sig till arbetsgivaren, kan skyddsombudet bestämma att arbetet ska avbrytas i avvaktan på ställningstagande av Arbetsmiljöverket.

Om det är påkallat från skyddssynpunkt och rättelse inte genast kan uppnås genom att skyddsombudet vänder sig till arbetsgivaren kan skyddsombudet i avvaktan på Arbetsmiljöverkets ställningstagande avbryta arbete som en arbetstagare utför ensam.

Överträds en tillsynsmyndighets förbud, som har vunnit laga kraft eller som på grund av förordnande enligt 9 kap. 5 § ska gälla omedelbart, kan skyddsombudet avbryta sådant arbete som avses med förbudet.

Ett skyddsombuds åtgärder enligt första–tredje styckena får även avse arbete som utförs av inhyrd arbetskraft i arbetsgivarens verksamhet.

För skada till följd av någon åtgärd som avses i denna paragraf är ett skyddsombud fritt från ersättningsskyldighet.

Bestämmelser om rätten för ett skyddsombud att avbryta arbete på fartyg och om verkan av en sådan åtgärd finns i fartygssäkerhetslagen (2003:364). *Lag (2009:870)*.

8 § Vid ett arbetsställe, där minst femtio arbetstagare regelbundet sysselsätts, ska det finnas en skyddskommitté, sammansatt av företrädare för arbetsgivaren och arbetstagarna. En skyddskommitté ska tillsättas även vid arbetsställen med mindre antal arbetstagare, om det begärs av arbetstagarna.

Företrädare för de anställda utses bland arbetstagarna av en lokal arbetstagarorganisation som är eller brukar vara bunden av kollektivavtal i förhållande till arbetsgivaren. Finns det ingen sådan organisation utses företrädare av arbetstagarna.

Vid ett arbetsställe där det finns studerandeskyddsombud ska även två av dessa ingå i skyddskommittén. Studerandeskyddsombuden bestämmer själva vilka av dem som ska ingå i skyddskommittén.

Bestämmelser om hur en skyddskommitté på fartyg ska tillsättas finns i fartygssäkerhetslagen (2003:364). *Lag (2009:870)*.

9 § Skyddskommittén skall delta i planeringen av arbetsmiljöarbetet på arbetsstället samt följa arbetets genomförande. Den skall noga följa utvecklingen i frågor som rör skyddet mot ohälsa och olycksfall samt verka för tillfredsställande arbetsmiljöförhållanden. En skyddskommitté på fartyg skall vidare vaka över att fartyget har den bemanning som det skall ha enligt beslut eller föreskrifter. I skyddskommittén skall behandlas frågor om

1. företagshälsovård,

2. handlingsplaner enligt 3 kap. 2 a §,
3. planering av nya eller ändrade lokaler, anordningar, arbetsprocesser, arbetsmetoder och av arbetsorganisation,
4. planering av användning av ämnen som kan föranleda ohälsa eller olycksfall,
5. upplysning och utbildning rörande arbetsmiljön,
6. arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamheten på arbetsstället. *Lag (2003:365).*

9 a § Till skyddskommitté som avses i 8 § får genom ett kollektivavtal utses ett organ som behandlar också andra frågor än som anges i 9 §. Ett sådant organ får ha en annan benämning än skyddskommitté.

Denna paragraf är inte tillämplig i fråga om skyddskommitté på fartyg. *Lag (2011:741).*

10 § Skyddsombud får inte hindras att fullgöra sina uppgifter.

Om ett skyddsombud företräder en arbetstagare som utför arbete på ett arbetsställe över vilket dennes arbetsgivare inte råder är den arbetsgivare som råder över arbetsstället skyldig att låta skyddsombudet få tillträde dit i den omfattning som ombudet behöver för att fullgöra sitt uppdrag.

Skyddsombud får ej med anledning av sitt uppdrag ges försämrade arbetsförhållanden eller anställningsvillkor. När uppdraget upphör skall arbetstagaren vara tillförsäkrad arbetsförhållanden och anställningsvillkor, vilka överensstämmer med eller är likvärdiga med dem som skulle ha rått om han ej hade haft uppdraget. *Lag (1994:579).*

11 § Bryter arbetsgivare eller arbetstagare mot 10 §, skall han ersätta uppkommen skada. Vid bedömning om och i vad mån skada har uppstått skall hänsyn tagas även till omständigheter av annan än rent ekonomisk betydelse. Om det med hänsyn till skadans storlek eller andra omständigheter är skäligt, kan skadeståndet nedsättas eller helt bortfalla.

Är flera ansvariga för skada, skall skadeståndsskyldigheten fördelas mellan dem efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

12 § Den som vill fordra skadestånd enligt 11 § skall underrätta motparten om sitt anspråk inom fyra månader från det skadan inträffade. Har inom den tiden förhandling rörande anspråket påkallats enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet eller med stöd av kollektivavtal, skall talan väckas inom fyra månader efter det att förhandlingen avslutades. I annat fall skall talan väckas inom åtta månader från skadans uppkomst.

Första stycket skall tillämpas på motsvarande sätt i fråga om anspråk på anställningsförmåner enligt 5 §.

Iakttages ej vad som föreskrives i första eller andra stycket, är rätten till talan förlorad.

För skyddsombud på fartyg gäller fartygssäkerhetslagen (2003:364) i stället för

vad som anges i denna paragraf. *Lag (2003:365)*.

13 § Mål om tillämpning av 10 och 11 §§ handläggs enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister. I fråga om talan mot arbetstagare eller, i fall som avses i 10 § andra stycket, mot den som råder över ett arbetsställe gäller dock vad som är föreskrivet om rättegång i allmänhet. *Lag (1994:579)*.

14 § I förhållande till arbetsgivare vinner 4--7 och 10--13 §§ tillämpning när den organisation eller de arbetstagare, som har utsett skyddsombudet, har underrättat arbetsgivaren om valet eller, om arbetsgivaren icke har kunnat nås, sänt underrättelse om valet till arbetsstället.

15 § Det som sägs i 5 §, 10 § första och tredje styckena samt 11–14 §§ ska tillämpas på motsvarande sätt på en ledamot av en skyddskommitté som inte är studerandeskyddsombud.

För studerandeskyddsombud ska 10 § första och andra styckena, 11, 12 och 14 §§ tillämpas på motsvarande sätt. För mål om tillämpning av 10 och 11 §§ som rör studerandeskyddsombud gäller det som är föreskrivet om rättegång i allmänhet. *Lag (2009:870)*.

16 § Beträffande skyddsombud och ledamot av skyddskommitté, vilka har utsetts av organisation som avses i 2 § andra eller tredje stycket, äger även lagen (1974:358) om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen tillämpning. Har skyddsombud eller ledamot av skyddskommitté på fartyg utsetts av de ombordanställda, tillämpas lagen som om han eller hon var utsedd av sin lokala arbetstagarorganisation. Det som sägs i denna paragraf gäller dock inte i den mån ombuds eller ledamots rättigheter enligt detta kapitel eller enligt fartygssäkerhetslagen (2003:364) därigenom skulle inskränkas. *Lag (2003:365)*.

17 § De som genomgår utbildning ska av huvudmannen för utbildningen ges tillfälle att medverka i arbetsmiljöarbetet på arbetsstället, om det är rimligt med hänsyn till utbildningens art och utbildningsperiodens längd.

Omfattningen och utformningen av elevernas deltagande i skolans arbetsmiljöarbete ska anpassas efter deras ålder, mognad och förutsättningar i övrigt när det gäller

1. elever i förskoleklass och i lägre årskurs än årskurs 7 i grundskolan, specialskolan och i motsvarande utbildningar samt i sameskolan,
2. elever i grundsärskolan, gymnasiesärskolan och motsvarande utbildningar, och
3. elever i särskild utbildning för vuxna.

Elever i grundskolans årskurs 7–9, specialskolans årskurs 7–10 och gymnasieskolan samt motsvarande utbildningar företräds i arbetsmiljöarbetet av elevskyddsombud.

De som genomgår eftergymnasial utbildning och annan utbildning för vuxna än särskild utbildning för vuxna företräds i arbetsmiljöarbetet av studerandeskyddsombud. Ett studerandeskyddsombud ska vara minst 18 år. *Lag (2010:856)*.

18 § Elevskyddsombuden utses av eleverna och studerandeskyddsombuden av de studerande.

Huvudmannen för utbildningen ska se till att elevskyddsombuden och studerandeskyddsombuden får den utbildning och den ledighet som behövs för uppdraget.

Elevskyddsombuden och studerandeskyddsombuden har rätt till den information som behövs för uppdraget. För elevskyddsombuden gäller dock rätten till information inte sådana uppgifter som är föremål för tystnadsplikt enligt 7 kap. 13 § första stycket. I fråga om uppgifter som är föremål för sekretess i det allmännas verksamhet gäller offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). *Lag (2009:870)*.

7 kap. Tillsyn

1 § Arbetsmiljöverket utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen följs.

Med undantag för 13 § gäller detta kapitel inte fartygsarbete. Bestämmelser om tillsyn vid fartygsarbete och inskränkningar i rätten att använda fartyg finns i fartygssäkerhetslagen (2003:364). *Lag (2003:365)*.

2 § Regeringen får meddela föreskrifter om Arbetsmiljöverkets tillsyn enligt detta kapitel över att Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG följs. *Lag (2010:1543)*.

3 § Tillsynsmyndighet har rätt att efter anfordran erhålla de upplysningar, handlingar och prov samt påkalla de undersökningar som behövs för tillsyn enligt denna lag.

4 § Den som i sin verksamhet använder en viss produkt eller har uppdragit åt annan att utföra ett visst arbete är skyldig att på en tillsynsmyndighets begäran lämna upplysning om vem som har levererat produkten eller utför arbetet.

Den som har överlåtit eller upplåtit en teknisk anordning eller överlåtit ett ämne, som kan föranleda ohälsa eller olycksfall, är skyldig att på en tillsynsmyndighets begäran lämna tillgängliga upplysningar om till vilka produkten har överlåtit eller upplåtits. *Lag (1991:677)*.

5 § För tillsyn enligt denna lag ska tillsynsmyndigheten ges tillträde till arbetsställe och får där göra undersökningar och ta prov. För uttaget prov betalas inte ersättning.

Polismyndigheten ska lämna den handräckning som behövs för

att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva tillsyn enligt denna lag.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Arbetsmiljöverket, får föreskriva skyldighet att ersätta tillsynsmyndighetens kostnader för provtagning och undersökning av prov som skäligen har krävts. *Lag (2014:659)*.

6 § Om det på ett gemensamt arbetsställe som avses i 3 kap. 7 d § tredje stycket inte finns någon som är ansvarig för samordningen av arbetsmiljöfrågor, får Arbetsmiljöverket besluta att någon av dem som bedriver verksamhet där ska ha sådant ansvar.

När det finns särskilda skäl får Arbetsmiljöverket besluta att ansvaret för samordningen av arbetsmiljöfrågor i fall som avses i 3 kap. 7 d § ska flyttas över till någon av dem som bedriver verksamhet på det gemensamma arbetsstället.

I fråga om ansvaret för arbetsmiljöfrågor vid byggnads- eller anläggningsarbete enligt 3 kap. 6 § får Arbetsmiljöverket om det finns särskilda skäl i beslut flytta över detta ansvar

1. från en uppdragstagare till den som låter utföra byggnads- eller anläggningsarbetet i fall som avses i 3 kap. 7 c §, eller
2. från den som låter utföra byggnads- eller anläggningsarbetet till en uppdragstagare i den mån det finns ett sådant uppdrag som avses i 3 kap. 7 c § första stycket 1. *Lag (2008:934)*.

7 § Arbetsmiljöverket får gentemot den som har skyddsansvar enligt 3 kap. 2–12 §§, 5 kap. 3 § första stycket eller 6 § i detta kapitel besluta de förelägganden eller förbud som behövs för att

1. denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen ska följas, och
2. de bestämmelser i förordning (EG) nr 1907/2006 som omfattas av Arbetsmiljöverkets tillsynsansvar ska följas.

Ett beslut om föreläggande eller förbud får förenas med vite. Ett sådant föreläggande eller förbud får riktas även mot staten som arbetsgivare.

Om någon inte följer ett föreläggande, får Arbetsmiljöverket besluta att rättelse ska ske på hans eller hennes bekostnad.

Om ett föreläggande har beslutats beträffande en åtgärd som kräver bygglov, rivningslov eller marklov enligt plan- och bygglagen (2010:900) men sådant lov inte beviljas, upphör föreläggandet att gälla i fråga om den åtgärden. *Lag (2013:610)*.

8 § Om det finns något missförhållande i skyddshänseende beträffande en lokal, ett markområde eller ett utrymme under jord som har upplåtits för arbete eller som personalutrymme, kan Arbetsmiljöverket meddela förbud enligt 7 § mot en sådan upplåtelse till dess angiven åtgärd har vidtagits med lokalen, markområdet eller utrymmet.

Arbetsmiljöverket kan gentemot den som upplåter en lokal, ett markområde

eller ett utrymme under jord för arbete eller som personalutrymme, meddela förelägganden enligt 7 § om undersökning av skyddsförhållandena på platsen. *Lag (2000:764)*.

9 § har upphävts genom *lag (2000:764)*.

10 § För att säkerställa förbud enligt 7 eller 8 § kan tillsynsmyndighet meddela beslut om försegling eller annan avstängning av anläggning, utrymme eller anordning. Sådant beslut verkställs genom myndighetens försorg. *Lag (1994:579)*.

11 § Den som har skyddsansvar enligt 3 kap. 8-10 §§ får åläggas att lämna varningsinformation eller att återkalla en produkt. Innehållet i ett sådant åläggande ska motsvara vad som anges i 14-18 §§ produktsäkerhetslagen (2004:451). Vad som där sägs om tillverkare ska dock i stället avse den som har skyddsansvar enligt 3 kap. 8-10 §§.

Åläggandet ska förenas med vite om det inte av särskilda skäl är obehövligt. *Lag (2008:295)*.

12 § Regeringen kan föreskriva att särskilda avgifter skall tagas ut i ärende enligt denna lag.

13 § Den som har utsetts till skyddsombud, studerandeskyddsombud eller ledamot i en skyddskommitté eller den som har deltagit i arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamhet enligt denna lag får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han eller hon under uppdraget har fått veta om yrkeshemlighet, arbetsförfarande, affärsförhållande, en enskilds personliga förhållanden eller förhållande av betydelse för landets försvar.

Har ombudet, ledamoten eller deltagaren utsetts av en sådan lokal arbetstagarorganisation som avses i 6 kap. 2 och 8 §§, får han eller hon trots tystnadsplikten enligt första stycket lämna uppgift vidare till en ledamot i organisationens styrelse eller till en sakkunnig i arbetsmiljöfrågor hos en central arbetstagarorganisation till vilken den lokala organisationen hör. Rätten att lämna uppgift vidare gäller endast om uppgiftslämnaren underrättar mottagaren om tystnadsplikten. I sådant fall gäller tystnadsplikten också för denne.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i 10 kap. 11-14 §§ och 12 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). *Lag (2009:870)*.

14 § Tillsynsmyndighet ska till skyddsombud och studerandeskyddsombud lämna var sin kopia av de skriftliga meddelanden i arbetsmiljöfrågor som lämnas till ett arbetsställe. *Lag (2009:870)*.

8 kap. Påföljder

Ansvar

1 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot ett föreläggande eller förbud som har meddelats med stöd av 7 kap. 7 eller 8 §. Detta gäller dock inte om föreläggandet eller förbudet har förenats med vite. *Lag (2013:610)*.

2 § Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. anlitar en minderårig i strid mot 5 kap. 2 § första stycket eller mot föreskrifter som meddelats med stöd av 5 kap. 2 § tredje eller fjärde stycket,
2. bryter mot föreskrifter om minderårigas arbete som har meddelats med stöd av 5 kap. 3 § andra stycket, 4 eller 5 §,
3. lämnar oriktiga uppgifter om förhållanden av vikt, när en tillsynsmyndighet har begärt upplysningar, handlingar eller prov eller begärt undersökningar enligt 7 kap. 3 eller 4 §,
4. utan giltigt skäl tar bort en skyddsanordning eller sätter den ur bruk, eller
5. inte lämnar underrättelse till tillsynsmyndigheten i enlighet med 3 kap. 3 a §.

En gärning som omfattas av ett föreläggande eller förbud enligt 7 kap. 7 § ska inte medföra straffansvar enligt första stycket. *Lag (2013:610)*.

3 § Om ansvar för den som överträder 7 kap. 13 § finns bestämmelser i 20 kap. 3 § brottsbalken.

Förverkande

4 § Har det vid ett brott som avses i detta kapitel använts en anordning eller ett ämne i strid mot förbud enligt 7 kap. 7 §, ska egendomen eller dess värde förverkas, om det inte är uppenbart oskäligt. *Lag (2013:610)*.

Sanktionsavgift

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att en sanktionsavgift ska tas ut om en överträdelse har skett av en föreskrift som har meddelats med stöd av 4 kap. 1–8 §§. Avgiften ska tas ut även om överträdelsen inte skett uppsåtligen eller av oaktsamhet.

En föreskrift om sanktionsavgift ska ange hur avgiften beräknas för olika slag av överträdelser. Avgiftsbeloppet ska kunna fastställas direkt med ledning av den angivna beräkningsgrunden. Avgiften ska vara lägst 1 000 och högst 1 000 000 kronor. *Lag (2013:610)*.

5 a § Någon sanktionsavgift ska inte tas ut för en gärning som omfattas av ett föreläggande eller förbud enligt 7 kap. 7 §. *Lag (2013:610)*.

6 § Sanktionsavgiften ska tas ut av den fysiska eller juridiska person som drev den verksamhet där överträdelsen skedde.

Avgiften får sättas ned helt eller delvis om överträdelsen är

ringa eller ursäktlig eller om det annars med hänsyn till omständigheterna skulle vara oskäligt att ta ut sanktionsavgiften.

Avgiften tillfaller staten. *Lag (2013:610)*.

6 a § Arbetsmiljöverket prövar genom avgiftsföreläggande frågor om sanktionsavgifter.

Avgiftsföreläggande innebär att den som bedöms vara ansvarig enligt 6 § för en överträdelse föreläggs att godkänna avgiften omedelbart eller inom viss tid.

När föreläggandet har godkänts, gäller det som domstols lagakraftvunna avgörande om att avgift ska tas ut. Ett godkännande som görs efter det att den tid som angetts i föreläggandet har gått ut är dock utan verkan. *Lag (2013:610)*.

7 § Om avgiftsföreläggandet inte har godkänts inom utsatt tid, får Arbetsmiljöverket ansöka hos den förvaltningsrätt inom vars domkrets avgiftsföreläggandet har utfärdats, om att sanktionsavgift ska tas ut.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. *Lag (2013:610)*.

8 § En sanktionsavgift får tas ut bara om ansökan har delgetts den som avgiftsföreläggandet riktas mot inom fem år från den tidpunkt då överträdelsen skedde.

Ett beslut om att avgift ska tas ut ska genast sändas till länsstyrelsen. Avgiften ska betalas till länsstyrelsen inom två månader från det att beslutet vann laga kraft. En upplysning om detta ska tas in i beslutet.

Om avgiften inte betalas inom den tid som anges i andra stycket, ska dröjsmålsavgift tas ut enligt lagen (1997:484) om dröjsmålsavgift. Den obetalda avgiften och dröjsmålsavgiften ska lämnas för indrivning enligt lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. *Lag (2013:610)*.

9 § Har upphävts genom *lag (2013:610)*.

10 § En beslutad avgift bortfaller om verkställighet inte har skett inom fem år från det att avgörandet vann laga kraft. *Lag (2013:610)*. *Lag (2013:610)*.

9 kap. Överklagande

1 § Har upphävts genom *lag (2000:764)*.

2 § Arbetsmiljöverkets beslut i enskilda fall enligt denna lag eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. *Lag (2008:297)*.

3 § För att ta till vara arbetstagarnas intressen i ärenden enligt denna lag får överklagande enligt 2 § göras av ett

huvudskyddsombud eller, om något sådant ombud inte finns, av ett annat skyddsombud.

Om det inte finns något skyddsombud, får överklagande göras av en arbetstagarorganisation i den mån saken rör medlemmarnas intressen. Om talan avser annat än fartygsarbete krävs att organisationen tidigare har yttrat sig i ärendet.

För att ta till vara de studerandes intressen i ärenden enligt denna lag får överklagande också göras av ett studerandeskyddsombud. *Lag (2009:870)*.

4 § I fråga om föreskrifter får Arbetsmiljöverket underställa regeringen frågor av särskild betydelse, innan verket meddelar beslut i ärendet. *Lag (2000:764)*.

5 § En tillsynsmyndighet får förordna att dess beslut skall gälla omedelbart. *Lag (2000:764)*.

Övergångsbestämmelser

1977:1160

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1978, då arbetarskyddslagen (1949:1) och skogsförläggningsslagen (1963:246) skall upphöra att gälla. Till dess regeringen eller, efter regeringens bestämmande, arbetarskyddsstyrelsen enligt bemyndigande i den nya lagen meddelar bestämmelser som motsvarar kungörelsen (1949:210) om förbud att använda arbetstagare till målnings- arbete med blyfärg, kungörelsen (1949:211) om läkarundersökning och läkarbesiktning till förebyggande av vissa yrkessjukdomar, kungörelsen (1949:491) om förbud att använda bensolhaltigt ämne vid tillverkning av läderskodon och kungörelsen (1966:521) om förbud att använda minderårig till vissa arbeten skall dock 14 och 16 §§, 26 § andra stycket, 74 § första stycket och 75 § arbetarskyddslagen fortfarande gälla.

Vid ikraftträdandet gällande föreskrift, råd eller anvisning, som har meddelats med stöd av 45 § andra eller tredje stycket eller 74 § andra stycket arbetarskyddslagen, äger fortsatt giltighet inom sitt tidigare tillämpningsområde och skall vid tillämpningen av arbetsmiljölagen anses ha meddelats enligt denna.

Vad som sägs i andra stycket skall tillämpas på motsvarande sätt i fråga om föreskrift, råd eller anvisning, som där nämns men som avses träda i kraft den 1 juli 1978 eller senare.

Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till eller avses eljest däri föreskrift, som har ersatts genom bestämmelse i arbetsmiljölagen, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

1994:579

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1994.

De äldre bestämmelserna i 8 kap. 2 § gäller fortfarande i fråga om överträdelser som har skett före den 1 oktober 1994, dock får ej dömas till annan påföljd än böter.

Sanktionsavgift som avses i 8 kap. 5 § denna lag får påföras endast

för överträdelse som har skett efter lagens ikraftträdande.

1995:326

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1995. Beslut som har meddelats före ikraftträdandet överklagas enligt äldre bestämmelser.

2008:297

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.
2. För beslut som meddelats av Arbetsmiljöverket före den 1 juli 2008 gäller 9 kap. 2 § i sin äldre lydelse.

2008:1362

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009. Vid tillämpning av 7 a § förvaltningsprocesslagen (1971:291) ska Transportstyrelsen i stället för Sjöfartsverket vara den enskildes motpart, om styrelsen efter ikraftträdandet är behörig att handlägga den typ av fråga som är föremål för prövning.

2010:856

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2011.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för vuxenutbildning för utvecklingsstörda till utgången av juni 2012.

2011:741

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2011. För arbetsställen där arbetsmiljösamrådet regleras av kollektivavtal vid ikraftträdandet, tillämpas lagen från och med den 1 januari 2013.

2013:610

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för överträdelser som har skett före ikraftträdandet.

Sveriges riksdag
100 12 Stockholm
Telefon: 08-786 40 00

Frågor om riksdagen
Telefon: 020-349 000
E-post: riksdagsinformation@riksdagen.se

[START](#) [KRÖNIKA](#) [BRANDSÄKERHET](#) [PROJEKT](#) [TEMA »](#) [LARM & SÄKERHET](#) [ARBETSMILJÖ](#) [ANNONSERA](#)

[Home](#) » [Arbetsmiljö](#) » Säkra arbetsplatser ger lönsamma projekt

Säkra arbetsplatser ger lönsamma projekt

Av **Redaktionen** / måndag, 13 Jul 2015 11:56fm / **Kommentarer inaktiverade** / 79 Läser nu

Sveriges Byggindustrier, BI, markerar med projektet "En säker arbetsplats" att det är helt oacceptabelt att medarbetare omkommer eller skadas på sina arbetsplatser på grund av säkerhetsbrister.

För Skanska Sverige är arbetsmiljöfrågorna fundamentala och arbetsmiljöpolicyn är utmanande och tydlig: "Vi arbetar säkert – eller inte alls!"

I projektet Malmö Live har säkerheten varit mycket högt prioriterad och inga allvarliga olyckstillbud har inträffat. En bidragande orsak var det framgångsrika samarbetet mellan Skanska, Bege Plattform och PERiform när det gällde byggnadsställningarna.

– Visionen är att våra medlemsföretag ska vara i världsklass när det gäller en säker arbetsmiljö. Jag vill att man ska vallfärda till Sverige för att se på vilka sätt vi bedriver vår byggindustri med en väldigt hög säkerhetsaspekt, säger Ola Månsson, VD för Sveriges Byggindustrier.

"En säker arbetsplats" handlar om att öka kunskaperna och kompetensen kring säkerhetsfrågorna, förbättra attityderna till säkerhetsfrågor hos företagsledningen och arbetstagarna samt att få säkerhetsfrågorna brett förankrade i hela byggbranschen.

Säkra arbetsplatser

– Svensk byggbransch har jämfört med andra länder i världen väldigt säkra arbetsplatser. Trots detta har vi dödsolyckor och olyckor på våra arbetsplatser. Därför har vi en nollvision mot arbetsplatsolyckor och måste bli bäst i världen, säger Ola Månsson.

– Sverige har fördelen att ha företag som Skanska och NCC som är stora i andra länder där det finns en mycket stark säkerhetskultur. Till exempel har Skanska med sig viktiga erfarenheter från USA, Storbritannien och Polen där man har lyckats få med hela branschen i säkerhetsarbetet. Det här vill vi göra också i Sverige och vi har tagit oss an det uppdraget, betonar Ola Månsson.

– Vi måste få alla att förstå att bygg- och anläggningsbranschen är spännande, rolig och säker att jobba i, där det också råder sunda villkor samt finns seriösa entreprenörer. Det ska vara välkomnande att arbeta i svensk byggindustri och just nu ligger vi också mycket fokus på mångfaldsfrågorna.

Arbetsmiljörådgivare

BI har byggt upp en grupp med sju arbetsmiljörådgivare som under ledning av projektledaren Petra Flyborg på heltid arbetar med säkerhetsfrågorna runt om i landet.

– Arbetsmiljörådgivarna ska vara ute på fältet hos våra 3200 medlemsföretag och hjälpa cheferna med säkerhetsarbetet, ge råd om vilken utbildning och utrustning som finns samt hur man ska bedriva förändringsarbetet, säger Ola Månsson.

– För mig som VD för Sveriges Byggindustrier är säkerhetsarbetet fundamentalt. I mitt

eget fall, eftersom jag har varit entreprenör själv, är det en självklarhet att stå upp för de här frågorna. Attityd och ledarskap är viktiga för att lyckas med detta. Det är också viktigt för mig som privatperson att föregå med gott exempel och till exempel använda skyddsglasögon när jag arbetar hemma, avslutar Ola Månsson.

Fundamentet

– Arbetsmiljöfrågan är helt avgörande för Skanska och utgör tillsammans med etik fundamentet i verksamheten. Ingen kommersiell framgång kan kompensera för skador eller till och med dödsfall bland våra medarbetare. Arbetsmiljön betyder också mycket för bilden av Skanska externt. Vilken ung människa vill börja jobba i en bransch där man inte vet om man kommer hem med hälsan i behåll efter arbetsdagen? Det är likadant med våra kunder, de vill inte bli förknippade med bristfällig arbetsmiljö utan förväntar sig mycket av oss. I takt med att allt fler beställare handlar upp på mer än lägsta pris ser vi hur vår vårt ambitiösa arbetsmiljöarbete vinner projekt åt oss, säger Pierre Olofsson, VD för Skanska Sverige.

– Vi utbildar vår personal löpande inom arbetsmiljö. Det gäller områden som ledarskap, individens beteende och ren kompetensutveckling inom arbetsmiljö. Just nu driver vi ett program kring säkra arbetsmetoder som hela organisationen utbildas i. Vi genomför även obligatoriska säkerhetsintroduktioner för alla som ska utföra arbeten på våra arbetsplatser.

– Min erfarenhet säger mig att säkra arbetsplatser också är lönsamma projekt. Om vi planerar projektet väl, säkrar rätt kompetens och att alla i projektet vet vem som gör vad kommer konkurrenskraften på köpet.

Tydlig policy

– Vi har en utmanande, men tydlig arbetsmiljöpolicy där vi säger att "vi arbetar säkert – eller inte alls!". Konkret innebär det att alltid göra en riskbedömning inför varje arbetsmoment och inte ge sig förrän arbetet kan utföras säkert. Policyn beskriver också samspelet mellan processer och metoder och det vi kallar en säkerhetskultur. Struktur har tagit oss långt, men vi får aldrig glömma att i slutändan kräver en säker arbetsmiljö att vi som individer tar rätt beslut i varje ögonblick, understryker Pierre Olofsson.

– För mig är allas rätt att komma hem från arbetet med hälsan i behåll en grundläggande värdering. Arbetet med att skapa säkra arbetsplatser är det jag lägger överlägset mest tid på. När jag i framtiden tänker tillbaka på min karriär så finns det inget som skulle göra mig stoltare än om jag lyckats skapa säkra arbetsplatser i byggbranschen.

– Vi har haft en aktiv roll i BI:s projekt sedan det startade, både som kravställare och genom att Skanskas arbetsmiljöexperter delat sin kunskap och erfarenheter med projektgruppen. För att nå vårt mål om säkra arbetsplatser måste vi få med övriga i branschen. Säkerhet är inget vi konkurrerar med.

– Bygg-, anläggnings- och infrastrukturbranschen delar många grundläggande risker, men samtidigt är det några riskmoment som är tydliga inom anläggning och infrastruktur. Ett moment vi jobbat mycket med är säker schaktning. Här gäller det att ha kompetens att bedöma markens beskaffenhet och tänka igenom arbetet före. En annan del vi också har mycket fokus på är temporära konstruktioner, exempelvis gjutformar. Den som konstruerar gjutformen måste ha stor kompetens och när gjutningen utförs gäller det att följa instruktionerna till punkt och pricka, avslutar Pierre Olofsson, VD för Skanska Sverige.

Malmö Live

Malmö Live, som nu står klart, består av tre huskroppar som förbinds med varandra av ett gemensamt entréplan som välkomnar alla.

Totalt omfattar Malmö Live 56000 kvm och består av en kongress- och mötesdel, en konsertsal och ett hotell i 25 våningar med hela 444 rum! Skanska var entreprenör och

byggherre för kongress- och hotelldelarna. I projektet har säkerheten varit mycket högt prioriterad.

– Malmö Live är ett förebildsprojekt på många sätt. Ledarskapet i projektet har varit tydligt från början. Man har lyckats kombinera systematik i arbetsmiljöarbetet med en varm bry-sig-om-kultur, som burits upp av eldsjälar i projektteamet, säger Pierre Olofsson.

Ställningar

BeGe Plattform & Ställning AB ansvarade för allt ställningsmaterial i projektet, både för hotellet och för kongressen. Valet föll på byggnadsställningar från PERIform.

– Valet var enkelt, vi ville ha de säkraste ställningarna på marknaden, Det känns fantastiskt kul och viktigt att vi klarade av projektet utan några allvarliga olyckor. Skanska verkar också jättenöjda med vårt nedlagda arbete, säger Peter Eker, delägare till BeGe Plattform & Ställning AB och arbetsledare vid Malmö Live.

– Vi levererade totalt 12000 kvm ställningsmaterial till BeGe Plattform. Tillsammans med detta levererade vi också ritningar eftersom vi hade ett leverantörsansvar. I detta ingår våra konstruktionsberäkningar eftersom vi har en konstruktionsförsäkring, säger Jan Mellgren, försäljningschef vid PERIform Sverige AB.

Ansvar hela vägen

– I projektet har vi och BeGe Plattform tagit ansvar hela vägen. För oss är detta projekt viktigt. Säkra arbetsplatser ligger i tiden och det handlar också om att det ska vara arbete på lika villkor för alla företag. Med det här projektet kan vi gå i bräschen och visa andra att det är möjligt att bygga stora projekt utan tillbud om man har en genomarbetad plan, ett gott samarbete och en bra utrustning, avslutar Jan Mellgren.

I Malmö Live-projektet har det också funnits ett tydligt angivet regelverk från Skanska och Skanskas arbetsmiljöplan har följts till punkt och pricka.

Skanska har inte bara utvecklat och byggt Malmö Live. Totalt ska Skanska bygga cirka 90000 kvadratmeter på Universitetsholmen. Området blir ett helt kvarter som binder samman Malmö City med Västra Hamnen. Även här kommer BeGe Plattform & Ställning med byggnadsställningar från PERIform att användas.

Ständigt närvarande

I NCC:s kultur är arbetsmiljöfrågorna och säkerhetstänkandet ständigt närvarande. En god arbetsmiljö och en säker arbetsplats är högt prioriterade områden och NCC arbetar systematiskt för att eliminera antalet olyckor för att nå den uppsatta nollvisionen.

Speciellt viktig är säkerhetskulturen som dels handlar om styrsystem och rutiner, men också om hur man hanterar utrustningen på arbetsplatsen och hur medarbetarna interagerar med varandra. Attityder och beteenden, arbete från hög höjd, tunga lyft med kran och arbete i trafikerad miljö har särskilt stått i fokus.

Trygga arbetsplatser handlar även om trygga och säkra anställningsförhållanden. På samtliga marknader, med undantag för Ryssland och Baltikum, har NCC kollektivavtal som reglerar minimilöner, arbetstider och medarbetarnas rättigheter gentemot arbetsgivaren.

Över genomsnittet

Anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro är nästan dubbelt så vanliga inom bygg som inom andra branscher; 11 olyckor per 1000 anställda och är jämfört med genomsnittet, som ligger på 7. Bygg och anläggningsbranschen ligger också högt när det gäller dödsolyckor.

– Bygg har alltid varit en viktig sektor i inspektionsverksamheten, men de senaste årens utveckling med bland annat ett ökat bostadsbyggande och flera stora infrastrukturprojekt gör att vi vill satsa extra mycket för att åstadkomma en bättre arbetsmiljö på

byggarbetsplatserna, säger Håkan Olsson, inspektionschef vid Arbetsmiljöverket.

Ett treårigt inspektionsprojekt, med syfte att minska olyckorna och ohälsan i bygg- och anläggningsbranschen, startades i april i år. Cirka 1200 arbetsgivare över hela landet ska besökas i år. Samtidigt drar en stor informationskampanj igång.

Många entreprenörer

Arbetsmiljöverkets branschanalyser visar att det ofta finns många entreprenörer i flera led i större bygg- och anläggningsarbeten. Andelen utländsk arbetskraft ökar också, enligt statistik från utstationeringsregistret.

– Den här utvecklingen ställer ökade och delvis nya krav för att arbetsmiljön ska vara säker för alla. Fokus i vår satsning kommer att vara de små byggföretagen med under 50 anställda. Det är ofta de som är underentreprenörer i byggprocessen, säger Håkan Olsson.

Det systematiska arbetsmiljöarbetet, fallolyckor från till exempel byggnadsställningar och ergonomi kommer att vara viktiga delar i inspektionerna av små företag. Statistiken visar att över hälften av alla arbetssjukdomar i byggbranschen under åren 2009-2013 orsakades av tunga lyft eller andra ansträngande arbetsrörelser.

Björn Asplind

Röda Korset "Katastrofen tar inte semester"

Ny nivå på ljudkomfort i tillfälliga skollokaler

< **Föregående**

Nästa >

Mer relaterad läsning

Åtal för arbetsmiljöbrott efter tjärolycka i Luleå

Nya hållbara och effektiva påkörningsskydd – räcken, staket och pollare – ökar säkerheten i industrin

Säkerheten livsviktig när allt mer trafik flyttar ner i tunnlar

Ohälsosam stress på jobbet granskas

SENASTE NYHETERNA

Briab rekryterar CFO
14 september, 2015, Kommentarer
inaktiverade

Unga kvinnor skadas oftast i jordbruket
14 september, 2015, Kommentarer
inaktiverade

Svenska trafikpolisen på väg att läggas ner varnar Motormännen
14 september, 2015, Kommentarer
inaktiverade

POPULÄRA NYHETER

OM VÅRT NÄTVERK

Redaktör: J Mattias Högberg
kontakt: jmhogberg@jntnyamedier.se

Inom vårt nätverk av nyhetssidor finner ni siter inom bygg, energi, industri och infrastruktur. Vi bevakar aktuella mässor, intervjuar profiler inom branschen samt publicerar specialreportage inom aktuella ämnen eller projekt

Vill ni ha er pressrelease publicerad på någon av våra siter eller vill ni komma i kontakt med oss maila till redaktionen@b2bnyheter.se.

Alla våra siter hittar ni i menyn "vårt nätverk" längst upp på sidan!

Nytt förbättrat Kemikalieskåp från DENIOS
14 september, 2015, Kommentarer inaktiverade

Order till Sensys Gatso Group från Frankrike värd 6,8 mkr
11 september, 2015, Kommentarer inaktiverade

UPPFÖLJNINGSDRÖR på Tactivo™ från USA:s försvarsdepartement - 489 Läser nu

Så förebygger man brand i mobilladdare - 197 Läser nu

Attunda och Södertörn väljer Exonaut som ledningssystem för effektivare räddningstjänst - 186 Läser nu

Garmin® introducerar en ny smart cykelserie – bakåtsesende radar samt smarta cykelljus för en säkrare färd - 183 Läser nu

Räddningstjänsten Storgöteborg deltar i Emerentia 15 - 174 Läser nu

Populärt att bygga balkonger - 165 Läser nu

Värmemadrasser ökar komforten i kalla ambulanser - 164 Läser nu

Information

Blanketten används för självskattning av följsamhet till basala säkerhetsrutiner och regler på utrustning. Fyll i blanketten och lämna den till byggarbetsmiljösamordnaren.

Datum	Personalkategori
Ange typ av omvårdnadsåtgärd, undersökning eller behandling	

Resultat

Användes säkerhetsanordningar vid höga arbeten?	Ja ☐	Nej ☐	Ej aktuell ☐
	Ja ☐	Nej ☐	
Används Skyddshandskar?	Ja ☐	Nej ☐	Ej aktuellt ☐
Andvänds Skyddsglasögon?	Ja ☐	Nej ☐	Ej aktuellt ☐
	Ja ☐	Nej ☐	
	Ja ☐	Nej ☐	
	Ja ☐	Nej ☐	
	Ja ☐	Nej ☐	
	Ja ☐	Nej ☐	

Kommentar

Så här använder du blanketten

Börja med att fylla i datum . Ange därefter typ av arbetsmoment. Du skattar sedan hur du gjorde vid **det** arbetsmomentet genom att kryssa i "ja" eller "nej". Undantaget "Ej aktuellt" finns som ett tredje alternativ att kryssa i om arbetsmomentet inte krävde denna form av utrustning.